

A Kúria
Nemzetközi, Tudományos és Dokumentációs Főosztályának
Hírlevele

2020. november 30.
XI. évfolyam 11. szám

EURÓPAI UNIÓS JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 3

KÖZZÉTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELMEK..... 3

BÜNTETŐ ÜGYSZAK..... 3

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 3

Általános közigazgatási jogterület..... 3

Pénzügyi jogterület..... 11

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 13

POLGÁRI ÜGYSZAK 14

GAZDASÁGI ÜGYSZAK 16

ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL TÁRGYÁBAN KÖZZÉTETT HATÁROZATOK..... 18

BÜNTETŐ ÜGYSZAK 18

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 18

Általános közigazgatási jogterület..... 18

Pénzügyi jogterület..... 20

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 20

POLGÁRI ÜGYSZAK 20

GAZDASÁGI ÜGYSZAK 20

EGYÉB, MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÜGYEK AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT 21

A KÚRIA UNIÓS JOGI TÁRGYÚ HATÁROZATAI 22

BÜNTETŐ ÜGYSZAK 22

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 22

Általános közigazgatási jogterület..... 22

Pénzügyi jogterület..... 29

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 38

POLGÁRI ÜGYSZAK 39

GAZDASÁGI ÜGYSZAK..... 46

EMBERI JOGI KÖZLEMÉNYEK..... 58

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK MAGYAR VONATKOZÁSÚ ÍTÉLETEI 58

AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK KIEMELTEN FONTOS ÍTÉLETEI 64

A KÚRIA EMBERI JOGI VONATKOZÁSÚ HATÁROZATAI 72

BÜNTETŐ ÜGYSZAK 72

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYSZAK..... 74

MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 76

POLGÁRI ÜGYSZAK 76

GAZDASÁGI ÜGYSZAK..... 77

Európai uniós jogi közlemények

Közzétett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek

Büntető ügyszak

29. A Sąd Rejonowy w Opatowie (Lengyelország) által 2020. július 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-303/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lengyel

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

A lengyel Kodeks wykroczeń (a szabálysértésekről szóló törvénykönyv) 138c. cikkének 1. § -ában a fogyasztó hitelképességének értékelésére vonatkozó, a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség megsértésében álló szabálysértés szankciója a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 23. cikkében a tagállamokkal szemben előírt azon követelmény megfelelő és kellő végrehajtásának minősül-e, amely szerint a fogyasztó hitelképességének értékelésére vonatkozó kötelezettség hitelező általi megsértése esetén a nemzeti jognak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat kell előírnia?

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

121. A Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia) által 2020. július 2-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-295/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: litván

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24 irányelv 18. cikkének (2) bekezdését, 56. cikke (1) bekezdése első albekezdésének b) pontját és második albekezdését, 58. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontját és 58. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, valamint az 1013/2006 rendelet 3–6. cikkét és egyéb rendelkezéseit (együttesen vagy külön-külön, de korlátozás nélkül), hogy az Európai Unió egyik tagállamából a másikba történő hulladékszállításához szükséges, a gazdasági szereplő részére kibocsátott hozzájárulást a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés teljesítésére vonatkozó követelménynek, nem pedig a tevékenység végzéséhez való joggal kapcsolatos követelménynek kell minősíteni?

2) Ha a hulladékszállításra vonatkozó említett hozzájárulást a beszállító kiválasztásával kapcsolatos szempontnak kell tekinteni (a szakmai tevékenység végzésére való alkalmasság), akkor úgy kell-e értelmezni és alkalmazni a 2014/24 irányelv 18. cikke (1) bekezdésének első és második albekezdésében rögzített átláthatóság és tisztességes verseny elvét, ezen irányelv 58. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontját és 58. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 26. cikkének (2) bekezdésében rögzített, a személyek, az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását, valamint az 1013/2006 rendelet 7–9. cikkét (együttesen vagy külön-külön, de korlátozás nélkül), hogy a hulladékgazdálkodási szolgáltatások nyújtására irányuló közbeszerzési eljárások feltételeinek – különösen az ajánlatok benyújtására nyitva álló határidőket illetően – olyan feltételeket kell teremteniük az Európai Unió tagállamainak határain átnyúló hulladékszállítást végezni kívánó belföldi vagy külföldi beszállítók számára, amelyek lehetővé teszik az ilyen közbeszerzési eljárásokban való, korlátozás nélküli részvételt, és e beszállítóknak többek között

lehetőséggel kell rendelkezniük az említett hozzájárulás bemutatására, ha azt az ajánlatok benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően kapták meg?

3) Ha a hulladékszállításra vonatkozó említett hozzájárulást a 2014/24 irányelv 49. cikkével és V. melléklete C. részének 17. pontjával, valamint 70. cikkével összhangban a közbeszerzési szerződés teljesítésére vonatkozó követelménynek kell tekinteni, akkor úgy kell-e értelmezni a közbeszerzésnek az említett irányelv 18. cikkében rögzített alapelveit és az ezen irányelv 56. cikkében rögzített általános szerződés-odaítélési eljárást, hogy a közbeszerzési eljárásokban nem utasítható el az olyan résztvevő ajánlata, amely nem mutatta be az említett hozzájárulást?

4) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24 irányelv 18. cikkét, 56. cikke (1) bekezdése első albekezdésének b) pontját, 58. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) pontját és 58. cikkének (2) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerinti az ajánlatkérő szervek előre meghatározhatnak a közbeszerzési dokumentációban egy olyan ajánlatértékelési eljárást, amelynek keretében csak részlegesen vagy egyáltalán nem ellenőrzik a beszállítónak a tevékenység végzéséhez való jogát (a szakmai tevékenység végzésére való alkalmasság), jóllehet e jog fennállása a közbeszerzési szerződés jogszerű teljesítésének egyik előfeltétele, és az ajánlatkérő szervezetnek előzetesen tudomásuk lehet e jog szükségességéről?

5) Úgy kell-e értelmezni a 2014/24 irányelv 18. cikkét és 42. cikke (1) bekezdésének első albekezdését, valamint az 1013/2006 rendelet 2. cikkének 35. pontját, 5. és 17. cikkét, valamint egyéb rendelkezéseit, hogy hulladékgazdálkodási szolgáltatások nyújtására irányuló közbeszerzési eljárások esetén az ajánlatkérő szervek csak akkor szerezhettek be jogszerűen ilyen szolgáltatásokat, ha egyértelműen és pontosan meghatározzák a közbeszerzési dokumentációban a hulladék mennyiségét és összetételét, valamint a szerződés teljesítésének egyéb fontos feltételeit (például a csomagolást)?

122. A Conseil d'État (Franciaország) által 2020. július 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-325/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni a belső piaci szolgáltatások szol6, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének 6. pontját, hogy az – a kereskedelmi hasznosítási engedély kiállításával kapcsolatos vélemény kiadására hatáskörrel rendelkező testületben – lehetővé teszi a gazdasági hálózatot képviselő képzett személy jelenlétét, akinek szerepe annak bemutatására korlátozódik, hogy milyen a gazdasági hálózat helyzete az érintett kereskedelmi vonzáskörzeten belül, valamint hogy a terv milyen hatást gyakorol erre a gazdasági hálózatra, továbbá aki nem rendelkezik szavazati joggal az engedély iránti kérelem tekintetében?

123. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2020. július 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-332/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Összeegyeztethető-e az Európai Unió jogával, valamint a 24/2014/EU irányelv (14) és (32) preambulumbekzdésének, 12. és 18. cikkének, valamint a 23/2014/EU irányelv 30. cikkének helyes értelmezésével az EUMSZ 107. cikket is figyelembe véve az, hogy a magánjogi tagnak (részvényesnek) a létrehozandó egyes, köz- és magántulajdonban lévő társaságban való részesedése 30 %-os, a nemzeti jogalkotó által a közösségi ítélkezési gyakorlat során a szóban forgó területen megállapított európai uniós jogi elvek átültetéséhez megfelelőnek ítélt legalacsonyabb mértékének meghatározásánál kizárólag az említett tag (részvényes) formális/iratok szerinti összetételét kell figyelembe venni, vagy a közbeszerzési eljárást kezdeményező szerv figyelembe veheti – vagy még inkább annak figyelembe kell vennie – az ajánlattevő magánjogi tagban (részvényesben) fennálló közvetett részesedését is?

2) Az előző kérdésre adott igenlő válasz esetén összhangban áll-e, és összeegyeztethető-e az európai

uniós jogi elvekkel és különösen a verseny, az arányosság és a megfelelés elvével az, hogy a közbeszerzési eljárást kezdeményező közigazgatási szerv kizárhatja a közbeszerzési eljárásból azt az ajánlattevő magánjogi tagot (részvényt), amelynek a létrehozandó vegyes, köz- és magántulajdonban lévő társaságban való tényleges részesedése a megállapított közvetlen vagy közvetett állami részesedés miatt ténylegesen nem éri el a 30 % os mértéket?

124. Az Administratīvā rajona tiesa (Lettország) által 2020. július 28-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-347/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014 bizottsági rendelet 2. cikke 18. pontjának a) alpontjában foglalt „jegyzett részvénytőke [helyesen: jegyzett tőke]” fogalmát a társasági tevékenységekre vonatkozó egyéb uniós jogi rendelkezésekkel összefüggésben, hogy a jegyzett tőke meghatározása érdekében csak az egyes tagállamok nemzeti szabályozásában előírt módon nyilvánosságra hozott adatokat kell figyelembe venni, tekintettel arra, hogy ennél fogva ezen adatokat úgy kell tekinteni, hogy azok csak ezen időponttól kezdődően fejtenek ki joghatást?

2) A Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014 bizottsági rendelet 2. cikkének 18. pontjában foglalt „nehéz helyzetben lévő vállalkozás” fogalmának megítélése során jelentőséget kell-e tulajdonítani az európai alapokból támogatandó projektek kiválasztására irányuló eljárás keretében azzal kapcsolatban meghatározott követelményeknek, hogy milyen dokumentumokat kell benyújtani a szóban forgó vállalkozás pénzügyi helyzetének bizonyítása érdekében?

3) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre adandó igenlő válasz esetén, összeegyeztethető-e az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1303/2013 európai parlamenti és tanácsi rendelet 125. cikke (3) bekezdése a) pontjának ii. alpontjában foglalt átláthatóság elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével a projektek kiválasztásával kapcsolatos olyan nemzeti szabályozás, amely megállapítja, hogy a projekteket nem lehet pontosítani azok benyújtását követően?

125. A Corte costituzionale (Olaszország) által 2020. július 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-350/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Nizzában, 2000. december 7-én kihirdetett és Strasbourgban 2007. december 12-én kiigazított Alapjogi Chartájának 34. cikkét, hogy annak hatálya kiterjed a szülési és anyasági támogatásra az összevont engedélyre irányuló összevont kérelmezési eljárásról szóló, 2011. december 13-i 2011/98/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének e) pontja által hivatkozott, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) és j) pontja alapján, következképpen úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személy EU tartózkodási engedélyével rendelkező külföldieknek már megadott, fent említett ellátásokat nem terjeszti ki az irányelv értelmében összevont engedéllyel rendelkező külföldiekre?

126. A tribunal de l'Entreprise du Hainaut, division de Charleroi (Belgium) által 2020. július 31-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-353/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni az 550/2004 rendeletet és különösen annak 8. cikkét, hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a légiforgalmi szolgáltatók szolgáltatási kötelezettségének állítólagos elmulasztását kivonják a saját bíróságaik felülvizsgálata alól, vagy úgy kell-e értelmezni a rendelet rendelkezéseit, hogy azok arra kötelezik a tagállamokat, hogy hatékony jogorvoslatot biztosítsanak az állítólagos kötelezettségzegésekkel szemben a nyújtandó szolgáltatások figyelembevétele mellett

2) Úgy kell-e értelmezni az 550/2004 rendeletben szereplő azon szöveget, hogy „[a] légiforgalmi szolgáltatók e rendelettel előirányzott ellátása olyan hatósági jogkörök gyakorlásával kapcsolódik össze, amelyek nem gazdasági jellegűek és így nem indokolják a Szerződés versenyszabályainak alkalmazását”, hogy az nem csupán a tényleges versenyszabályokat zárja ki, hanem az áruk és szolgáltatások piacán aktív önálló állami vállalatokra alkalmazandó összes, a versenyre közvetlen hatással lévő, olyan szabályt is, amelyek tiltják a vállalkozás és a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását?

127. A Landesverwaltungsgericht Steiermark (Ausztria) által 2020. május 8-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-205/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A szankciók arányosságának a 2014/67/EU irányelv 20. cikkében előírt és az Európai Unió Bírósága által a Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (C-645/18, ECLI:EU:C:2019:1108), valamint a Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (C-140/19, C-141/19, C-492/19, C-493/19 és C-494/19, ECLI:EU:2019:1103) végzésében értelmezett követelménye közvetlenül alkalmazandó irányelvi rendelkezés-e?

2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz nemleges:

A tagállami jog uniós joggal összhangban álló értelmezése lehetővé és szükségessé teszi-e, hogy a tagállam bírósága és a tagállam közigazgatási hatósága a jelen esetben alkalmazandó nemzeti szabálysértési rendelkezéseket kiegészítse az arányosság követelményének az Európai Unió Bírósága által a Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (C-645/18), valamint a Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (C-140/19, C-141/19, C-492/19, C-493/19 és C-494/19) végzésében meghatározott ismerveivel, anélkül hogy új nemzeti jogszabály megalkotására kerülne sor?

128. A Cour de cassation (Franciaország) által 2020. július 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-339/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A bennfentes kereskedelemről és a piaci manipulációról szóló, 2003. január 28-i 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke (2) bekezdésének a) és d) pontjából, valamint a 2016. július 3-tól az előbbi helyébe lépő, a piaci visszaélésekről szóló, 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (65) preambulumbekkezdésére tekintettel értelmezett 23. cikke (2) bekezdésének g) és h) pontjából az átadott információk titkos jellegére és az érintett személyi kör általános jellegére figyelemmel nem következik-e az, hogy a nemzeti jogalkotónak lehetősége van arra, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatók számára a kapcsolati adatok ideiglenes, azonban általános megőrzését írja elő annak érdekében, hogy az irányelv 11. cikkében és a rendelet 22. cikkében említett hatóság számára lehetővé tegye, hogy amennyiben bizonyos személyekkel szemben a bennfentes

kereskedelemben vagy piaci manipulációban való érintettség gyanúja merül fel, bekérje a szolgáltató meglévő adatforgalmi nyilvántartását, ha feltételezhető, hogy a vizsgálat tárgyához kapcsolódó e nyilvántartások a jogsértés megtörténtének bizonyítása szempontjából lényegesek lehetnek, mivel lehetővé teszik különösen az érintettek gyanú felmerülése előtti kapcsolatfelvételeinek a visszakövetését?

2) Amennyiben a Bíróság olyan választ adna, amelynek alapján a Cour de cassation (semmitőszék) úgy tekintené, hogy a kapcsolati adatok megőrzésére vonatkozó francia jogszabály nem felel meg az uniós jognak, ideiglenesen fenn lehet-e tartani e jogszabály joghatásait a jogbizonytalanság elkerülése, valamint a korábban gyűjtött és megőrzött adatok e jogszabállyal elérni kívánt valamely célra történő felhasználásának lehetővé tétele érdekében?

3) Valamely nemzeti bíróság ideiglenesen fenntarthatja-e egy olyan jogszabály joghatásait, amely a piaci visszaélésekre vonatkozó vizsgálatok lefolytatásával megbízott független közigazgatási hatóság alkalmazottai számára bíróság vagy másik független hatóság általi előzetes ellenőrzés nélkül lehetővé teszi a kapcsolati adatok beszerzését?

129. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2020. július 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-377/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Az erőfölénnyel való visszaélést tanúsító magatartás lehet-e önmagában teljesen jogszerű, és kizárólag az érintett piacon kifejtett (potenciálisan) korlátozó hatása miatt „visszaélésszerűnek” minősülő; vagy annak rendelkeznie kell valamely különös jogellenes elemmel is, amely a „rendes módszerektől eltérő versenymódszerek (vagy eszközök)” használatát jelenti; az utóbbi esetben mely szempontok alapján állapítható meg a „rendes” és a „torz” verseny közötti határ?

2) A visszaélést szankcionáló jogszabály célja a fogyasztók jólétének maximalizálása, amely jólét szintjének a konkrét esetben bekövetkező csökkenését (vagy annak veszélyét) a bíróságnak mérnie kell; vagy a versenyt érintő jogsértést szankcionáló jogszabály magának a piaci versenyszerkezetnek a megőrzésére irányul annak megakadályozása érdekében, hogy a gazdasági hatalom olyan egyesülése alakuljon ki, amely a közösség számára mindenképp károsnak tekinthető?

3) Az olyan erőfölénnyel való visszaélés esetén, amely annak megakadályozására törekszik, hogy a még fennálló verseny fennmaradjon vagy fejlődjön, az erőfölényben lévő vállalkozás egyébként bizonyíthatja-e, hogy – a korlátozó hatás elméleti lehetősége ellenére – a magatartás a konkrét esetben nem jogsértő jellegű; igenlő válasz esetén az atipikus versenykorlátozó magatartás fennállásának értékelése szempontjából az EUMSZ 102. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy a hatóság köteles részletesen vizsgálni a vizsgálat tárgyát képező magatartás arra való konkrét alkalmassága tekintetében a fél által benyújtott gazdasági elemzéseket, hogy a versenytársait kizárja a piacról?

4) Az erőfölénnyel való visszaélést csak a piacra gyakorolt (akár csak potenciális) hatásai szempontjából kell-e értékelni az elkövető szubjektív indítékára való tekintet nélkül; vagy a korlátozó szándék bizonyítása az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása visszaélésszerű jellegének értékelésénél (akár kizárólagosan) felhasználható szempontot jelent; vagy pedig a szubjektív elem bizonyítása csak a bizonyítási teher megfordulását jelenti, az erőfölényben lévő vállalkozásra hárítva azt (amelyet ezen a ponton annak bizonyítása terhelne, hogy hiányzott a versenykorlátozó hatás)?

5) Olyan erőfölény esetén, amely több, ugyanazon vállalati csoporthoz tartozó társaságra utal, a fent említett csoporthoz való tartozás elegendő-e annak vélelmezéséhez, hogy még azok a társaságok is részt vettek a jogsértésben, amelyek nem tanúsítottak visszaélésszerű magatartást – és így elegendő, ha a felügyeleti hatóság azt bizonyítja, hogy az összességében erőfölényben lévő csoporton belül működő vállalkozások tudatosan, akár egymással össze sem játszva párhuzamos magatartást tanúsítanak – vagy (mint ahogyan a kartelltilalom esetében) további, akár közvetett bizonyítékot kell szolgáltatni arra vonatkozóan, hogy a konkrét esetben fennáll az erőfölényben lévő csoport különböző vállalkozásai közötti koordináció és függőség, különös tekintettel az anyavállalat részvételének bizonyítása

tekintetében?

130. A Bundesverwaltungsgericht (Németország) által 2020. július 30-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-355/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) a) A 2003. szeptember 22-i 2003/86/EK tanácsi irányelv (1) 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja és 2. cikkének f) pontja szerinti kísérő nélküli kiskorú menekülthöz való csatlakozás esetén minősülhet-e a kiskorúság további fennállása a 2003/86/EK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett „feltételnek”? Összeegyeztethető-e az említett rendelkezésekkel az a tagállami szabályozás, amely a 2003/86/EK irányelv 2. cikkének f) pontja értelmében vett kísérő nélküli kiskorú menekülthöz csatlakozó szülei számára csak addig biztosítja a tagállamban való (származékos) tartózkodási jogot, amíg a menekült még ténylegesen kiskorú?
- b) Az 1) a) kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2003/86/EK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének az ezen irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontjával és 2. cikkének f) pontjával összefüggésben értelmezett a) pontját, hogy az a tagállam, amelynek jogszabályai szerint a szülők (származékos) tartózkodási joga a gyermek nagykorúvá válásának időtartamára korlátozódik, elutasíthatja a még harmadik országban tartózkodó szülők családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelmét, ha a menekült a menekültként való elismerést követően három hónapon belül benyújtott kérelemről közigazgatási vagy bírósági eljárás keretében hozott végleges határozatot megelőzően nagykorúvá vált?

2) Ha az első kérdésre adott válasz alapján a családegyesítés elutasításának nincs helye:

Milyen követelményeket kell támasztani a 2003/86/EK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett valódi családi kapcsolattal szemben a szülőknek az olyan menekülthöz való csatlakozása eseteiben, aki a családegyesítési célú beutazási és tartózkodási kérelemről szóló határozat meghozatala előtt nagykorúvá vált? Különösképpen:

- a) elegendő-e ehhez első fokú, egyenes ági felmenői rokonság (a 2003/86/EK irányelv 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja) vagy valódi családi élet is szükséges?
- b) Amennyiben valódi családi élet is szükséges:

Milyen intenzitás szükséges e tekintetben? Elegendők-e ehhez például az alkalmi vagy rendszeres látogatások, közös háztartásban való együttélés vagy ezen felül olyan összetartó közösség szükséges, amelynek tagjai egymásra vannak utalva?

- c) Megköveteli-e a még harmadik államban tartózkodó és a menekültként elismert, időközben nagykorúvá vált gyermekkel való családegyesítés iránti kérelmet benyújtó szülők csatlakozása azt, hogy a beutazást követően a családi élet a tagállamban várhatóan a 2) b) kérdésben előírt módon (újra) folytatódik?

131. A Verwaltungsgericht Wien (Ausztria) által 2020. július 31-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-357/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

- 1) Mi értendő az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „párási [vagy] költőhely” alatt, és miképpen kell egy „párási [vagy] költőhelyet” más helyektől térben elhatárolni?
- 2) Milyen tényezők alapján kell meghatározni, hogy a párási vagy költőhely fennállása időleges-e, és ha igen, milyen időtartamra korlátozódik?
- 3) Milyen kritériumok alapján kell meghatározni, hogy egy bizonyos cselekmény vagy mulasztás a

párizsi vagy költőhely károsítását, illetve elpusztítását eredményezi-e?

4) Milyen kritériumok alapján kell meghatározni, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében vett „pihenőhely” károsodott-e vagy elpusztult-e?

132. A Satversmes tiesa (Lettország) által 2020. július 29-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-391/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Korlátozza-e egy, az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 49. cikkében rögzített letelepedés szabadságát, vagy – másodlagosan – az [említett szerződés] 56. cikkében biztosított szolgáltatásnyújtás szabadságát, valamint a vállalkozásnak az Európai Unió Alapjogi Chartája 16. cikke által biztosított szabadságát?

2) Milyen megfontolásokat kell figyelembe venni annak értékelése során, hogy az ilyen szabályozás igazolt, megfelelő és arányos-e azon jogszerű célkitűzésre tekintettel, amely a hivatalos nyelvnek mint a nemzeti identitás megnyilvánulásának védelmére irányul?

133. A Landesverwaltungsgericht Steiermark (Ausztria) által 2020. augusztus 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-368/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Ellentétesek-e az uniós joggal az olyan nemzeti jogszabályok, amelyek nemzeti rendeletek sorozata révén a határellenőrzés visszaállítása meghosszabbítása időtartamainak halmozódását idézik elő, és ezáltal [az (EU) 2016/399] rendelet 25. és 29. cikke szerinti kétéves időbeli korlátot meghaladóan, és [az e] rendelet 29. cikke szerinti megfelelő tanácsi végrehajtási határozat nélkül lehetővé válik a határellenőrzés visszaállítása?

2. Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az uniós polgároknak az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében és az Európai Unió Alapjogi Chartája 45. cikkének (1) bekezdésében rögzített szabad mozgáshoz való jogát – különösen a belső határokon történő személyellenőrzés hiányának a [2016/399] rendelet 22. cikkében rögzített elvére tekintettel –, hogy ez a jog magában foglalja a belső határokon történő személyellenőrzés alá vonás elkerüléséhez való jogot, a Szerződésekben és különösen [az e] rendeletben meghatározott feltételekkel és kivételekkel?

134. A Landesverwaltungsgericht Steiermark (Ausztria) által 2020. augusztus 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-369/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Ellentétesek-e az uniós joggal az olyan nemzeti jogszabályok, amelyek nemzeti rendeletek sorozata révén a határellenőrzés visszaállítása meghosszabbítása időtartamainak halmozódását idézik elő, és ezáltal [az (EU) 2016/399] rendelet 25. és 29. cikke szerinti kétéves időbeli korlátot meghaladóan, és [az e] rendelet 29. cikke szerinti megfelelő tanácsi végrehajtási határozat nélkül lehetővé válik a határellenőrzés visszaállítása?

2. Úgy kell-e értelmezni az uniós polgároknak az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésében és az Európai Unió Alapjogi Chartája 45. cikkének (1) bekezdésében rögzített szabad mozgáshoz való jogát – különösen a belső határokon történő személyellenőrzés hiányának a [2016/399] rendelet 22. cikkében rögzített elvére tekintettel –, hogy ez a jog magában foglalja a belső határokon történő személyellenőrzés alá vonás

elkerüléséhez való jogot, a Szerződésben és különösen [az e] rendeletben meghatározott feltételekkel és kivételekkel?

3. A második kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdését és az Európai Unió Alapjogi Chartája 45. cikkének (1) bekezdését a szabad mozgáshoz való jog hatékony érvényesülésére tekintettel, hogy e joggal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely szabálysértési szankció terhe mellett arra kötelez egy személyt, hogy a belső határokon át történő beutazáskor útlevelet vagy személyazonosító igazolványt mutasson fel akkor is, ha a belső határokon történő konkrét határellenőrzés az uniós jogi rendelkezésekbe ütközik?

135. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2020. augusztus 7-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-371/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Csak akkor valósul-e meg a 2005/29/EK irányelv I. melléklete 11. pontjának első mondata értelmében vett, eladásösztönzésért való „fizetés”, ha az írott és elektronikus sajtóban megjelenő szerkesztői tartalom eladásösztönzésre történő használatáért pénzbeli ellenszolgáltatást nyújtanak, vagy a „fizetés” fogalma az ellenszolgáltatás minden fajtáját magában foglalja, anélkül, hogy jelentőséggel bírna, hogy az ellenszolgáltatást pénz, áruk, szolgáltatások vagy egyéb eszközök képezik e?

2) Azt feltételezi-e a 2005/29/EK irányelv I. melléklete 11. pontjának első mondata, hogy a kereskedő szerkesztői tartalom használatának ellenszolgáltatásaként nyújtja a pénzben kifejezhető előnyt a médiavállalkozónak, és – amennyiben e kérdésre igenlő választ kell adni – abban az esetben is ilyen ellenszolgáltatásról van e szó, amelyben a médiavállalkozó egy, a kereskedővel közösen szervezett reklámakcióról tudósít, ha a kereskedő a tudósításért képekkel kapcsolatos jogokat bocsátott a médiavállalkozó rendelkezésére, a két vállalkozás közösen viselte a reklámakció költségeit és ráfordításait, és a reklámakció mindkét vállalkozás termékeinek eladásösztönzését szolgálja?

136. Az Østre Landsret (Dánia) által 2020. augusztus 11-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-379/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: dán

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulás létrehozásáról szóló, egyrészt a Török Köztársaság, másrészt az EGK tagállamai és a Közösség által 1963. szeptember 12-én Ankarában aláírt, és a Közösség nevében az 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozattal megkötött, jóváhagyott és megerősített megállapodáshoz kapcsolódó, a társulás fejlesztéséről szóló, 1980. szeptember 19-i 1/80. sz. tanácsi határozat 13. cikkével az olyan új nemzeti intézkedés bevezetése és alkalmazása, amely alapján a szóban forgó tagállamban jogszerűen tartózkodó, gazdaságilag aktív török állampolgár és 15 éves gyermekének családgyejesítése attól a feltételtől függ, hogy különleges okok – többek között a család egysége és a gyermek mindenképp felett álló érdeke – a családgyejesítés mellett szóljon?

137. A Cour de cassation (Franciaország) által 2020. augusztus 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-397/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A bennfentes kereskedelemről és a piaci manipulációról (piaci visszaélés) szóló, 2003. január 28-i 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke (2) bekezdésének a) és d) pontjából,

valamint a 2016. július 3-tól az előbbi helyébe lépő, a piaci visszaélésekről szóló, 2014. április 16-i 596/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (65) preambulumbekzdésére tekintettel értelmezett 23. cikke (2) bekezdésének g) és h) pontjából az átadott információk titkos jellegére és az érintett személyi kör általános jellegére figyelemmel nem következik-e az, hogy a nemzeti jogalkotónak lehetősége van arra, hogy az elektronikus hírközlési szolgáltatók számára a kapcsolati adatok ideiglenes, azonban általános megőrzését írja elő annak érdekében, hogy az irányelv 11. cikkében és a rendelet 22. cikkében említett hatóság számára lehetővé tegye, hogy amennyiben bizonyos személyekkel szemben a bennfentes kereskedelemben vagy piaci manipulációban való érintettség gyanúja merül fel, bekérje a szolgáltató meglévő adatforgalmi nyilvántartását, ha feltételezhető, hogy a vizsgálat tárgyához kapcsolódó e nyilvántartások a jogsértés megtörténtének bizonyítása szempontjából lényegesek lehetnek, mivel lehetővé teszik különösen az érintettek gyanú felmerülése előtti kapcsolatfelvételeinek a visszakövetését?

2) Amennyiben a Bíróság olyan választ adna, amelynek alapján a Cour de cassation (semmitőszék) úgy tekintené, hogy a kapcsolati adatok megőrzésére vonatkozó francia jogszabály nem felel meg az uniós jognak, ideiglenesen fenn lehet-e tartani e jogszabály joghatásait a jogbizonytalanság elkerülése, valamint a korábban gyűjtött és megőrzött adatok e jogszabállyal elérni kívánt valamely célra történő felhasználásának lehetővé tétele érdekében?

3) Valamely nemzeti bíróság ideiglenesen fenntarthatja-e egy olyan jogszabály joghatásait, amely a piaci visszaélésekre vonatkozó vizsgálatok lefolytatásával megbízott független közigazgatási hatóság alkalmazottai számára bíróság vagy másik független hatóság általi előzetes ellenőrzés nélkül lehetővé teszi a kapcsolati adatok beszerzését?

Pénzügyi jogterület

82. Az Administratīvā apgabaltiesa (Lettország) által 2020. július 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-326/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: lett

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. december 16-i 2008/118/EK tanácsi irányelv 12. cikkének (1) bekezdését, hogy a diplomáciai vagy konzuli kapcsolat keretében történő felhasználásra szánt jövedéki termékek azzal a feltétellel mentesülnek a jövedéki adó alól, ha előírják az említett termékek készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel történő kifizetését, azt, hogy a kifizetést ténylegesen teljesítették, és hogy a kifizetést az említett termékek tényleges címzettjei teljesítették a szállító részére?

2) Úgy kell-e értelmezni a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. december 16-i 2008/118/EK tanácsi irányelv 12. cikkének (2) bekezdését, hogy a tagállamok olyan feltételeket és korlátozásokat határozhatnak meg, amelyek a diplomáciai vagy konzuli kapcsolat keretében a jövedéki termékek tekintetében a jövedékiadó-mentességet azon követelményhez kötik, hogy a szóban forgó termékek vevője tényleg készpénz-helyettesítő fizetési eszközökkel fizetett a termékekért?

83. A Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Spanyolország) által 2020. július 23-án és 2020. augusztus 5-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (C-330/20. és C-366/20. sz. ügyek)¹

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ellentétes-e a közösségi joggal – az EUMSZ 63. cikkel és az EUMSZ 65. cikkel, valamint a szabad mozgás, az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével – az olyan nemzeti

¹ A megjelölt ügyekben feltett kérdések megegyeznek.

szabály, mint a Ley del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas 35/2006, de 28 de noviembre (a természetes személyek jövedelemadójáról szóló, 2006. november 28-i 35/2006. sz. törvény) 39. cikkének 2. bekezdése – a Ley 7/2012, de 29 de octubre (2012. október 29-i 7/2012. sz. törvény) 3. cikkének második bekezdése szerinti változatban –, amely a „nem igazolt vagyongyarapodásokat” úgy minősíti, hogy „mindenképpen” adót kell utánuk fizetni az el nem évült időszakok legrégebbi időszakában, ha a külföldön található vagyontárgyak, vagy a külföldön elhelyezett vagyoni jogok és eszközök tekintetében a tájékoztatási kötelezettséget 720-as nyomtatvánnyal alakilag nem teljesítik[,] vagy azt késedelmesen teljesítik, figyelmen kívül hagyva a Ley General Tributaria 58/2003 (az 58/2003. sz. általános adótörvény) által előírt elévülési szabályokat, kivéve, ha „bevallott jövedelmekről” van szó, vagy olyan időszaktól származó jövedelmekről, amikor [az adóalany felperes] Spanyolországban nem rendelkezett belföldi adóilletőséggel?

2) Amennyiben az első kérdésre nemleges válasz adandó mert azt arányosnak tekintik, ellentétes-e a közösségi joggal – az EUMSZ 63. cikkel és az EUMSZ 65. cikkel, valamint a szabad mozgás, az egyenlő bánásmód, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának és arányosság elvével – az olyan nemzeti szabályozás, mint a Ley del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas 35/2006, de 28 de noviembre (a természetes személyek jövedelemadójáról szóló, 2006. november 28-i 35/2006. sz. törvény) 39. cikkének 2. bekezdése, amely a fenti jogkövetkezményeket írja elő azon tényállás esetén is, ha e jövedelmeket késedelmesen vallották be, de azelőtt, hogy bármilyen ellenőrzési eljárást indítottak volna és erről értesítést küldtek volna, és bármely adóügyi információcsere iránti megkeresést kibocsátottak volna, mivel erre létezik harmadik állammal fennálló hatályos mechanizmus?

84. A Curtea de Apel București (Románia) által 2020. július 22-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-333/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: román

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a gazdasági tevékenységének székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállam területén termékeket értékesítő társaság a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 44. cikkének második mondata és a 282/2011 tanácsi rendelet 11. cikke értelmében véve állandó telephellyel rendelkezik a termékértékesítés helye szerinti államban, saját magának kell-e teljesítenie az ez utóbbi államban az általa igénybe vett személyi és tárgyi feltételeket, vagy elegendő, ha e társaság a szóban forgó személyi és tárgyi feltételeket egy olyan másik kapcsolt vállalkozás révén teljesíti azonnal és állandó jelleggel, amely azért áll az ellenőrzése alatt, mivel az abban fennálló részesedések többségével rendelkezik?

2) Ahhoz, hogy úgy lehessen tekinteni, hogy a gazdasági tevékenységének székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállam területén termékeket értékesítő társaság a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK tanácsi irányelv 44. cikkének második mondata és a 282/2011 tanácsi rendelet (2) 11. cikke értelmében vett állandó telephellyel rendelkezik a termékértékesítés helye szerinti államban, szükséges-e, hogy a feltételezett állandó telephely közvetlenül vegyen részt a termékértékesítéssel kapcsolatos döntésekben vagy elegendő, ha a szóban forgó társaság a termékértékesítés helye szerinti államban számára harmadik társaságokkal megkötött, marketing-, szabályozási, reklám-, raktározási és képviseleti tevékenységekre vonatkozó szerződésekben biztosított személyi és tárgyi feltételek teljesítéséhez szükséges eszközökkel rendelkezik, amely tevékenységek közvetlenül befolyásolhatják az értékesítések volumenét?

3) A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 44. cikke második mondatának és a 282/2011 tanácsi rendelet 11. cikkének értelmezése szerint valamely adóalany azon lehetősége, hogy számára a személyi és tárgyi feltételeket valamely általa ellenőrzött kapcsolt vállalkozás biztosítja azonnali és állandó jelleggel, kizárja-e, hogy a kapcsolt vállalkozást úgy lehessen tekinteni, hogy az szolgáltatást nyújt az ily módon létrehozott állandó telephely számára?

85. A Helsingin hallinto-oikeus (Finnország) által 2020. július 23-án benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-342/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: finn

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 49., az EUMSZ 63. és az EUMSZ 65. cikket, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint kizárólag a kötelmi jogi formában létrehozott külföldi nyílt befektetési alapok eshetnek a jövedelemadó alól mentesülő finn befektetési alappal egy tekintet alá, és ezáltal Finnországban a nem kötelmi jogi formában létrehozott külföldi befektetési alapok annak ellenére forrásadó fizetésére kötelesek, hogy közöttük és a finn befektetési alapok között – konkrét helyzetüket tekintve – nem állnak fenn egyéb jelentős objektív különbségek?

86. A Krajský soud v Brně (Cseh Köztársaság) által 2020. augusztus 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-398/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: cseh

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

Ellentétes-e a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 90. cikke (1) és (2) bekezdésének céljával az a nemzeti jogi szabályozás, amely a hozzáadottérték-adó alanya számára – akinél valamely másik adóalany részére nyújtott adóköteles szolgáltatással összefüggésben előzetes héafelszámítási kötelezettség keletkezett – olyan feltételt határoz meg, amely megakadályozza, hogy korrigálja az azon követelés után fizetendő adó összegét, amely e másik, a szolgáltatásért csak részben vagy egyáltalán nem fizető, adóalany fizetési kötelezettségének bírósági megállapítását megelőző hat hónapban keletkezett?

Munkaügyi ügyszak

47. A tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgium) által 2020. július 27-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-344/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 1. cikkét, hogy a vallás és a meggyőződés ugyanazon védett szempont két oldalát jelenti, vagy épp ellenkezőleg úgy, hogy a vallás és a meggyőződés különböző szempontoknak minősülnek, mivel egyfelől a vallási szempontot – az ahhoz kapcsolódó meggyőződést is ideértve –, másfelől pedig a meggyőződésre vonatkozó szempontot – bármilyenek is legyenek azok – jelentik?

2) Abban az esetben, ha úgy kell értelmezni a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 1. cikkét, hogy a vallás és a meggyőződés ugyanazon védett szempont két oldalát jelenti, ez akadályát képezi-e annak, hogy ugyanezen irányelv 8. cikke alapján, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni védelem szintje csökkenésének megakadályozása érdekében a nemzeti bíróság továbbra úgy értelmezzen egy olyan belső jogszabályt, mint amilyen a loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination (a hátrányos megkülönböztetés bizonyos formáival szembeni küzdelemre vonatkozó, 2007. május 10-i törvény) 4. cikkének 4o bekezdése, hogy a vallási, világnézeti és politikai meggyőzések különböző védett szempontoknak minősülnek?

3) Úgy kell-e értelmezni a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját, hogy a valamely vállalkozás munkahelyi szabályzatában foglalt szabály, amely tiltja a munkavállalók számára, hogy „[bármilyen] módon – [...] szavakkal, [...] öltözködéssel, [vagy] más módon – [ki]fejezzék [...] a vallási, világnézeti vagy politikai meggyőzéseiket, bármilyenek legyenek is azok”, közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amennyiben e belső szabály konkrét alkalmazásából vagy az tűnik ki, hogy:

- a) a női munkavállaló, aki egy (konnotációt hordozó) jel – a jelen esetben fejkendő – látható módon történő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik olyan munkavállalóhoz képest, aki nem tartozik semmilyen valláshoz, nincsen semmilyen világnézeti meggyőződése, politikailag független, és akinek ennél fogva semmilyen szüksége nincs arra, hogy valamilyen politikai, világnézeti vagy vallásos jelet viseljen?
- b) vagy, hogy a női munkavállaló, aki egy (konnotációt hordozó) jel – a jelen esetben fejkendő – látható módon történő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik olyan munkavállalóhoz képest, akinek van valamilyen világnézeti vagy politikai meggyőződése, azonban kisebb szüksége van – vagy akár semmilyen szüksége nincs – arra, hogy azt egy (konnotációt hordozó) jel viselésével nyilvánosan megjelenítse?
- c) vagy, hogy a női munkavállaló, aki egy (konnotációt hordozó) jel – a jelen esetben fejkendő – látható módon történő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik olyan munkavállalóhoz képest, aki egy másik valláshoz – vagy akár ugyanahhoz – tartozik, azonban kisebb szüksége van – vagy akár semmilyen szüksége nincs – arra, hogy azt egy (konnotációt hordozó) jel viselésével nyilvánosan megjelenítse?
- d) vagy, hogy azon megállapításból kiindulva, hogy valamely meggyőződésnek nincs szükségszerűen vallási, világnézeti vagy politikai jellege, valamint hogy az más jellegű (művészeti, esztétikai, sport, zenei stb.) is lehet, a női munkavállaló, aki egy (konnotációt hordozó) jel – a jelen esetben fejkendő – látható módon történő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik olyan munkavállalóhoz képest, akinek a vallási, világnézeti vagy politikai meggyőződéstől eltérő egyéb meggyőződése lehet, és aki azt az öltözködéssel jelenítené meg?
- e) vagy, hogy azon elvből kiindulva, hogy a vallási meggyőződésének kinyilvánítására vonatkozó szabadság negatív aspektusa azt is jelenti, hogy az egyén nem kötelezhető a vallási hovatartozásának vagy meggyőződésének felfedésére, a női munkavállaló, aki egy olyan fejkendő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, amely önmagában nem e vallás egyedi szimbóluma, mivel egy másik női munkavállaló azt esztétikai, kulturális okok vagy akár valamely egészségügyi ok miatt is viselheti, és amely nem feltétlenül különbözik az egyszerű bandana kendőtől, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik olyan munkavállalóhoz képest, aki szavakkal fejezi ki a vallási, világnézeti vagy politikai meggyőződését, mivel a fejkendőt viselő női munkavállaló számára ez a vallásszabadság még súlyosabb megsértését jelenti az EJEE 9. cikkének (1) bekezdése alapján, mivel – hacsak teret nem engedünk az előítéleteknek – az, hogy egy fejkendő valamilyen meggyőződést fejez ki, nem nyilvánvaló, és arra a leggyakrabban csak akkor derülhet fény, ha a viselőjét arra kötelezik, hogy a viselés indokát fedje fel a munkáltatója előtt?
- f) a női munkavállaló, aki egy (konnotációt hordozó) jel – a jelen esetben fejkendő – látható módon történő viselésével kívánja a vallásszabadságát gyakorolni, kedvezőtlenebb bánásmódban részesül egy másik, vele azonos meggyőződésű munkavállalóhoz képest, aki úgy dönt, hogy e meggyőződést a szakáll viselésével fejezi ki (amit a munkahelyi szabályzat – az öltözködéssel történő kifejezéssel szemben – szó szerint nem tilt)?

Polgári ügyszak

55. A Landgericht Erfurt (Németország) által 2020. június 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-276/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1. Megköveteli-e az uniós jog, különösen a tényleges érvényesülés elve és az uniós alapjogok, hogy a jóváhagyásra vonatkozó uniós jogszabályok és az uniós károsanyag-kibocsátási normák valamely gépjármű vagy motor gyártója általi megsértése esetén ne kerüljön sor a gépjármű tényleges használatának a vevő kárába történő beszámítására? Érvényesül-e ez a levonási tilalom legalábbis abban az esetben, ha a gyártó az ügyfélnek a jóerkölcsebe ütköző módon, szándékosan okozott kárt?

2. A kérdést előterjesztő bíróság az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének harmadik mondatával, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 267. cikk értelmében vett független és pártatlan bíróságnak minősül-e?

56. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2020. július 3-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-296/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a második Luganói Egyezmény 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját, hogy a kereskedelmi vagy szakmai tevékenységnek a fogyasztó lakóhelyének az egyezmény által kötelezett államában történő „folytatása” már a szerződés előkészítése és megkötése során a fogyasztóval szerződő fél határokon átnyúló tevékenységét feltételezi, vagy a rendelkezést akkor is alkalmazni kell a keresetre joghatósággal rendelkező bíróság megállapításához, ha a szerződő felek a szerződés megkötésekor ugyanabban az egyezmény által kötelezett államban rendelkeztek a második Luganói Egyezmény 59. és 60. cikke értelmében vett lakóhellyel, és a jogviszony csak utólag, azáltal vált nemzetközi jellegűvé, hogy a fogyasztó később az egyezmény által kötelezett másik államba költözött?

2) Ha a szerződéskötés időpontjában nem kell határokon átnyúló tevékenységnek fennállnia:

Főszabály szerint kizárja-e a második Luganói Egyezmény 16. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja a joghatósággal rendelkező bíróságnak a második Luganói Egyezmény 5. cikkének 1. pontja alapján történő megállapítását, ha a fogyasztó a szerződés megkötése és a keresetindítás között az egyezmény által kötelezett másik államba költözött, vagy az is szükséges, hogy a fogyasztóval szerződő fél a kereskedelmi vagy szakmai tevékenységét az új lakóhely szerinti államban is folytassa, vagy e tevékenysége ezen államra is irányuljon, és a szerződés az ilyen tevékenység körébe tartozzon?

57. A Landgericht Mainz (Németország) által 2020. július 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-317/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 18. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezés – a joghatóság szabályozásán túl – a határozatot hozó bíróság által figyelembe veendő szabályozást jelent a tagállami bíróságok utazási szerződéssel kapcsolatos illetékességére vonatkozóan azon esetekben, amikor mind a fogyasztónak, azaz az utasnak, mind a másik szerződő félnek, azaz az utazásszervezőnek ugyanazon tagállamban van a székhelye, az úticél azonban nem ezen tagállamban, hanem külföldön található (ún. „nem teljesen belföldi esetek”), azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó – az illetékességre vonatkozó nemzeti előírások kiegészítéseképpen – a lakóhelye szerinti bírósághoz fordulhat az utazásszervezővel szemben fennálló szerződéses igényeivel?

58. A Consiglio di Stato (Olaszország) által 2020. július 13-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-318/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: olasz

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az EUMSZ 18. cikkben, az EUMSZ 26. cikkben, valamint az EUMSZ 102. és azt követő cikkeken meghatározott általános elvekkel az a nemzeti szabályozás, amely a bíróság által elrendelt lehallgatások távközlési szolgáltatók általi elvégzéséért járó díj számítási módszereinek meghatározása során nem írja elő a teljes költségterítés elvének tiszteletben tartását?

59. A Bundesgerichtshof (Németország) által 2020. július 15-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-319/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: német

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az (EU) 2016/679 rendelet VIII. fejezetében, különösen a 80. cikkének (1) és (2) bekezdésében, valamint a 84. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekkel az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek – a rendelet alkalmazásának nyomán követésére és kikényszerítésére hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóságok beavatkozási jogkörei és az érintettek jogorvoslati lehetőségei mellett – egyrészt a versenytársak, másrészt a nemzeti jog alapján feljogosított egyesületek, egységek és kamarák számára lehetővé teszik, hogy az (EU) 2016/679 rendelet megsértése miatt az egyes érintettek konkrét jogainak megsértésétől függetlenül és a valamely érintettől kapott megbízás nélkül polgári bíróságok előtt indított kereset útján fellépjenek a jogsértővel szemben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalmának vagy a valamely fogyasztóvédelemről szóló törvény megsértésének vagy az érvénytelen általános szerződési feltételek alkalmazása tilalmának szempontja alapján?

60. A Cour de cassation (Franciaország) által 2020. július 24-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-340/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a 423/2007/EK rendelet 1. cikkének h) és j) pontját és 7. cikkének (1) bekezdését, a 961/2010/EU rendelet 1. cikkének i) és h) pontját és 16. cikkének (1) bekezdését, valamint a 267/2012/EU rendelet 1. cikkének k) és j) pontját és 23. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes, ha a befagyasztott vagyonon az illetékes nemzeti hatóság előzetes engedélye nélkül a követelés vagyonból történő kielégítésére feljogosító hatással nem rendelkező olyan intézkedést foganatosítanak, mint a code des procédures civiles d'exécution français (a francia polgári végrehajtási eljárásról szóló törvénykönyv) által előírt követelés biztosítása vagy zárlat?

2) Az első kérdés megválaszolása szempontjából jelentőséggel bír-e az a körülmény, hogy a befagyasztott vagyonnal rendelkező személlyel vagy szervezettel szemben behajtandó követelés indoka Irán nukleáris és ballisztikusrakéta-programján kívül esik és megelőzi az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2006. december 23-i 1737 (2006) határozatát?

61. A Tribunal da Relação de Coimbra (Portugália) által 2020. augusztus 10-én benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-375/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: portugál

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés:

Ellentétes-e az [uniós] joggal, különösen pedig a 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a károsult harmadik személyekkel és a gépjármű-garanciaalappal szemben hivatkozni lehet a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés semmisségére, ha e semmisség azon körülményből ered, hogy a szerződést kötő fél ellenérték fejében végzett, eltitkolt és jogellenes személy- és áruszállításra használja a biztosított gépjárművet, és az e célra történő használatot elhallgatta a biztosítótársaság elől? Ugyanaz lenne-e a válasz abban az esetben is, ha az utasoknak tudomásuk lenne a szállítás eltitkolt és jogellenes jellegéről?

Gazdasági ügyszak

56. A Krajský súd Prešov (Szlovákia) által 2020. május 5-én benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-192/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: szlovák

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelvet (a továbbiakban: 93/13 irányelv), és különösen 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, az Európai Unió Bíróságának a C-96/16. és C-94/17. sz. egyesített ügyekben hozott ítéletében (ECLI:EU:C:2018:643) adott értelmezésével összefüggésben, hogy azzal ellentétes az Občiansky zákonník (polgári törvénykönyv) 54. §-ának (1) bekezdésében foglalt védelmi keretszabályhoz hasonló szabályozás, amely nem teszi lehetővé a fogyasztó szerződéses helyzetének hátrányosabbá tételét a törvényes szabályozáshoz képest, amely szabályozás a hitel fogyasztó általi visszafizetésének késedelme esetén a hitelező számára következő jogokat biztosítja:

- a hitelező jogosult a kormányrendeletben meghatározott mértékű késedelmi kamatokra;
- a hitelező jogosult más, a hitelező által a fogyasztóval szemben alkalmazható egyéb szankciók igénybe vételére, amelyek a késedelmi kamatokkal együtt a hitel fennmaradó tőkeösszegére korlátozódnak;
- ha a hitelező által elszenvedett kár meghaladja a késedelmi kamatot a hitelező kártérítésre jogosult, méghozzá korlátozás nélkül, a ténylegesen elszenvedett kárnak megfelelő mértékben?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 38. cikkében foglalt, a fogyasztóvédelem magas szintjére vonatkozó rendelkezéssel, valamint az EUMSZ 4. cikk (2) bekezdésével és az EUMSZ 169. cikk (1) bekezdésével, hogy a fogyasztónak a szerződéses kötelezettségek késedelmes teljesítése miatt nem a hitelező által ténylegesen elszenvedett kár ellenértékét, hanem átalányösszeget kell megfizetnie, még akkor is, ha a tényleges kár az átalányösszeget nem éri el?

57. Az Audiencia Provincial de Barcelona (Spanyolország) által 2020. július 20-án benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem (C-321/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: spanyol

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) A Bíróság olyan ítélete esetén, amely egy uniós irányelvet értelmez és alkalmaz, és amely megállapítja, hogy egy nemzeti jogszabály az irányelvvel ellentétes, e nemzeti jogszabályt azonnal figyelmen kívül kell-e hagyni, vagy azt továbbra is alkalmazni kell a magánszemélyek közötti jogviszonyokban mindaddig, amíg a nemzeti jogalkotó azt nem módosítja? A kérdést előterjesztő bíróság azt kéri, hogy a Bíróság a kérdést általánosságban, illetve a 2012. június 14-i ítéletre, valamint annak a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló általános törvény 83. cikkének eredeti szövegére gyakorolt hatásaira tekintettel válaszolja meg.

2) Ellentétes-e az európai uniós jogrend szerves részét képező jogbiztonság elvével valamely szerződéses feltétel tartalmának teljes egészében való eltörlése e feltétel tisztességtelenségének megállapítása miatt azokban az esetekben, amikor a szerződés megkötésének és a feltétel meghatározásának időpontjában nem volt olyan kritérium, amely meghatározta volna, hogy mi számít tisztességtelenségnek a feltétel által hivatkozott szempontból, mivel ezzel kapcsolatban nem létezett sem jogszabály, sem pedig bírósági ítélkezési gyakorlat? Igenlő válasz esetén ez azzal a következménnyel jár, hogy csak a szóban forgó feltételben tisztességtelenségnek minősített szempont törlésére kerül sor?

3) Ugyanezen elvvel ellentétes-e egy belső jogi szabályt értelmező ítélkezési gyakorlatbeli kritériumnak az e kritérium meghatározása előtti olyan szerződésekre történő alkalmazása, amelyek megkötésére akkor került sor, amikor a bíróságok által alkalmazott általános kritérium ellentétes volt az új ítélkezési gyakorlatbeli kritériummal?

58. A Cour de cassation (Franciaország) által 2020. július 23-án benyújtott előzetes

döntéshozatal iránti kérelem (C-337/20. sz. ügy)

Az eljárás nyelve: francia

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések:

1) Úgy kell-e értelmezni a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 58. cikkét, hogy az a nem engedélyezett vagy hibásan teljesített fizetési műveletek esetében a pénzforgalmi szolgáltató kizárólagos felelősségét megállapító rendszert hoz létre valamennyi olyan, általános polgári jogi felelősség megállapítása iránti kereset alapján, amely – ugyanazon cselekmények miatt – azon alapul, hogy e szolgáltató nem teljesítette a nemzeti jog által számára előírt kötelezettségeket, különösen abban az esetben, ha a pénzforgalmi szolgáltatás igénybevevője a terhelést követően 13 hónapon belül nem tájékoztatta a pénzforgalmi szolgáltatót arról, hogy egy fizetési műveletet nem engedélyeztek vagy hibásan teljesítettek?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén ugyanezen cikkel ellentétes-e az, hogy a pénzforgalmi szolgáltatás igénybevevője – ugyanazon cselekmények miatt – a pénzforgalmi szolgáltató – a kezességvállalás kedvezményezettje – általános polgári jogi felelősségére hivatkozik a biztosított tartozás összegének vitatása céljából?

Előzetes döntéshozatal tárgyában közzétett határozatok

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen határozatot.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

131. A Bíróság elnökének 2020. június 26-i végzése (a Fővárosi Törvényszék [korábban Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság] [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-210/19. sz. ügy)²

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

132. A Bíróság elnökének 2020. június 26-i végzése (a Fővárosi Törvényszék [korábban Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság] [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-740/19. sz. ügy)³

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

133. A Bíróság elnökének 2020. június 29-i végzése (a Fővárosi Törvényszék [korábban Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság] [Magyarország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-67/19. sz. ügy)⁴

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

² A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Közigazgatási ügyszak, 122. sz. alatt.

³ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 31. sz. alatt.

⁴ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 5. szám, Közigazgatási ügyszak, 78. sz. alatt.

134. A Bíróság (tizedik tanács) 2020. július 2-i végzése (a Verwaltungsgericht Wien [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-256/19. sz. ügy)⁵

A Verwaltungsgericht Wien (bécsi közigazgatási bíróság, Ausztria) 2019. február 27-i határozatával benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

135. A Bíróság elnökének 2020. július 8-i végzése (a Verwaltungsgericht Darmstadt [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-905/19. sz. ügy)⁶

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

136. A Bíróság elnökének 2020. július 10-i végzése (a Landgericht Stuttgart [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-138/20. sz. ügy)⁷

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

137. A Bíróság elnökének 2020. július 15-i végzése (a Landgericht Gera [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-808/19. és C-809/19. sz. egyesített ügyek)⁸

A Bíróság elnöke elrendelte az ügyek törlését.

138. A Bíróság elnökének 2020. július 16-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-549/19. sz. ügy)⁹

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

139. A Bíróság elnökének 2020. július 17-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-567/19. sz. ügy)¹⁰

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

140. A Bíróság elnökének 2020. július 24-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-533/19. sz. ügy)¹¹

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

⁵ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 7. szám, Közigazgatási ügyszak, 145. sz. alatt.

⁶ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 4. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 37. sz. alatt.

⁷ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 9. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 96. sz. alatt.

⁸ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 3. szám, Közigazgatási ügyszak, Általános közigazgatási jogterület, 21. sz. alatt.

⁹ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, 254. sz. alatt.

¹⁰ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, 254. sz. alatt.

¹¹ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, 254. sz. alatt.

141. A Bíróság elnökének 2020. július 24-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-534/19. sz. ügy)¹²

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

142. A Bíróság elnökének 2020. július 29-i végzése (a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-531/19. sz. ügy)¹³

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Pénzügyi jogterület

Az adott időszakban nem tettek közzé ilyen határozatot.

Munkaügyi ügyszak

52. A Bíróság elnökének 2020. július 6-i végzése (a Consiglio di Stato [Olaszország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-44/20. sz. ügy)¹⁴

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Polgári ügyszak

70. A Bíróság elnökének 2020. június 30-i végzése (a Hoge Raad der Nederlanden [Hollandia] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-133/20. sz. ügy)¹⁵

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Gazdasági ügyszak

70. A Bíróság nyolcadik tanácsa elnökének 2020. június 25-i végzése (a Juzgado de lo Mercantil no 3 de Valencia [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-560/19. sz. ügy)¹⁶

A nyolcadik tanács elnöke elrendelte az ügy törlését.

71. A Bíróság elnökének 2020. július 6-i végzése (a Landgericht Saarbrücken [Németország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-209/19. sz. ügy)¹⁷

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

72. A Bíróság elnökének 2020. július 9-i végzése (a Bezirksgericht Schwechat [Ausztria] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-93/20. sz. ügy)¹⁸

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

¹² A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, 254. sz. alatt.

¹³ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Közigazgatási ügyszak, 254. sz. alatt.

¹⁴ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 6. szám, Munkaügyi ügyszak, 24. sz. alatt.

¹⁵ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Polgári ügyszak, 33. sz. alatt.

¹⁶ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 12. szám, Gazdasági ügyszak, 63. sz. alatt.

¹⁷ A kérdést l.: Hírlevél X. évfolyam 6. szám, Gazdasági ügyszak, 37. sz. alatt.

¹⁸ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Gazdasági ügyszak, 38. sz. alatt.

73. A Bíróság elnökének 2020. július 15-i végzése (az Audiencia Provincial de Alicante [Spanyolország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-31/20. sz. ügy)¹⁹

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

74. A Bíróság elnökének 2020. július 30-i végzése (a Sąd Rejonowy w Gliwicach [Lengyelország] előzetes döntéshozatal iránti kérelme) (C-127/20. sz. ügy)²⁰

A Bíróság elnöke elrendelte az ügy törlését.

Egyéb, magyar vonatkozású ügyek az Európai Bíróság előtt

XXXII. 2020. augusztus 5-én benyújtott kereset (T-498/20. sz. ügy)

A keresetlevél nyelve: magyar

Kereseti kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- semmisítse meg a megtámadott határozatot;
- állapítsa meg, hogy a STEP és WOOD STEP Laminate Flooring védjegyek nem összetéveszthetők;
- kötelezze az EUIPO-t arra, hogy a vitatott védjegyet lajstromozza;
- kötelezze az EUIPO-t arra, hogy a felszólalást utasítsa el;
- kötelezze a pervesztes felet a költségek viselésére.

Jogalapok:

- az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikkének megsértése;
- az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke (1) bekezdése b), c) és d) pontjának megsértése;
- az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának megsértése;
- az EUMSZ 26. cikk (2) bekezdésének megsértése;
- az EUMSZ 34. és EUMSZ 35. cikk megsértése.

XXXIII. 2020. augusztus 17-én benyújtott kereset (T-516/20. sz. ügy)

A keresetlevél nyelve: angol

Kereseti kérelmek:

A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott határozatot;
- az EUIPO-t kötelezze a felperesnél a jelen eljárásban és a fellebbezési tanács előtti eljárásban felmerült költségek viselésére;
- beavatkozás esetén a beavatkozó felet kötelezze a felperesnél a jelen eljárásban és a fellebbezési tanács előtti eljárásban felmerült költségek viselésére.

¹⁹ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 6. szám, Gazdasági ügyszak, 32. sz. alatt.

²⁰ A kérdést l.: Hírlevél XI. évfolyam 7. szám, Gazdasági ügyszak, 39. sz. alatt.

Jogalapok:

- Az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikke (1) bekezdése b) pontjának megsértése;
- az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 95. cikkének megsértése;
- az (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet 97. cikkének megsértése;
- az alapvető eljárási előírások megsértése;
- a megfelelő indokolás kötelezettségének megsértése.

A Kúria uniós jogi tárgyú határozatai

Büntető ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Közigazgatási ügyszak

Általános közigazgatási jogterület

Kfv.II.38.134/2019/10.

Az európai uniós versenyjogi szabályok és a jelentős piaci erőfölénnyel való visszaélés kapcsolatának vizsgálata. A bírságközlemény jogi megítélése.

A Kúria Kfv.II.37.544/2017/10. számú végzésében megállapította, hogy a felperes magatartása a 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 7. § (2) bekezdés f) pontjába ütközött. Az a felperesi álláspont, amely szerint a felperes ezen, Kertv. 7. § (2) bekezdés f) pontjába ütköző magatartása az 1/2003/EK rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) 3. cikk (2) bekezdése alapján nem korlátozza a versenyt, az alábbiak szerint téves érvelés.

Az EUMSZ 101. és 102. cikkeiben foglalt rendelkezéseinek körében (amelyek korábban az Európai Közösséget létrehozó szerződés 81., illetve 82. cikkei voltak) különbséget kell tenni a kartell megállapodások és az egyoldalú magatartásokra vonatkozó uniós rendelkezések között. Míg az EUMSZ 101. cikke rendelkezik a vállalkozások közötti megállapodásokról, vállalkozások társulásai által hozott döntésekről és összehangolt magatartásokról, vagyis a kartellszabályokról, addig a 102. cikk az egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. A perbeli esetben az alperesi határozat piaci erővel való visszaélést állapított meg, amely az EUMSZ 102. cikke szerinti tilalommal azonosítható. Az EUMSZ 101. és 102. cikkei alkalmazásának részletszabályait megalkotó EK rendelet 1. cikk (3) bekezdése ennek alapján deklarálja, hogy a Szerződés 102. cikkében említett erőfölénnyel való visszaélés tiltott, anélkül hogy ezt előzetes határozatnak kellene megállapítania.

Tekintettel arra, hogy a perbeli esetben piaci erővel való visszaélést állapított meg az alperesi határozat, amelyre az EUMSZ 102. cikke vonatkozik, az EUMSZ kartellmegállapodásokra irányadó 101. cikke és az ennek részletszabályait rendező EK rendelet 3. cikk (2) bekezdése nem alkalmazandók, az EK rendelet 3. cikk (2) bekezdése ugyanis a fentiekben kifejtettek szerint a vállalkozások közötti megállapodások, vállalkozások társulásai döntései vagy összehangolt magatartásainak tilalmára, vagyis a kartellmegállapodásokra vonatkozik.

Kiemelendő mindemellett, hogy az EK rendelet (8) preambulumbekkezdése deklarálja, hogy nem lehet a tagállamokat meggátolni abban, hogy területükön olyan szigorúbb nemzeti versenyjogot alkossanak és alkalmazzanak, amelyek tiltják vagy szankcionálják a vállalkozások egyoldalú magatartását. E szigorúbb nemzeti jogszabályok tartalmazhatnak olyan rendelkezéseket, amelyek a gazdaságilag függő vállalkozások irányában tanúsított visszaélő jellegű magatartást tiltják vagy szankcionálják.

Utalt a Kúria továbbá „Az európai vállalkozói élelmiszer- és nemélelmiszerellátási lánc mentén alkalmazott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról” szülő, az Európai Bizottsága által kiadott Zöld könyvre, amely szintén foglalkozik a perbeli, alperes által a felperes terhére rótt jogsértéssel. A Zöld könyv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok fogalma között kitér arra, hogy „a szerződési szabadság a B2B kapcsolatok egyik sarokköve a piacgazdaságban, és a feleknek lehetőségük kell legyen olyan szerződést kialakítani, amely igényeiknek legjobban megfelel. Ez különösen a szerződéskötés előtti tárgyalások során jelentkező tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat érinti, amelyeket aztán szerződéses feltételek közé foglalnak. A szerződéskötés szabadságából kölcsönös előnyökhöz jutás érdekében a feleknek képesnek kell lenniük a szerződéses feltételek tényleges megtárgyalására. Mindazonáltal bizonyos esetekben, ha az egyik szerződő fél erősebb alkupozícióval rendelkezik, egyoldalúan feltételeket szabhat a gyengébb félnek – ezáltal túlzott mértékben úgy formálja az üzleti kapcsolatot, hogy az kizárólag az ő saját gazdasági érdekeinek kedvezzen. A szerződő fél használhat például jelentősen kiegyensúlyozatlan feltételeket, és alkupozíciójának köszönhetően ezeket nem fogja egyenként megtárgyalni”.

A felperes alaptalanul hivatkozott az EK rendelet 2. cikke szerinti bizonyítási teher megsértésére is, mert ezen cikk az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése és 102. cikke megsértésével kapcsolatos bizonyítási terhet telepíti a jogsértést állító félre vagy hatóságra. Az alperes a perbeli esetben a Kertv. 7. § (2) bekezdés f) pontjának megsértését bizonyította, ezt a Kúria Kfv.II.37.544/2017/10. számú végzése is megállapította. A másodfokú bíróság pedig az UÁT-kikötés eltörlésének uniós normákba ütközésének, az áruk szabad áramlásának és a letelepedés szabadságának sérelmére vonatkozó felperesi érvelés bizonyítatlanságát róta felperes terhére, nem a jogsértés bizonyítását, így a felperes állításával szemben a Pp. 3. § (2) bekezdése és Pp. 206. § (1) bekezdése sem sérült.

Nem volt alapos e körben a felperes azon érvelése sem, amely szerint az alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az UÁT alkalmazása a felperes csekély piaci részesedése mellett alkalmas volt a piac befolyásolására, indokolt volt az alperes fellépése az UÁT alkalmazásával szemben, annak alkalmazása a szerződéskötési szabadság korlátozását és bírság alkalmazását indokolta, az alperes fellépése arányban állt a felperes piaci súlyával. A bizonyítási terhet előíró, az EK rendelet 2. cikke szerint az EUMSZ 102. cikke megsértésével kapcsolatos bizonyítási terhet viseli a jogsértést állító hatóság. Az EUMSZ 102. cikke szerint a belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. A felperes által elvárt bizonyítás tehát nem következik az EK rendelet 2. cikkének és az EUMSZ 82. cikkének együttes értelmezéséből, mert ezen rendelkezések szerint az alperesnek a felperes erőfölényével való visszaélését kell bizonyítania, amely egyértelműen megállapíthatóan már a Kúria Kfv.II.37.544/2017/10. számú végzésével lezártan megtörtént, hiszen ezen döntés véglegesen eldöntötte, hogy a felperes magatartása a Kertv. 7. § (2) bekezdés f) pontjába ütközik, ami a Kertv. 7. § (1) bekezdése szerint a beszállítóval szembeni jelentős piaci erővel való visszaélést tilalmazza.

A felperes kereseti érvelése alapvetően volt téves az áruk szabad áramlására és a letelepedés szabadságára vonatkozóan. A felperes az uniós jogokba ütközést azon az alapon állította, hogy a beszállítók és a kereskedők közösen, mindkettőjük érdekét szolgálva állapotodnak meg a visszatérítésben, továbbá, hogy a jogszabályi tilalom olyan kedvezőtlen helyzetet teremt Magyarországon, amely kevésbé vonzóvá teszi mind a beszállítók, mind a kereskedők számára a magyarországi letelepedést, azaz korlátozza ezen vállalkozások letelepedési szabadságát, végül pedig, hogy az UÁT-ban történő megállapodás tilalma azt jelenti, hogy egy uniós tagállamban egy adott terméket forgalomba hozó vállalkozás nem vagy nehezebb feltételek mellett lesz képes arra, hogy Magyarországon az adott terméket forgalomba hozza. Ezzel szemben a Kúria Kfv.II.37.544/2017/10. számú végzésében megállapította, hogy az UÁT mögött nincs szolgáltatás, a beszállítóknak nem volt érdemi alkupozíciója az UÁT kikötés kapcsán, kizárólag az volt az alku tárgya, hogy annak mértéke mekkora legyen, e körben a felperes jelentős piaci erejének meghatározó jelentősége volt, amely a tárgyalások során domináns szerepet biztosított számára. A felperes által állított kölcsönös érdek és kedvező megállapodás tehát nem volt bizonyított, ahogyan az UÁT alkalmazása eltörlésének korlátozó hatásai sem. A beszállítóval szembeni jelentős piaci erővel való visszaélés megtiltása, amely a perbeli esetben a felperes által a beszállítókkal szemben díjak egyoldalú felszámításának megszüntetésében öltött testet, sem a

letelepedés, sem az áruk szabad mozgásának szabadságát nem korlátozza, az a beszállítók számára kedvezőbb feltételeket teremt.

Helyesen állapította meg e körben a másodfokú ítélet, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Gebhard-féle feltételek a Kertv. 7. §-ának alkalmazásával az UÁT alkalmazásának hiányában miként sérülnek, ahogyan azt sem, hogy az UÁT-kikötés megtiltása hogyan befolyásolná a piac tiszta, torzulásmentes működését. A felperes nem bizonyította továbbá, hogy az UÁT alkalmazásának hiánya milyen módon és miként jelent nehezebb feltételeket a beszállítók számára. Az alperes helyesen érvelt végül e körben azzal, hogy a perbeli határozatban nem önmagában az utólagos engedményt találta jogsértőnek, vagyis határozata nem értelmezhető akként, amely az utólagos kedvezmények egyetlen formáját sem tekintetné jogszerűnek.

Kfv.IV.35.043/2020/6.

A 2988/1995/EK-EURATOM rendelet hatálya alatt az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatások esetében a rendelet közvetlenül alkalmazandó jog. Eszerint az eljárások során a jogosulatlanság megállapításának elévülési ideje, fő szabály alapján, a szabálytalanság elkövetését követő négy év.

A 2988/95/EK-EURATOM rendelet (a továbbiakban: EURATOM rendelet) rendelet – amelyik az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ.) 288. cikke alapján rendeletként és a rendelet 11. cikke alapján kimondottan is – valamennyi tagállamban kötelező és közvetlenül alkalmazandó. A 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Eljárási tv.) továbbá általánosan is rögzíti a 64. § (1) bekezdésében, hogy az ötéves elévülési időtartam az esetben irányadó, amennyiben közvetlenül alkalmazandó közösségi jogi aktus nem rendelkezik eltérően. Az eltérő szabályozás az EURATOM rendelet, miként azt a Kúriának az azonos tárgyú ügyekben folytatott jogalkalmazási gyakorlata is következetesen mutatja (egyebek között a Kfv.IV.35.548/2013/5., Kfv.IV.35279/2017/4., Kfv.IV.35.662/2017/7., Kfv.IV.35.681/2017/7., Kfv. IV. 35.745/2017/9., Kfv.IV.35.637/2017/12., Kfv. IV. 35.312/2018/8. számú ügyek alapján).

Az EURATOM rendelet 3. cikk (1) bekezdése első albekezdése szerint az eljárás elévülési ideje a szabálytalanság elkövetését követő négy év. Mindazonáltal az ágazati szabályok ennél rövidebb, de legalább három éves időszakot is előírhatnak. A magyar szabályozásban szereplő öt évet, tehát ez a közvetlenül alkalmazandó rendelkezés generálisan lerövidíti.

Az ügyben elsődlegesen alkalmazandó EURATOM rendelet idézett jogszabályhelyének második albekezdése szerint folyamatos vagy ismételt szabálytalanságok esetében az elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor a szabálytalanság megszűnt. Többéves programok esetében az elévülési idő minden esetben addig tart, amíg a program véglegesen le nem zárult. Jelen ügyben a támogatás megítélésének jogalapjaként az 23/2007. (IV. 17.) FVM rendelet (a továbbiakban: FVM rendelet) az Eljárási tv. 81. § (3) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazást jelöli meg. Az Eljárási tv. uniós jogi aktusok végrehajtását célozza, különösen az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: EK tanácsi rendelet) végrehajtását, amihez szükséges rendelkezéseket határoz meg. A program fogalma ezért e rendeleten alapul. Ezen EK tanácsi rendelet 94. cikke szerint e rendeletet a 2007. január 1-jével kezdődő programozási időszakra vonatkozó közösségi támogatásra kell alkalmazni. A 2007–2013. évi programozási időszakban a vidékfejlesztési támogatások estén a kifizetési időszak 2015. december 31-ig tart. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alperesi határozatok olyan uniós költségvetési forrásból finanszírozott támogatásra vonatkoznak, ami az EURATOM rendelet 3. cikk (1) bekezdés szerinti többéves programnak minősül.

A program végleges lezárásának időpontjára vonatkozóan az 1698/2005 EK tanácsi rendelet 82. cikkének (1) bekezdése ad iránymutatást, mely szerint „az irányító hatóság első alkalommal 2008-ban és minden évben június 30-ig a program végrehajtásáról szóló éves időközi jelentést küld a Bizottságnak. Az irányító hatóság 2016. június 30-ig a program megvalósításáról szóló záró jelentést küld a Bizottságnak.” Azaz a záró jelentés megküldésének a rendelet által meghatározott legkésőbbi időpontja, azaz 2016. június 30. jelenti az EMVA jogcímeik vonatkozásában a program lezárását. A

program végleges lezárulása tehát ehhez az időponthoz kapcsolandó.

Az elévülést illetően az EURATOM rendelet 3. cikk (1) bekezdése második albekezdése szerint többéves programok esetén az elévülési idő minden (pontosabban az angol szövegváltozat alapján: „bármely”) esetben tart addig, amíg a program véglegesen le nem zárult. Az Európai Unió Bírósága értelmezésében azonban a 2988/95 rendelet 3. cikke (1) bekezdésében írt, „a program véglegesen le [nem] zárult” kifejezés nem jelenti szükségszerűen az elévülés bekövetkeztét az említett program végrehajtása során elkövetett valamennyi esetleges szabálytalanság tekintetében. Ez csak azon szabálytalanságok esetében van így, amelyeket több mint négy évvel – azaz a 3. cikk (1) bekezdésében általánosan megállapított elévülési időtartammal – „a program végleges [lezárulását]” megelőzően követtek el, melyek – az elévülési időnek az EURATOM rendelet 3. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdésében meghatározott okok valamelyike miatti megszakadása hiányában – a lezárulást követően azonnal elévülnek. Azaz, a „többéves programokra” az EURATOM rendelet 3. cikk (1) bekezdés második albekezdésének második mondata értelmében alkalmazandó elévülési idő kizárólag az elévülési idő – kizárólag ez okból történő – kiterjesztését teszi lehetővé, nem annak lerövidítését (C-436/15 sz. UAB Alytaus regiono ítélet 68–69. pontok).

A Kúria ezek után az ügyben az elévülés szempontjából releváns időpontokat határozta meg. A jogosultságot megállapító határozat meghozatalára 2014. február 21-én került sor. Az ellenőrzés során feltárt szabálytalanság kapcsán a jogosulatlanság megállapítására nyitva álló abszolút határidő az előbbiek szerint a program lezárulta, azaz 2016. június 30. Mivel a szabálytalanság elkövetésétől a program zárásáig kevesebb idő volt hátra, mint négy év, ezért a „relatív” elévülési idő letelte 2018. február 21. Ehhez képest az elsőfokú határozat közzlése csak 2019. január 3-án történt. Az esetleges szabálytalanság tehát az EURATOM rendelet 3. cikk (1) bekezdése alapján elévült, ezért a visszafizetésre kötelező közigazgatási határozatok e szabályba ütközően jogsértőek. Az alperesnek a megállapítás érdemét az elsőfokú bírósági ítélet ellenében támadó felülvizsgálati kérelme ezért nem minősül megalapozottnak.

Jelen ügyben a fentiek miatt nem volt jogalapja a 2018. december 20. napján kelt jogosulatlanságot megállapító és visszafizetésre kötelező elsőfokú határozatnak. Az ezt a jogsértőnek minősülő helybenhagyó másodfokú alperesi határozat ugyanezért minősül jogellenesnek. A Kúria ezért – idézett gyakorlata alapján is – módosítja az elsőfokú bíróság indokolásában szereplő megállapításokat abban a tekintetben, hogy az elévülés jogalapját és ideje számítási módját megváltoztatja, ugyanakkor az érdemét tekintve az álláspontjával egyező döntést hatályában fenntartja.

Kfv.IV. 35.324/2020/7.

A fiatal mezőgazdasági termelők évenként benyújtandó támogatási kérelme megfelelése az európai jog közvetlen alkalmazásán is alapul, ami ilyenként elsődlegesen a tagállami joghoz képest.

A 22/2016. (IV. 5.) FM rendelet 2. § (1) bekezdés e) pontja alapján e rendelet hatálya a 11/2015. (III. 13.) FM rendelet szerinti támogatásra is kiterjed. A 22/2016. (IV. 5.) FM rendelet 7. § (1) bekezdése szerint annak az ügyfélnek, amely a 11/2015. (III. 13.) FM rendeletben meghatározott támogatást jogi személyként igényli, az egységes kérelemben kell nyilatkoznia a 11/2015. (III. 13.) FM rendelet 1. § 4. pontja szerinti tényleges és hosszú távú ellenőrzést megvalósító fiatal mezőgazdasági termelő nevééről és ügyfél-azonosítójáról, valamint az egységes kérelemhez kell csatolnia a tényleges és hosszú távú ellenőrzést biztosító szavazati arányt igazoló dokumentum másolatát, ha az a (2) bekezdés szerint csatolt létesítő okirat alapján nem állapítható meg. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a jogi személy igénylőnek az egységes kérelemhez csatolnia kell a – személye szerinti társasági formára vonatkozó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) meghatározott, módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt – létesítő okiratának másolatát.

A felperes igényelheti a támogatást, de igazolnia kell, hogy a társaságban fiatal mezőgazdasági termelőként tényleges és hosszú távú ellenőrzést gyakorol. A 11/2015. (III. 13.) FM rendelet 2. § (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a támogatást fiatal mezőgazdasági termelő, vagy egy vagy több, a fiatal mezőgazdasági termelő tényleges és hosszú távú ellenőrzése alatt álló jogi személy évente, ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a

központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló tárgyévi miniszteri rendelet szerinti kérelem (egységes kérelem) keretében igényelheti. Ugyanezen § (8) bekezdése előírja, hogy ha a támogatási kérelmet jogi személy nyújtja be, akkor az e rendelet szerinti első támogatási kérelem benyújtására nyitva álló időszak utolsó napjától a jogi személyben a tényleges és hosszú távú ellenőrzést fiatal mezőgazdasági termelőnek kell gyakorolnia. A 11/2015. (III. 13.) FM rendelet 1. § 4. pontja határozza meg a tényleges és hosszú távú ellenőrzés fogalmát. Eszerint a tényleges és hosszú távú ellenőrzés: a jogi személyben vezető tisztségviselőnek minősülő fiatal mezőgazdasági termelő olyan, irányítási, valamint a haszon és a pénzügyi kockázatok tekintetében történő döntés meghozatalára vonatkozó jogköre, amelyet a szavazati jogok többsége biztosít számára.

Az uniós jogszabályok nem tartalmazzak azzal ellentétes előírást, hogy minden évben be kell csatolni a létesítő okirat másolatát. A felperes által is hivatkozott 1307/2013/EU rendelet 50. cikkének (3) bekezdése egyértelműen rendelkezik arról, hogy a tagállamok előírhatnak a fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatást kérelmező fiatal mezőgazdasági termelők által teljesítendő bizonyos további objektív és hátrányos megkülönböztetéstől mentes támogathatósági feltételeket a megfelelő készségek és/vagy képzési követelmények tekintetében.

A 22/2016. (IV. 5.) FM rendelet ugyanakkor a kérelmek benyújtása során végzett előzetes ellenőrzés kapcsán történő kiegészítésekre vonatkozóan előírja a következőket. A 19. § (1) bekezdése szerint az előzetes ellenőrzés kiterjed a bejelentett táblák, ökológiai jelentőségű területek, állategyedek, valamint az egységes kérelemben igényelt támogatások tekintetében a 2. § (1) bekezdésében meghatározott miniszteri rendeletekben előírt kötelező mellékletek csatolása tényének vizsgálatára. A vizsgálat nem terjed ki a mellékletek tartalmának vizsgálatára. A (2) bekezdés szerint, ha a Kincstár az egységes kérelmek előzetes ellenőrzése során megállapítja, hogy a bejelentett táblák, ökológiai jelentőségű területek, állategyedek esetében valószínűsíthetően meg nem felelés miatti eljárás lefolytatása lenne indokolt, vagy megállapításra kerül, hogy a kötelező melléklet nem került csatolásra, úgy erről a megállapításáról a 10. § (1) bekezdésében meghatározott határnapot követő 26 napon belül értesíti az ügyfelet. A (3) bekezdés szerint az ügyfél a tárgyévi egységes kérelmét az (1) bekezdés szerinti megállapításoknak megfelelően a 10. § (2) bekezdésében meghatározott határnapot [tárgyév május 15.] követő 35 napon belül jogkövetkezmények nélkül módosíthatja, valamint egyéb adatváltozást jelenthet be.

Megállapítható, hogy az előírt határidőhöz képest (május 15.) az elsőfokú hatóság által megállapított pótlási határidő (június 19.) ennek az előírásnak megfelelt.

A 22/2016. (IV. 5.) FM rendelet 19. § (4) bekezdése alapján, ha a (3) bekezdés szerinti határidőt az ügyfél elmulasztja, a Kincstár az ügyfél által később benyújtott, az érintett területre vagy állategyedre vonatkozó adatváltozás bejelentése tekintetében a 809/2014/EU végrehajtási rendelet 3., illetve 15. cikke, valamint a 640/2014/EU rendelet 15. cikke szerint jár el. A hivatkozott 809/2014/EU végrehajtási rendelet 3. cikke a kérelem utóbb való visszavonásáról, 15. cikke a kérelem módosításáról, a 640/2014/EU rendelet 15. cikke a kérelem helyesbítéséről szól. Az ügyben releváns késedelmes benyújtás jogkövetkezményéről azonban a 640/2014/EU rendelet 13. cikke szól, amire a felek nem hivatkoztak.

A Kúriának ugyanakkor figyelemmel kellett lennie arra, hogy az uniós jog annak közvetlen alkalmazási kötelezettségét is rárója. Az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlata értelmében a közvetlenül alkalmazandó uniós jogi rendelkezések – tagállami közigazgatási bíróságok általi – hivatalból való alkalmazásának lehetőségét a tagállami eljárásjog nem zárhatja ki (lásd az Európai Unió Bírósága - 312/93 Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS v Belgium ügyben hozott ítéletének 20. és 21. pontjait.).

A rendelet mint másodlagos uniós jogforrási forma az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 288. cikk (2) bekezdése értelmében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. A „közvetlen alkalmazás” ebben az értelemben azt jelenti, hogy a rendelet rendelkezéseinek alkalmazását a tagállami jog előírásai semmilyen módon nem befolyásolhatják (az Európai Unió Bíróságának [a továbbiakban: Európai Unió Bírósága] C-34/73 Variola ügyben hozott ítélete). Az Európai Unió Bírósága állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből

és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést főszabály szerint az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni [többek között: a C-424/10. és C-425/10. sz. Ziolkowski egyesített ügyekben hozott ítélet 32. pontja, valamint a C-592/11. sz. Anssi Ketelä ügyben hozott ítélet 34. pontja].

Az uniós jogforrások rendszerében betöltött szerepükből és jellegükből (közvetlen alkalmazandó természetükből) fakadóan az uniós rendeletek előírásainak közvetlen hatályuk van a nemzeti jogrendszerekben, anélkül hogy a nemzeti hatóságok végrehajtási intézkedéseket fogadnának el (lásd a C-316/10. sz. Danske Svineproducenter ügyben hozott ítélet 39. és 40. pontjait, valamint a C-592/11. sz. Anssi Ketelä ügyben hozott ítélet 35. pontját). Szükséges lehet azonban – leginkább részletszabályokat meghatározó – végrehajtási célú intézkedések elfogadása a tagállamok által. E tagállami intézkedések ugyanakkor nem akadályozhatják a rendeletek közvetlen alkalmazását, nem rejthetik el a rendeletek közösségi jellegét, hanem az uniós rendelet rendelkezéseinek keretei között maradván pontosítják a rendelet által biztosított mérlegelési jogkör gyakorlását (lásd a C-316/10. sz. Danske Svineproducenter ügyben hozott ítélet 41. pontját és a C-592/11. sz. Anssi Ketelä ügyben hozott ítélet 36. pontját).

A Kúria a fenti kérdés kapcsán vizsgálta, hogy a hazai jog szerint megvalósult kötelezettségsértés az előbbieket szerint közvetlenül alkalmazandó uniós jog szabályozása alapján hogyan minősíthető.

Megállapítható, hogy az ügyben felhívott 640/2014/EU rendelet 13. cikke szól a késedelmes benyújtásról. Az (1) bekezdés szerint a vis maior esetek és rendkívüli körülmények kivételével a rendelet szerinti támogatási vagy kifizetési kérelmeknek a Bizottság által az 1306/2013/EU rendelet 78. cikkének (2) bekezdése alapján megállapított végső határidőt követő benyújtása munkanaponként 1%-os csökkentést eredményez azon az összegekből, amelyekre a kedvezményezett a kérelmek határidőig történő benyújtása esetén jogosult lett volna. A hatékony ellenőrzések ütemezésének és végrehajtásának biztosítása érdekében a tagállamok által az igazoló dokumentumok kellő időben történő benyújtása tekintetében meghozandó bármely konkrét intézkedés sérelme nélkül, az első albekezdést alkalmazni kell az illetékes hatóságnak benyújtandó támogatási kérelmek, dokumentumok, szerződések vagy egyéb nyilatkozatok esetében is, amennyiben ezek a támogatási kérelmek, okmányok, szerződések vagy nyilatkozatok megalapozó jelleggel bírnak a szóban forgó támogatási jogosultság szempontjából. Ebben az esetben a csökkentést a szóban forgó támogatásként kifizetendő összegre kell alkalmazni. Amennyiben a kérelem meghaladja a 25 naptári napot, a kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítják, és a kedvezményezett nem részesül támogatásban.

Jelen esetben tehát vizsgálandó, hogy mivel a fentiekben már hivatkozott módon a tárgyév május 15-ei határidőt követő 35 napon belül jogkövetkezmények nélküli módosítás megengedettsége folytán a június 19-ei dátum tekinthető-e a Bizottság által az 1306/2013/EU rendelet 78. cikkének (2) bekezdése alapján, a 640/2014/EU rendelettel megállapított végső határidőnek. Mely esetben ugyanis a július 5-ei pótlás e határidőn belülnek minősül, mikor is a felperesnek az adott körülmények között a kérelem jogkövetkezményeivel kell csak számolnia.

A Kúria mindezek alapján a felülvizsgálati kérelmet nagyobb részben megalapozottnak találta. Az új eljárásban figyelemmel kell lenni az alperes hivatalos tudomására is a jogszabályi feltételeknek való megfelelést illetően, valamint közvetlenül alkalmazni kell az 640/2014/EU rendeletet a felperes kérelmének elbírálása során.

Tekintettel jelen ítélet tartalmára és irányára, valamint az uniós jog per tárgyát illető közvetlen alkalmazására és az új eljárásra kötelezésre, a Kúria a felperes Európai Unió Bíróságához, illetve az Alkotmánybírósághoz fordulásra vonatkozó kezdeményezését okafogyottnak tekintette.

Az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes döntés-kérelmi kötelezettsége alól az Európai Unió Bírósága 283/81. sz. CILFIT és társai ítélete értelmében a végső fokon eljáró tagállami bíróság mentesül, ha a felmerült kérdés nem releváns, a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte, vagy az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az semmilyen ésszerű kétségnek nem enged teret (Cilfit és társai ítélet, 283/81, EU:C:1982:335, 21. pont). A Kúria álláspontja szerint jelen esetben nem merül fel ésszerű kétely a közvetlenül alkalmazandó uniós jogi rendelkezések értelmezését illetően, illetve – a fenti kifejtettek fényében – az 1307/2013/EU rendelet 50. cikkének értelmezésével

összefüggésben sem. A határidő elmulasztásának szankcionálására vonatkozó uniós jogi rendelkezéseket illetően a felperes sem jelölte meg, hogy pontosan milyen uniós jogi értelmezési kérdés előterjesztése látszik szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás keretében.

Az Alkotmánybíróság eljárása kezdeményezését a felperesi indítványának megfelelően a Kúria nem tartotta megalapozottnak, mert az uniós és a hazai jog ütközését nem észlelte.

Kfv.III.37.276/2020/8.

Az online repülőjegy vásárlási folyamat során a légitársaság által adott információk vásárlásra felhívásnak minősülnek. Annak lehetősége, hogy a feladott poggyász nem utassal együtt kerülhet elszállításra repülésbiztonsági okból, nem tekinthető az Fttv.7.§ (5) bekezdése szerinti jelentős információnak abban az esetben, ha a foglalási folyamat során adott a technikai lehetősége az Üzletszabályzat megtekintésének, amelyben szerepelnie kell az erre vonatkozó információnak.

A Kúria megítélése szerint az online jegyvásárlás során a felperes által a fogyasztók felé tett információközlés a 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 2. § e) pontja szerinti olyan kereskedelmi kommunikációnak minősül, amely tartalmazza az áru jellemzőit és árát, olyan módon, hogy ezáltal lehetővé válik a fogyasztók számára az áruk megvétele, igénybevétele. Ennek megfelelően helyesen állapította meg az alperes, hogy az online jegyvásárlás folyamata az Fttv. 2. § g) pontja szerinti vásárlásra felhívásnak tekintendő, az ezzel ellentétes felperesi okfejtés nem foghat helyt. Ezt az álláspontot alátámasztja az Európai Unió Bírósága C-122/10. számú ügyben hozott ítélete rendelkező részének 1. pontja is, amely kimondja, hogy „a vásárlásra való felhívás már azzal megvalósul, ha a reklámozott termékre és annak árára vonatkozó információ elengedő ahhoz, hogy a fogyasztó képes legyen üzleti döntést hozni.”

Az áru a perbeli esetben az adott viszonylatban légi utas- és poggyászszállítás igénybevételét biztosító repülőjegy. A fogyasztó oldaláról az egyik fontos szempont, hogy fennáll-e annak lehetősége, miszerint repülésbiztonsági okból a feladott poggyásza nem azon járaton történik elszállításra, mint amelyiken utazik. Ugyanakkor ez a körülmény nem tekinthető az áru lényeges jellemzőjének, így vásárlásra felhívás esetén nem meríti ki a jelentős információ kategóriáját. E vonatkozásban figyelemmel kell lenni arra is, hogy az Fttv. 4. § (1) bekezdése olyan fogyasztó magatartásának alapulvételét írja elő, aki észszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el. Az elvárható gondossággal repülőjegyet vásárolni kívánó személynél elégséges, ha az online jegyvásárlási folyamat során a technikai lehetősége adott az Üzletszabályzat megtekintésének, amelyben – az elsőfokú ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részének megfelelően – fel kell tüntetni a poggyásznak repülésbiztonsági okból az utashoz képest másik járaton való szállítása lehetőségét.

A Kúria okfejtését alátámasztja az Európai Unió Bírósága C-122/10. számú ügyben hozott ítélete rendelkező részének 4. pontja, amely szerint „elengedő lehet a termék meghatározott, lényeges tulajdonságait megadni, és a további adatokkal kapcsolatban a kereskedő internetes oldalára hivatkozni, amennyiben ezen az oldalon alapvető jelentőségű információk találhatóak a termék lényeges tulajdonságaira, árára, és a 2005/29. számú irányelv 7. cikk (4) bekezdésének követelményei szerinti egyéb feltételekre vonatkozóan”.

Mivel az online jegyvásárlási folyamat mint vásárlásra felhívás esetén a poggyásznak az utashoz képest másik járaton való szállítása repülésbiztonsági okból nem minősül az áru lényeges jellemzőjének, így jelentős információnak sem, ezért a felperes nem sértette meg az Fttv. 7. § (1) bekezdésében foglaltakat, így nem valósított meg megtévesztő mulasztást. Ennek hiányában a társasággal szemben e vonatkozásban előírt alperesi kötelezés jogszerűtlen, továbbá ez a körülmény fogyasztóvédelmi bírság kiszabására nem adhat alapot.

Kpkf.VI.39.858/2020/3.

I. A panaszeljáráásokban született válaszlevelek nem minősülnek a Kp. 4. § (1) és (3) bekezdése szerinti közigazgatási cselekménynek, így közigazgatási jogvita tárgyát sem képezhetik.

II. Törölt vallási egyesület keresetlevelének több jogcímen történő visszautasítása vízumkérelem elutasítása tárgyában indult közigazgatási jogvitában.

Miként ugyanakkor az alperes helyesen mutatott rá arra, hogy a 2017. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 86/B. § (2) bekezdése összhangban a közvetlenül alkalmazandó 810/2009/EK rendelete (Közösségi Vízumkódex) 32. cikk (3) bekezdésében foglaltakkal, és tekintettel arra, hogy a külföldiek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárások az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) hatálya alól kivett eljárásoknak minősülnek, az ügyfélkör speciális jellegéből adódóan a felperes nem minősült a konkrét vízumeljárásokban ügyfélnek. A 90 napot meg nem haladó tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelem ügyében indult eljárásokban ügyfél a vízumot kérelmező harmadik országbeli állampolgár.

Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 2019. december 20-ával a közigazgatási jogvitát pontosító, a 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) tárgyi hatályát szűkítő rendelkezésként iktatta be a 4. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezést, mely szerint a vitatott tevékenység akkor lehet közigazgatási jogvita tárgya, ha bármely, a közigazgatási tevékenységgel közvetlenül érintett fél a vitatott tevékenységgel szemben jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette, vagy a pert jogszabály előírása miatt más közigazgatási eljárás előzte meg.

A vízumkiadásra feljogosított elsőfokú hatóság egyszerűsített határozataiban a Harmtv. 9. § (4) bekezdésében foglaltaknak annyiban megfelelő jogorvoslati tájékoztatást nyújtott, hogy a 90 napot meg nem haladó, tervezett tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelem elutasítása, a vízum megsemmisítése, valamint a vízum visszavonása tárgyában hozott döntés ellen fellebbezésnek van helye, melyet a vízumot kérelmező harmadik országbeli állampolgár, az ügyfél merítheti ki. Az ügyfél számára pedig a perindítási jog csak a fellebbezés kimerítését követően biztosított (Kp. 4.§ (2) bekezdés).

A felperes ugyanakkor a sérelmezett elutasító határozatok alapját képező vízumeljárásokban nem rendelkezett ügyféli minőséggel, illetve nem volt az ügyfelek meghatalmazott képviselője sem. A felperesnek a meghívás és egyházi missziós tevékenységével összefüggésben felmerülő esetleges egyéb érdekelti pozíciója önmagában nem teremtett a felperes számára az általa meghívott ötven indiai diák vízumkérelmét elutasító döntések kiadására vonatkozó közvetlen jogi érintettséget.

A vitatott tevékenység, miként azt az elsőfokú bíróság helyesen azonosította, a Kp. 4. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével nem lehet közigazgatási jogvita tárgya. A keresetlevelben egyfelől sérelmezett panasz eljárás és a panasz eljárásokban született válaszlevelek a 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Panasztv.) hatálya alá esnek, melyek nem minősülnek a Kp. 4. § (1) és (3) bekezdés szerinti közigazgatási tevékenységnek, másfelől a vízumkérelmeket elutasító döntések kiadására vonatkozó kereseti kérelem tekintetében a Kp. 4. § (2) bekezdése és 48. § (1) bekezdés c) pontja figyelembevételével (a pert nem a jogszabályban erre feljogosított személy indítja) a felperes közvetlen érintettsége és perindítási joga hiányzott. A Kúria ezen felül – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 35. § (1) bekezdése szerint hivatalból vizsgálva – észlelte, hogy a pert a civil szervezetek nyilvántartásából törölt szervezet indította, amelynek így jogképessége, perképessége (Kp. 16. § (1), (3) bekezdései, Pp. 33. §-a, 34. § (1) bekezdés a) pontja) sincs.

Pénzügyi jogterület

Kfv.I.35.677/2019/7.

Adóügyben a bizonyítékok jogszerű felhasználásának megítélése.

I. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság továbbá, hogy az adóhatóság eljárása nem sérti az Európai Unió Bírósága C-419/14. (WebMindLicences), C-189/18. (Glencore Agriculture) és a Kúria EBH2015.K.33., EBH2015.K.24. számú döntéseiben a bizonyítékok jogszerű felhasználása feltételeként megfogalmazott követelményeket. Hangsúlyozandó, hogy nincs olyan jogszabályi követelmény, hogy az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteként az eljárás anyagát az adózónak át kell adni, ugyanakkor az iratmásolatokat a hatóság a felperes kérelmére rendelkezésére bocsátotta. Másrészt a felperes által hiányolt nyomozó hatósági megkereső levelet (amely nem is számít bizonyítéknak), a

bírósági jogorvoslat keretében megismerhette. A felperes nem állította, hogy iratbetekintési, ezáltal bizonyítékmegismerési jogát a hatóság nem biztosította, így a közigazgatási eljárásban és a perben jogorvoslati jogát korlátozás nélkül gyakorolhatta. A felperes felülvizsgálati kérelmében maga sem jelölt meg olyan bizonyítási eszközt, melytől el volt zárva, valamennyi beszerzését, tartalmát megismerhette, így a bizonyítékok felhasználása jogszerű volt.

Az Európai Unió Bírósága a C-419/14. (WebMindLicences) a titkos eszközökkel beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságával szembeni követelményeket rögzítette, jelen ügyben ilyen tényállási elem nem merült fel. Az Európai Unió Bírósága a C-189/18. (Glencore Agriculture) ítéletében kimondta, hogy a Héa-irányelvet, a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal főszabály szerint nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás vagy gyakorlat, amely alapján az adóhatóság a héa levonásához való jog adóalany által való gyakorlásának vizsgálata során kötve van az ezen adóalany beszállítóival szemben lefolytatott kapcsolódó közigazgatási eljárások keretében általa korábban tett azon ténymegállapításokhoz és jogi minősítésekhez, amelyek az e beszállítók által elkövetett héa-csalás fennállását megállapító, jogerőre emelkedett határozatok alapulnak, feltéve, először is, hogy az nem mentesíti az adóhatóságot az alól, hogy tájékoztassa az adóalanyt a bizonyítékokról, ideértve az ezen kapcsolódó közigazgatási eljárásokból származó olyan bizonyítékokat, amelyek alapján valamely határozatot meg kíván hozni, és hogy nem fosztja meg ezen adóalanyt attól a jogától, hogy a vele szemben indult eljárás keretében megfelelően vitassa e ténymegállapításokat és jogi minősítéseket, másodsor, hogy az említett adóalany ezen eljárás során betekinthes az ezen kapcsolódó közigazgatási eljárások vagy bármely más eljárás során beszerzett valamennyi olyan bizonyítékba, amelyre az említett közigazgatási szerv a határozatát alapozni kívánja, vagy amely hasznos lehet a védelemhez való jog gyakorlása szempontjából, kivéve ha közérdekű célkitűzések igazolják e betekintés korlátozását, harmadszor pedig, hogy az e határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelem tárgyában eljáró bíróság vizsgálhatja e bizonyítékokat, valamint az említett beszállítókkal szemben hozott közigazgatási határozatokban tett azon megállapításokat, amelyek a kereset kimenetele szempontjából meghatározóak.

Az adóhatóság eljárása ezen követelményeknek megfelelt, mert nem volt olyan bizonyíték, amelyet a felperes nem ismerhetett meg, fellebbezése benyújtása előtt valamennyi vagyonőri nyilatkozatot kézhez vett, a jegyzőkönyv mellékleteként rendelkezésére állt az adóhatóság által a nyilatkozatokról készített Exel tábla, így iratbetekintési, észrevételezési és jogorvoslati joga nem sérült.

II. A felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlás megállapítására akkor van lehetőség, ha a gazdasági esemény csak formálisan, valós gazdasági tartalom nélkül valósul meg, az ügyletek elsődleges célja olyan adóelőny megszerzése, amely ellentétes az érintett adónemre vonatkozó szabályozás céljaival, rendeltetésével, és az adóhatóság mindezeket objektív körülmények feltárásával bizonyítja. Ugyanakkor téves érveléssel jutott arra a következtetésre, hogy kizárólag a héa-kijátszás esetén lehetséges a visszaélészerű joggyakorlás kimondása. Az Európai Unió Bírósága a C-255/02. (Halifax), C-653/11. (Ocean Finance), C-103/09. (Weald Leasing) és más döntéseiben az áfa-csalások vonatkozásában vizsgálta a rendeltetészerű joggyakorlás megállapíthatóságnak feltételeit. Az is kiemelendő, hogy a nemzeti bíróság feladatává tette az ügyletek tényleges vizsgálatát. A jelen ellenőrzés nem csak ezen adónemre terjedt ki. Az 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 2. § (1) bekezdése általános követelményként rögzíti az adójogviszonyból származó jogok rendeltetészerű gyakorlását. Ennek következtében nem kizárólag az áfa-visszaélés, hanem a megállapítással érintett, munkáltatással kapcsolatos közterhek vonatkozásában is lehetőség van az alapvető sérelmet megvalósító adózó magatartás jogkövetkezményeinek érvényesítésére. Nem minősül rendeltetészerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése. A jelen esetben a számlán szereplő ügyletek formálisan megfeleltek az adólevonási jog feltételeinek, azonban az ügyletek, a kialakított láncolatok célja az adólevonási jog és a közterhek nélküli foglalkoztatás volt, amely ellentétes az adótörvények céljával. Az elsőfokú bíróság döntése ennek következtében megfelel mind az Art. 2. § (1) bekezdésében, mind a közösségi és nemzeti bírói gyakorlat által visszaélészerű joggyakorlás szankcionálása körében kialakított elveknek [EBH 2013.K.5. Kúria Kfv.I.35.312/2017/10., Kfv.I.35.428/2018/5.].

Kfv.I.35.272/2020/7.

A számlakibocsátó számlakibocsátóinál feltárt hiányosságok önmagukban egyéb, a felek között létrejött gazdasági esemény valótlanságát alátámasztó körülmény hiányában nem elegendőek az adólevonási jog jogszerű megtagadásához.

Az Európai Unió Bírósága döntéseiben a levonási jog gyakorlása kapcsán kialakított gyakorlata alapján a gazdasági események szempontjából három nagy tényállási csoport állítható fel: gazdasági esemény hiánya – felek közötti gazdasági esemény hiánya – másik fél csalárd magatartása. Egyértelműen rögzíthető, hogy az első esetben (gazdasági esemény hiánya) nincs helye a „tudta, vagy tudhatta”-formula alkalmazásának. Ugyancsak egyértelmű, hogy a harmadik esetkörben (másik fél csalárd magatartása) nem tagadható meg a levonási jog gyakorlása, kivéve, ha az adóhatóság objektív körülmények alapján igazolja, hogy a számlabefogadó tudott, vagy tudhatott a csalárd eljárásról.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet ezen elvek mentén vizsgálta és jutott arra következtetésre, hogy az elsőfokú bíróság döntése nem megalapozott.

Az adóhatóság határozatában akként foglalt állást, hogy a számlakibocsátó nem rendelkezhetett a számlákon feltüntetett termékekkel, azért sem, mert maga sem szerezhette be az árut a feltárt értékesítési csatornán keresztül. Ezzel szemben a nyomozati eljárást befejező határozat ugyanazon körülmények, tények alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a számlakibocsátó ténylegesen végzett gabonaforgalmazási tevékenységet. Lényegesnek tekintette a Kúria azt, hogy a perbeli esetben nem a számlakibocsátó és beszállítói közötti kapcsolat szabályszerűsége, hanem az adózó és számlakibocsátó közötti viszony megítélése volt a kérdés. Márpedig az adózó felé történő szállítás megtörténtét a számlakibocsátó társaság képviselője nyilatkozataiban többször elismerte, részletesen tudott nyilatkozni annak menetére, a megrendelésről, a megvásárolt gabona árának kiegyenlítéséről és a szállítás menetéről.

A XXI. század informatikai háttere mellett, amennyiben egyéb körülmények azt megerősítik, nem róható a gazdasági élet résztvevőinek terhére, ha e-mailen, vagy telefonon tartják a kapcsolatot anélkül, hogy telephely-, vagy raktár ellenőrzést tartanának. A nyomozati eljárásban feltártak, a feleknek a felvásárlásra, raktározásra, szállításra vonatkozó egybevágó és következetes nyilatkozatai, a vételárak banki átutalással történő kiegyenlítése a gazdasági események megtörténtét bizonyítják. A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság és az adóhatóság is túlzott jelentőséget tulajdonított a számlakibocsátó és beszállítói között feltárt hiányosságoknak, és az ott tapasztalt hiányosságokból vonta le tévesen azt a következtetést, hogy az adózó és számlakibocsátó között nem történt termékértékesítés. Ezek olyan közvetett bizonyítékok mely a Kúria meglátása szerint a jelen perbeli tényállás esetén nem alkalmasak az eljárásban rendelkezésre álló ezzel ellentétes bizonyítékok erejének lerontására, azok félretételére.

Az adóhatóság és a bíróság is a számlakibocsátó számlakibocsátóinál fellépő adminisztrációs hiányosságokat róta az adózó terhére, jöllehet azokra sem rálátása, sem befolyása nem volt. Olyan körülmények kerültek terhére vonatkozóan értékelésre, amelyek az Európai Unió Bírósága által kialakított gyakorlat alapján tilalmazottak.

Az Európai Unió Bírósága gyakorlata nem tiltja az adólevonási jog megtagadását, de a nemzeti hatóság, bíróság feladatává teszi, hogy az Európai Unió Bírósága által kimunkált teszt alkalmazása útján győződjön meg az áfa levonási jog jogszerű gyakorlásáról.

E teszt lényege a következő három pontban foglalható össze:

- 1) A számla kibocsátója által elkövetett csalásokat vagy szabálytalanságokat megállapító adóhatóságnak – objektív körülmények alapján, és anélkül, hogy a számla címzettjét olyan ellenőrzésre köteleznék, amely nem feladata – kell bizonyítania, hogy e címzett tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jog megalapozására hivatkozott ügylet áfacsalás részét képezi. (lásd ebben az értelemben: Bonik-ítélet, C-285/11, EU:C:2012:774, 45. pont; LVK – 56 ítélet, C-643/11, EU:C:2013:55, 64. pont).
- 2) Adott esetben az áfalevonási jogát gyakorolni kívánó adóalanytól az arról való meggyőződés érdekében észszerűen elvárható intézkedések, hogy az általa teljesített ügyletekkel nem vesz részt az

értékesítési láncban korábban eljáró gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban, alapvetően az adott ügy körülményeitől függenek (lásd: Mahagében és Dávid ítélet, C-80/11 és C-142/11, EU:C:2012:373, 59. pont; Jagiełło-végzés, C-33/13, EU:C:2014:184, 37. pont).

- 3) Az áfalevonási jogát gyakorolni kívánó adóalanyt, amennyiben szabálytalanságra vagy csalásra utaló körülményekről van tudomása, kötelezhetik, hogy a megbízhatóságáról való meggyőződés érdekében tájékozódjon azon másik gazdasági szereplő felől, amelytől termékeket vagy szolgáltatásokat kíván beszerezni, az adóhatóság általános jelleggel nem követelheti meg ezen adóalanytól egyfelől, hogy az arról való meggyőződés érdekében, hogy a korábban teljesített ügyletekkel kapcsolatban nem történt szabálytalanság vagy csalás, ellenőrizze, hogy az e jog gyakorlásának alapjául szolgáló termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó számla kibocsátója rendelkezik-e a szóban forgó termékekkel, és képes-e azok szállítására, illetőleg hogy hea bevallási- és fizetési kötelezettségének eleget tesz-e, vagy másfelől, hogy e vonatkozásban rendelkezzen iratokkal (lásd ebben az értelemben: Mahagében és Dávid ítélet, C-80/11 és C-142/11, EU:C:2012:373, 60. és 61. pont; Stroy trans ítélet, C-642/11, EU:C:2013:54, 49. pont; Jagiełło-végzés, C-33/13, EU:C:2014:184, 38. és 39. pont).

A Kúria megítélése szerint a felek között a számlákban foglalt gazdasági események létrejöttek, az adóhatóság által az adózói tudattartalom körében felsorakoztatott körülmények pedig nem tekinthetők olyan objektív körülményeknek, melyek megalapozzák az adólevonási jog megtagadását.

Kfv.I.35.286/2020/11.

A kötelező érvényű tarifális felvilágosítás, a határozaton feltüntetett és pontosan beazonosítható jogosulttal szemben érvényesíthető.

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalta össze a KTF -re vonatkozó szabályokat. Helytállóan mutatott rá arra, hogy a KTF legfontosabb tulajdonsága a kötelező érvényű jellege, vagyis, hogy a vámhatóságokat a felvilágosítás jogosultjával szemben a vámtarifa szerinti besorolás tekintetében köti. Erre a tényre figyelemmel nem tévedett mikor vizsgálta az alperes által hivatkozott két KTF jogosultját és ezzel összefüggésben a NAV SZI véleményeit. Ugyanis az volt a lényeges az ügy megítélése szempontjából, hogy ki és milyen áru tekintetében használhatja a határozatot. Fontos, hogy azt csak a kérelem „jogosult” című rovatában megjelölt gazdálkodó használhatja fel, más gazdálkodónak nem adható át. Továbbá csak olyan áruk esetében alkalmazhatja, ahol a vámhatóságok megbizonyosodtak arról, hogy a szóban forgó áru minden tekintetben megfelel a benyújtott kötelező érvényű tarifális felvilágosításban leírtaknak.

Unió jogintézményről lévén szó, irányadó az Európai Unió Bíróságának ezzel kapcsolatos döntései is, melyekben megerősítette a fentebb kifejtett, a KTF-re vonatkozó elveket. Vagyis senki sem hivatkozhat olyan KTF-re, amelynek nem jogosultja, és a Vámkódex 12. cikkének (2) bekezdése és a végrehajtási rendelet 11. cikke alapján a KTF csak akkor köti a vámhatóságokat, ha arra a jogosult vagy annak képviselője hivatkozik. Más esetben az a Vámkódex 243. cikkének (2) bekezdése alapján eljáró bíróság, amely előtt valamely KTF-et bemutatnak, nem tulajdoníthatja e KTF-nek az ahhoz fűződő joghatásokat. (C-153/10, [40-41.pontok])

Ennek alapján helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli KTF-eken feltüntetett jogosult megegyezik-e a felperessel, ebből kifolyólag vele szemben jelent- e bármilyen kötőerőt. Maga az alperes is elismerte, hogy a KTF-ken „H.” szerepel, mely nem a felperes elnevezését takarja, továbbá vámazonosítószám sem található a határozatokon, amely a jogosult pontos beazonosítását lehetővé tenné. A Kúria is egyetért azzal az elsőfokú bírósági állásponttal, hogy ilyen adatok alapján a KTF jogosultja nem állapítható meg, és önmagában az a körülmény, hogy a kérelmeket a felperes terjesztette elő, még nem teszi egyértelművé a hibák és hiányosságok okán a jogosult személyét. A bíróság meggyőződését erősítette a NAV SZI két állásfoglalása, mely a KTF-ek hiányosságai okán „azok felhasználhatósága aggályossá vált” és „használatra alkalmatlanná vált” (2017. szeptember 22.) minősítéssel illetve, de az uniós rendelkezések miatt azok visszavonására, módosítására nem látott lehetőséget. Ugyanezt a véleményét erősítette meg a 2017. október 18-i válaszában, mikor rögzítette, hogy „[f]igyelemmel a cégkivonatban szereplő adatokra is és arra, hogy a vámazonosítószám nem szerepel a határozaton, tény, hogy a KTF határozat jogosultjának beazonosítása nem egyértelmű, ezért

a KTF határozatok felhasználhatósága is aggályos.”

Az alperes határozatait arra alapozta, hogy a felperesre nézve kiadásra kerültek KTF határozatok melyek az érvényességi időn belül kötötték a vámhatóságot, továbbá a termékek ugyan két cikkszám alatt, de valamennyi fél által elismerten azonosak, ezért nem volt lehetőség a vámot kiszabó határozatok módosítására, visszavonására. Miután azonban megdőlt az az előfeltétel, hogy a vizsgált időszakra a felperes nevére szólóan kötelezően alkalmazandó KTF-k léteznek, nem lett volna mellőzhető az alperes részéről a termék objektív tulajdonságai alapján annak vizsgálata, hogy melyik TARIC kód alkalmazása a helyes. Ezt a vizsgálatot az alperes elmulasztotta, csupán a mintaként beküldött termékek gyári számának és termék szerkezet és leírás azonossága alapján a hibás, hiányos KTF-k alapján foglalt állást. E körben még azt sem vette figyelembe, hogy ugyanazon termék tekintetében különböző érvényességi kezdő időponttól, de azonos lejáratú időig több egymást átfedő tartalommal (gyártási szám) más-más tartalmú KTF-ek kerül kibocsátásra. Ez a csupán „technikai” jellegű szemlélet téves eredményre vezette az alperest és a termékek érdemi vizsgálata nélkül nem alapozza meg a határozatai jogszerűségét. Erre figyelemmel helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság mikor megállapította, hogy a határozatok jogszerűtlenek.

A Kúria annyiban nem értett egyet az elsőfokú bíróság eljárásával, hogy szükség lett volna szakértői vélemény beszerzésére, mert a per központi kérdése az volt, hogy volt-e érvényben olyan KTF határozat mely a felperes által importált termékek tekintetében kötötték a vámhatóságot. Ilyenek pedig a fentebb kifejtettek szerinti hibák, hiányosságok miatt nem léteztek, ekként az az alperesi határozati érvelés dőlt meg, hogy ennek okán kötelezően alkalmazni kellett a hivatkozott KTF-ekben írt besorolását. Az alperes nem bizonyította támadott határozataiban, hogy a korábbi visszavonó határozatban szereplő termékek ne lennének azonosak, vagy tarifális besorolás körében bármilyen hiba állt volna fenn. Okfejtése során csupán arra koncentrált, hogy kötelezően alkalmazandó KTF-k vannak érvényben, melyek meghatározzák a vámtétel alkalmazását. Ez pedig a fentiek szerint megdőlt.

Az elsőfokú bíróság az irányadó uniós jogi előírások alapján, a NAV SZI állásfoglalásait helyesen értelmezve jogszerűen foglalt állást az alperesi határozatok jogszerűtlenségéről. Nem tévedett az új eljárás elrendelésének mellőzésekor sem, mert a KTF-k alkalmazhatatlansága miatt értelmetlen, felesleges volt új eljárás lefolytatását elrendelni.

Kfv.I.35.327/2020/5.

Az adólevonási jog megtagadásának elbírálása az 5/2016.(IX.26.) KMK. vélemény és az Európai Unió Bírósága döntései alapján.

A számlakibocsátó számláira alapított adólevonási jog gyakorolhatóságának értékelése során az adóhatóságnak azt kellett vizsgálnia, hogy adózó magatartása (adólevonás) törvényes joggyakorlás volt-e. Az ellenőrzés során az adóhatóságnak kell feltárni és bizonyítani azokat a tényeket, körülményeket, adatokat, amelyek megalapozzák a jogsértés megállapítását, és az ezek miatt indított hatósági eljárást. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az adóhatóság döntését széles körű bizonyítási eljárás alapján hozta meg (ellenőrzések, kapcsolódó vizsgálatok, dokumentumok, nyilatkozatok beszerzése, fuvarozás, raktározás körülményeinek felderítése, az értékesítések pénzügyi teljesítése), amelyekről határozataiban a megfelelően számot adott. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok minőségét is vizsgálta, megállapítva, hogy azokat a revízió és az adóhatóság is egyenként, és összességükben értékelte. Az adóhatóság alappal rögzítette, hogy a számlakibocsátó számláiban feltüntetett gazdasági események a számla tartalmakkal egyezően nem történtek meg, és részletesen kitért az adózó tudattartalmát alátámasztó körülményekre is. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206.§ (1) bekezdése alapján vizsgálta a hatóság részéről folytatott bizonyítási eljárást, bizonyítékértékelést, a számlák szerinti teljesítések hiányát okszerűen bizonyító tényeket. Az adózónak a perben bizonyítania kellett, hogy a számlakibocsátó teljesítette a számlákban foglaltakat, továbbá, hogy magatartása körültekintő volt, az észszerűen elvárható intézkedések megtörténtek részéről.

Az adózó keresetlevelében megjelölte az általa vitatott tényeket, bejelentette bizonyítékait és bizonyítási indítványait. Az elsőfokú ítélet indokolása tartalmazza az adóhatóság által feltárt valamennyi körülmény részletes újbóli értékelését. Helytállóan mutatott rá arra, hogy a beszállítói kapcsolat és ezzel

párhuzamosan megjelenő értékesítői kapcsolat kialakítása során felmerülő anomáliákra, a beszerzett termékek tárolási hiányosságaira (bérbeadói nyilatkozat), az ezzel kapcsolatban felmerülő adózói ellenőrzés hiányára. A beszállítást és kiszállítást végző cég azonossága, alapvetően nem a cégvezetőn keresztül, hanem egy olyan meghatalmazott révén történő kapcsolattartás, akinek nincs kapcsolódása a céghez, hirtelen megjelenő eladásra vonatkozó kínálat, majd a másik oldalon megjelenő kereslet, mely lényegében üzleti kockázatot nem hordoz adózóra nézve, olyan árulkodó körülmények, amelyek arra kellett volna, hogy készítse az adózót, hogy fokozottabb körültekintéssel járjon el ügyleteinek ellenőrzése során. E körben nem elegendő annak kontrollálása, hogy létező, cégnyilvántartásba bejegyzett cégekről van szó, hanem az áru útjának alaposabb ellenőrzése is szükséges, arról való meggyőződés érdekében, hogy az adózó tevékenysége nem vezessen adókijátszásban való részvételhez. A adózó lényegében olyan kereskedelmi tevékenységet végzett, ahol az általa megrendelt áruval semmilyen fizikai kontaktusba nem került, soha nem ellenőrizte annak tárolási körülményeit, azok csupán rövid időre kerültek beszállításra telephelyére, majd ugyanazon fuvarozó által kerültek tovább szállításra. Az Európai Unió Bírósága által megfogalmazott „tudta, vagy tudhatta”- formula alkalmazása során mindenkor alapvető jelentősége van annak, hogy az adózó milyen módon vesz részt a gazdasági esemény teljesítésében. A adózó semmilyen módon nem ellenőrizte a teljesítéseket, melynek következtében relevánssá válnak az adóhatósági határozatok a rakodásokra, tárolásra, szállításokra, a cégekkel történő kapcsolattartásra vonatkozó megállapításai. Megfelelő eljárás esetén az adózó valóban tudomást szerezhetett volna az adókijátszásról.

A adózó felülvizsgálati kérelemben megjelölt, az Európai Unió Bírósága C-80/11. és C-142/11. egyesített ügyében meghozott ítélet 47., 48. 49. pontjában a következőket állapítja meg: „[a] levonási jog rendszerével azonban nem összeegyeztethető az, ha ezen jog megtagadásával szankcionálják azt az adóalanyt, aki nem tudta, és nem is tudhatta, hogy az érintett ügylet az eladó, illetve a szolgáltató által elkövetett adócsalás részét képezi, vagy hogy az értékesítési láncban az említett adóalany által teljesített ügyletet megelőző vagy követő másik ügylet hozzáadott értékadó kijátszást valósít meg. Az objektív felelősségi rendszer bevezetése ugyanis meghaladná az államkincstár érdekei megővésének eléréséhez szükséges mértéket. A levonási jognak a megtagadása az említett jog általános elvének alkalmazása alóli kivételt képez, az adóhatóság feladata, hogy a jogilag megkövetelt módon bizonyítsa azon objektív körülmények fennállását, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel az eladó, illetve a szolgáltató vagy az értékesítési láncban korábban közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásban vesz részt”.

A fent idézett 47. pont bevezeti az adóalany felelősségének pontos meghatározását mindazokért a számlákért, amelyeket gazdasági tevékenysége során befogad. A felelősség szintje pontosan megállapítható, a felelősséget megalapozza az a tény, hogy az adóalany tudta és tudhatta, hogy az érintett ügyben az eladó, illetve a szolgáltatás által elkövetett adócsalásban részt vesz.

Az adóhatóságnak az ellenőrzési tevékenysége során a feltárt tényállásból azt kellett megállapítania, hogy az adózó a számlák befogadásakor tudta, illetőleg tudnia kellett volna a számlákban feltüntetett ügylet jellegét. A tényállás feltárása során az adóhatóság megállapította és bizonyította, hogy a számlakibocsátó olyan körülmények között bocsátotta ki a számlákat, melyek semmiképpen nem tették őt alkalmasnak a számlák szerinti gazdasági cselekmény elvégzésére, és ezt az adózó a gazdasági eseményben részt véve a legegyszerűbb módon megtudhatta volna.

A 48. pont az objektív felelősség bevezetését zárja ki, amely rendszert az adóhatóság nem is alkalmazta, hiszen objektív felelősség esetén szükségtelen lett volna a széles körű vizsgálódás a beszállítói Kft. oldalán, lekövetni és feltárni az áruk útját. A 49. pont az adóhatóság feladatát rögzíti az adólevonási jog gyakorlása kapcsán megállapítva, hogy az adóhatóságot terheli annak bizonyítása, hogy az adóalany tudta vagy tudhatta volna, hogy a gazdasági események mögött adókijátszás vagy egyéb jogellenes tevékenység húzódik. Hasonló elvárást fogalmaz meg a felek által hivatkozott kúriai KMK vélemény is. Ennek az elvárásnak az adóhatóság eleget tett és a bíróság is helyesen ítélte meg az adóhatósági határozat 15. oldal első bekezdésében felsorakoztatott körülményeket.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, mikor az adózó által indítványozott tanúbizonyítás lefolytatását mellőzte. Ugyanis a perben a bíróság feladata az, hogy az adóhatósági határozat

jogszerűségét ellenőrizze és ha az a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján kétséget kizáróan megállapítható, mellőzheti a bizonyítás lefolytatását, azzal, hogy annak mellőzését indokolni köteles. E kötelezettségének az elsőfokú bíróság eleget tett, ítéletének indokolásában részletesen kitért valamennyi indítványozott tanú vonatkozásában miért tartja szükségtelennek a bizonyítás lefolytatását. Ezekkel a Kúria mindenben egyetért. Nem hibázott az elsőfokú bíróság X. szerepének megítélésékor sem. Az elsőfokú bíróság megalapozottan fogadta el az adóhatóság által e kapcsolatban felvetett ellentmondásokat (számlakiállítás, szerződés aláírás) és jutott arra logikus következtetésre, hogy X.-nek korlátozott tartalmú megbízása volt, ennél fogva az ügyvezető személyében bekövetkezett változás ezt érintette. Az elsőfokú bíróság nem vonta kétségbe Y. halálát megelőző időszakra eljárási jogosultságát, de helytállóan fejtette ki, hogy az adózó saját iratai és a nyilvános adatok alapján az adózó által is felismerhető olyan anomáliák voltak melyek megalapozták a „tudnia kellett volna” feltétel fennállását. Ha az adóhatóság az ügylet létrejöttével vagy a képviselők személyével kapcsolatban olyan többlet körülményeket tár fel, amelyek fennállása megalapozza a „tudnia kellett volna” feltétel fennállását, a cégnyilvántartásból elérhető adatok ellenőrzése nem elegendő az észszerűen elvárható körülmények teljesítéséhez.

Az Európai Unió Bírósága a Közösségen belüli áfa ügyekben, ahol legkevesebb két közösségi tagállam érintett, a belföldi értékesítésektől eltérően közelíti meg a levonási jog jogosultjának helyzetét. A két terület közös kiindulási pontja, hogy a gazdasági esemény maradéktalan megvalósulása, mint objektív feltétel bekövetkezte esetén fel sem merül az Európai Unió Bírósága által megfogalmazott szubjektív elemek vizsgálандósága. A két értékesítési kör közötti alapvető eltérés pedig abban ragadható meg, hogy míg a belföldi ügylethez kapcsolódóan az vizsgálандó, hogy az adózó tudta, vagy tudhatta-e, hogy adókijátszásra irányuló ügyletben vesz részt, addig a Közösségen belüli értékesítés esetén az adókijátszásban való aktív magatartás hiánya esetén is fennállhat az adózói felelősség. A Közösségen belüli termékértékesítés adómentessége ugyanis megtagadható akkor, ha az érintett adózó nem tett meg minden tőle telhető észszerű intézkedést annak érdekében, hogy elkerülje az adókijátszásban való részvételt, amivel komoly bizonyítási teher kerül a termékek értékesítőire. A belföldi ügyletek esetén az adózó tudati elemeinek vizsgálata és bizonyítása az adóhatóságot terheli.

A közösségi termékértékesítés kapcsán az adózók által teljesítendő követelményrendszert a nemzeti szabályozás egyértelműen tartalmazza. A 2007. évi CXXVII. törvény (továbbiakban: Áfa tv.) 89.§ (1) bekezdése alapján mentes az adó alól – a (2) és (3) bekezdésben meghatározott eltéréssel – a belföldön küldeményként feladott vagy belföldről fuvarozott termék értékesítése igazoltan belföldön kívülre, de a Közösség területére, függetlenül attól, hogy a küldeménykénti feladást vagy a fuvarozást akár az értékesítő, akár a beszerző vagy – bármelyikük javára – más végzi, egy olyan másik adóalanynak, aki (amely) ilyen minőségében nem belföldön, hanem a Közösség más tagállamában jár el, vagy szintén a Közösség más tagállamában nyilvántartásba vett adófizetésre kötelezett, nem adóalany jogi személynek. A 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) 99.§ (2) bekezdése szerint, ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani. Az Áfa tv. rendelkezéseinek következtében a Közösségi termékértékesítés „mentessége” nem felel meg a klasszikus adójogi mentességi szabályoknak, az azonban nem vitatható, hogy a szabályozás a levonási jog biztosításával adókedvezményt nyújt. Ennek következtében az adózót terhelő bizonyítási kötelezettséget az Art. 99.§ (2) bekezdése szerint kell vizsgálni.

Az adózót terhelő bizonyítás kapcsán a nemzeti szabályozás nem tartalmaz a HÉA irányelv szabályaihoz képest többletet. A C-184/05. számú (Twoh International BV) ügyben hozott ítéletben az Európai Bíróság egyértelműen kinyilvánította, hogy „A közösségi jog korlátait tiszteletben tartja az az elv, amely szerint az adózás alóli kivételhez vagy mentességhez való jog bizonyítása azt a személyt terheli, aki a jogra hivatkozik. Azt a követelményt, hogy a termék a feladás következtében elhagyta Magyarország területét az adózó a CMR-ekkel kívánta bizonyítani. Az adóhatóság az Art. szabályainak megfelelően vizsgálhatta, hogy az okmányok ezen állítása valós-e, ezt a fuvarozó, illetőleg a jármű útvonala igazolja-e. Az áruk GPS adatokkal igazolt útja egyértelműen ellentétben álltak a CMR-ek szerinti körülményekkel. Azok kiszállítását a sofőr sem tudta megerősíteni. Ezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett arra, a CMR-ek nem igazolják, hogy a szállítmányok az S.r.o-val kötött szerződés alapján elhagyták volna Magyarország területét. Az észszerűen elvárható követelmények kapcsán rögzített körülmények a Kúria megítélése szerint is elegendők voltak a tudattartalom

megállapításához.

Kfv.I.35.353/2020/7.

A termék nem az alkalmazandó vámtarifaszámtól, hanem alkoholtartalmától függően lesz tárgya a jövedéki adónak, amelyet az adófelfüggesztés megszűnésekor meg kell fizetni.

A 2003. évi CXXVII. tv. (a továbbiakban: Jöt.) 13.§ (3) bekezdés h) pontja szerint az adóraktár engedélyese véglegesen mentesül az adóraktárban tárolt azon jövedéki termékre felfüggesztett adómegállapítási és adófizetési kötelezettség alól, amelyet – amennyiben az alkoholtermék – az adóraktárban az e törvény végrehajtási rendeletében meghatározott teljes denaturálási eljárással denaturáltak. A teljes denaturálásának elmaradását a felperes nem vitatta. Helytállóan helyezkedett arra az álláspontra az elsőfokú bíróság, hogy ezen okból nem kerülhet sor az adómegállapítási és adófizetési kötelezettség alóli végleges mentesülésre.

A Jöt. 13.§ (1) bekezdés a) pontja alapján az adóraktár engedélyese – ha törvény másként nem rendelkezik – a felfüggesztett adómegállapítási és adófizetési kötelezettsége alól véglegesen mentesül, ha a kitarolt jövedéki terméket egy másik adóraktárba betárolták, és azt a betároló adóraktár engedélyese elektronikus átvételi elismervénnyel, illetve – az ásványolaj csővezetékes szállítása esetén – a külön jogszabály szerint visszaigazolta.

A Jöt. ezen szabálya kettős feltételt tartalmaz: adóraktárba való betárolás és megfelelő formák közötti visszaigazolás. Az adóraktári engedélyes X. Zrt. nyilvánvalóan rendelkezett adóraktári engedéllyel. A nála lefolytatott ellenőrzés jegyzőkönyve és a kapcsolódó tájékoztatás szerint a terméket ugyan szerepeltette jövedéki nyilvántartásában, de nem vette adóraktári készletre, nem került sor a Jöt. 7.§ 25. pontja szerinti betárolásra: az adófelfüggesztéssel, illetve a közösségi adófelfüggesztési eljárásban szállított jövedéki termék fizikai mozgatása, amelynek közvetlen következményeként a jövedéki termék a címzett adóraktárába, illetve üzemébe, raktárába beszállításra és a címzett által az e törvény szerinti okmányon feltüntetett rendeltetési helyen ténylegesen átvételre kerül. Tehát maga a betárolás is feltételezi a Jöt. szerinti okmányok használatát. A Kúria ezért nem tekintette eredményre vezetőnek a felperes azon előadását, amely a Zrt.-nek a Jöt. szerinti betárolási tevékenységét a terméknek a Zrt. telephelyére való beszállítása miatt látta igazoltnak.

A második feltétel akkor következhet be alkohol tartalmú termékek esetében, ha a jövedéki termékek adófelfüggesztéssel történő szállítását a Jöt. 11.§ (3) bekezdés a) pontjának megfelelő okmányokkal, jelen esetben e-TOK-kal igazolják. Az e-TOK a Jöt. 7.§ 7/A. pontja szerint: jövedéki termékek szállításának és felügyeletének számítógépesítéséről szóló, 2003. július 16-ai 1152/2003/EK európai parlamenti és tanácsi határozattal létrehozott, a Bizottság és a tagállamok illetékes hatóságai által működtetett számítógépes rendszerben (a továbbiakban: uniós számítógépes rendszer) a jövedéki termék feladója által kitöltött, a tagállam illetékes hatósága által megadott egyedi adminisztratív hivatkozási kóddal (a továbbiakban: AHK-szám) ellátott, az EK rendeletben meghatározott adattartalmú elektronikus okmány.

A felperes azonban a terméket nem e-TOK-kal indította. Ennek hiányában nem kaphatott a feltételek további teljesüléséhez szükséges, a Jöt. 7.§ 7/B. pont szerinti elektronikus átvételi elismervényt sem: az e-TKO-val feladott jövedéki termék címezteje által a jövedéki termék átvételéről a 20. § (1) bekezdés a) vagy b) pont szerint benyújtott, az EK rendeletben meghatározott adattartalmú elektronikus okmány.

A felperes az értékesítés során nem tényleges paraméterei szerint, felfüggesztett jövedéki terméként kezelte az általa előállított terméket, nem alkalmazott e-TOK-ot, így a Jöt. szerinti elektronikus átvételi elismervényt sem kaphatott vissza. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes olyan terméket állított elő, amely tarifálsan, a vtsz. alapján ugyan nem adóköteles (és ezért az e-TOK nem tudja kezelni), de összetétele miatt adó-jogilag mégis adókötelesnek minősül. A Jöt. 13.§ (1) bekezdés a) pontjának feltételei sem a betárolás, sem a szükséges okmányok kapcsán nem álltak be, így az elsőfokú bíróság ebben a kérdésben is helytállóan döntött.

Kfv.I.35.362/2020/10.

Az áfa levonási jog gyakorolhatósága kapcsán az adóhatóságnak először a gazdasági esemény megvalósulásának körülményeit kell vizsgálni, majd azt kell bizonyítani objektív körülmények alapján, hogy az adózó tudott vagy tudhatott-e a számlakibocsátó által elkövetett adócsalásról.

A szükséges tényállást alperesnek két különböző területen kell feltárni és bizonyítani. Először a gazdasági esemény megvalósulásának körülményeit kell vizsgálni, a számlakibocsátók tárgyi és személyi feltételeinek elemzésével kell állást foglalnia abban a kérdésben, hogy a számlakibocsátó képes volt-e a számla szerinti gazdasági esemény teljesítésére. Ha tehát az alperesi határozat azt tartalmazza, hogy a számlában foglalt gazdasági esemény nem valósult meg, nem került teljesítésre, akkor az irányadó uniós bírósági döntésekre (C-459/17,C-460/17) és a Kúria 5/2016. (IX.26.) KMK vélemény 1. pontjára figyelemmel nincs szükség a számlabefogadó tudattartalmának elemzésére. Amennyiben az adóhatóság arra következtetésre jut, hogy a gazdasági esemény nem a számla szerinti felek között ment végbe, át kell térni a levonási jog gyakorlója szerepének vizsgálatára. Ebben az esetben nem maradhat el objektív körülmények alapján annak bizonyítása, hogy azon adóalany, aki számára a levonási jogot megalapozó termékeket értékesítették, vagy a szolgáltatásokat nyújtották, tudta vagy tudnia kellett volna, hogy ezen termékek megszerzése vagy ezen szolgáltatások igénybevétele által a szállító, vagy az értékesítési láncban korábban vagy később közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásra irányuló ügyletben vesz, vett részt.

A levonási jog gyakorlása azonban csak abban az esetben tagadható meg, ha az adózó feltárt ismeretei alapján bizonyítható, hogy vagy eleve részese volt az adókijátszásnak, vagy eltúrte (tudott), illetve hanyag módon nem vett róla tudomást (tudhatott volna). Ez azonban az adólevonási jog gyakorlásának megtagadásához szükséges komplex adójogi tényállásnak önálló eleme, saját bizonyítékokkal, saját értékelési szempontokkal. A számla szerinti gazdasági esemény hitelességét megdőntő bizonyítékokból – kivéve, ha az adózó bizonyított módon maga is tevékeny részese az adókijátszásnak – nem következik okszerűen a levonási jog megtagadása, bár a bizonyítékok tartalmuk függvényében mindkét tényállás kapcsán felhasználhatók. Az alperesi határozat csak akkor alkalmas a bíróság általi érdemi értékelésre, ha ezeket a fenti szempontokat koherens módon tartalmazza.

Helytállóan utalt a felperes arra, hogy már abban a kérdésben is bizonytalan volt a hatóság, hogy vajon a felperes tudattartalmának elemzése szükséges-e az adólevonási jog megtagadásához. Az alperes határozata egyik számlakibocsátónál sem tartalmazza rendszerezett, követhető módon azokat a bizonyítékokat, amely álláspontja szerint igazolják a felperes tudattartalmát. Mindazok a szempontok amiket felsorakoztatott a tudattartalom bizonyítása körében csak a gazdasági események számlakibocsátói oldalról történő teljesítésének kétségbe vonására alkalmasak, de nem igazolják az Európai Unió Bírósága által megkövetelt módon „a tudta vagy tudhatta volna”-kritérium teljesülését.

A Kúria utalt a legutóbbi magyar ügyben hozott uniós bírósági döntésben (C-611/19) írtakra, amely ismételtlen megerősítette, hogy a 2006/112/EK irányelvben előírt levonási jog rendszerével nem egyeztethető össze az, ha ezen jog megtagadásával szankcionálják azt az adóalanyt, aki nem tudta, vagy nem is tudhatta, hogy az érintett ügylet az eladó, illetve a szolgáltató által elkövetett adócsalás részét képezi, vagy hogy az értékesítési láncban az említett adóalany által teljesített ügyletet megelőző vagy követő másik ügylet héacsalást valósít meg. Ugyanis az objektív felelősségi rendszer bevezetése meghaladná az államkincstár érdekei megóvásához szükséges mértéket.

Ha nem maga az adóalany követett el héa-csalást, a levonási jog csak akkor tagadható meg az adóalanytól, ha objektív körülmények alapján bizonyításra került, hogy ezen adóalany, aki számára a levonási jogot megalapozó termékeket értékesítették vagy a szolgáltatásokat nyújtották, tudta vagy tudnia kellett volna, hogy ezen termékek megszerzése vagy ezen szolgáltatások igénybevétele által a szállító, vagy az értékesítési láncban korábban vagy később közreműködő gazdasági szereplő által elkövetett adócsalásra irányuló ügyletben vesz részt. Azonban amennyiben szabálytalanságra vagy csalásra utaló körülmények állnak fenn, a körületekintő gazdasági szereplőt az ügy körülményeitől függően arra kötelezhetik, hogy a megbízhatóságáról való meggyőződés érdekében tájékozódjon azon másik gazdasági szereplő felől, amelytől termékeket vagy szolgáltatásokat kíván beszerezni (33-35.pontok).

Az adózót terhelő ésszerű intézkedések köréből kizárta annak ellenőrzési kötelezettségét, hogy a korábban teljesített ügyletekkel kapcsolatban történt-e szabálytalanság vagy csalás, az adózó ellenőrizze, hogy az e jog gyakorlásának alapjául szolgáló termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó számla kibocsátója adóalanynak minősül-e, hogy rendelkezik-e a szóban forgó termékekkel, és képes-e azok szállítására, illetőleg hogy héa bevallási és -fizetési kötelezettségének eleget tesz-e, vagy másfelől, hogy e vonatkozásban rendelkezzen iratokkal. Továbbra is az adóhatóságot terheli jogilag megkövetelt módon azon objektív körülmények fennállásának bizonyítása, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalanynak tudta vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának alátámasztására hivatkozott ügylettel ilyen csalásban vesz részt. Ezt követően a nemzeti bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az érintett adóhatóságok megállapították-e az ilyen objektív tényezők fennállását.

A Kúria az alperesi határozat ez irányú elemzése alapján azt állapította meg, hogy az alperes nem tesz eleget a fentebb kifejtett és az Európai Unió Bírósága által megkívánt mélységű adózói tudattartalom elemzésnek, hanem a szállítói oldalról gyűjtötte össze a gyanúra okot adó körülményeket és ezekkel igyekezett igazolni, bizonyítani az adózó tudattartalmát. Ezért a bíróságnak kellett újraértékelnie az alperes által ugyan feltárt, de nem az adózói tudattartalom oldaláról csoportosított körülményeket, ahhoz, hogy a tudattartalmat illetően megfelelő értékeléshez jusson. Azonban nem a bíróság feladata az alperesi határozat hiányosságainak pótlása, a tudattartalom első ízben történő elemzése, sokkal inkább annak ellenőrzése, hogy az adólevonási jog megtagadására jogszerűen került-e sor. Ennek során azt kell ellenőriznie, hogy az alperesi határozat tartalmazza-e azokat az objektív körülményeket, amit az Európai Unió Bírósága és a Kúria is előírt korábbi döntéseiben, illetve véleményében.

A Kúria osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy az alperes által feltárt ily módon összegzett körülmények nem alkalmasak a „tudta vagy tudhatta” tényállásának igazolására, mert mindaz, amit az alperes döntésében felsorakoztatott, az a beszállítói társaságok oldaláról felmerülő hiányosságok, amelyek az Európai Unió Bírósága döntései értelmében nem tekinthetők olyan objektív körülménynek melyek az adócsalásban való részvételt megalapozzák. (pl.: a termékek előállítás és értékesítése a szükséges tárgyi és személyi feltételek hiánya, az említett termékeket valójában egy nem azonosított személytől szerezték be, nem tartották tiszteletben a nemzeti számviteli szabályokat, az említett beszerzéseket eredményező értékesítési lánc gazdaságilag nem volt indokolt, az ezen értékesítési lánc részét képező egyes korábbi ügyletek szabálytalanok voltak, adóalanynak és a számlakibocsátó, valamint annak egyik alvállalkozója között személyi vagy szervezeti összefonódások, az élelmiszerek nyomon követhetősége érdekében a beszállítói azonosítására vonatkozó kötelezettség elmulasztása sem olyan súlyú mulasztás, mely megalapozhatja az adólevonási jog megtagadását). Helytállóan érvelt a felperes azzal is, hogy az alperesnek számlakibocsátókra vonatkoztatva, egyenként kell ezt az elemzést elvégeznie, és bemutatnia, hogy az adott számlakibocsátóval való gazdasági kapcsolatban milyen objektív körülmények merültek fel, amelyek megalapozzák a tudta vagy tudhatta kritériumok teljesülését. Ilyen irányú elemzést az alperesi határozat nem tartalmaz, amit sorra vesz, nem más, mint a számlakibocsátói oldalon fennálló hiányosságok felsorolása, azonban ebből a felperesi tudatállapotról még következtetni sem lehet, ezek nem alapozzák meg a felperesi tudatállapotról vonatkozó következtetést.

Az alperesi határozatnak az áfa levonási jog megtagadása kapcsán feltárt hiányosságaira tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján ebben a részében hatályon kívül helyezte, egyben az alperes határozatát is hatályon kívül helyezte az elsőfokú határozatra kiterjedően, és az elsőfokú adóhatóságot a perben vitatott számlakibocsátókra nézve új eljárásra kötelezte. Az új eljárás során az adóhatóságnak az Európai Unió Bírósága döntéseire figyelemmel azokat a körülményeket kell megjelölni és bizonyítani, amelyek alapján a felperes tudott, vagy tudhatott arról, hogy a termékek beszerzése során a szállítók által elkövetett adócsalásra irányuló ügyletben vesz részt.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Pfv.III.20.859/2019/4.

Jogalkotással okozott kár megtérítése iránt indított perben, amennyiben a keresettel érvényesített igény az Európai Unió joga által biztosított alanyi jog megsértésén alapul, a tagállami felelősséghez nem elegendő az uniós alanyi jog sérelmének elvi lehetősége. Alaptörvényt sértő jogalkotással vagy jogalkotási mulasztással okozott kár megtérítése iránti igény érvényesítésének feltétele a jogalkotási tevékenység, illetve mulasztás alaptörvény-ellenességét kimondó alkotmánybíróági határozat. A felperes nem érvényesíthet igényt más személy személyéhez fűződő jogával kapcsolatban.

Az Európai Unióval kötött csatlakozási szerződéssel az állam vállalta, hogy jogszabályait összhangba hozza az uniós joggal. A szerencsejáték nem harmonizált jogterület, annak szabályozása tagállami hatáskörben maradt. A tagállami jogalkotásnak ezen a területen így széles mozgásteret van, ugyanakkor ennek során is tekintettel kell lennie az uniós alapszabadságokra.

A tagállami felelősség feltételeit az Európai Unió Bírósága munkálta ki a C-6/90. és C-9/90. számú Francovich és Bonifaci egyesített ügyekben. E feltételeket a Brasserie-ítéletében a tagállami jogalkotás tekintetében tovább pontosította. Az Európai Unió Bírósága gyakorlata alapján a tagállami felelősségre vonatkozó Brasserie-teszt alkalmazása kötelező, ha az igényt érvényesítő fél a nemzeti jogalkotó általi uniós alanyi joga megsértésére hivatkozik, és fennállnak a megjelölt konjunktív feltételek. A Brasserie-ítélet 74. pontja szerint a magánszemélyeknek okozott károkért fennálló tagállami felelősséghez három együttes feltétel szükséges. Vizsgálni kell, hogy az adott esetben történt-e uniós alanyi jogsértés, a megsértett uniós jogszabály alanyi joggal ruházta-e fel a magánszemélyeket; a jogsértés kellően súlyos-e; továbbá a jogsértés és a magánszemély kára között fennáll-e a közvetlen okozati összefüggés.

Az első lépés annak vizsgálata, hogy az adott ügyben sérült-e a kártérítési igényt előterjesztő személy uniós alanyi joga. Ha a tagállami jogalkotás nem sérti az igényérvényesítő uniós alanyi jogát, akkor a további konjunktív feltételek vizsgálata szükségtelen.

Az adott ügyben vizsgálendő uniós alanyi jog (a szolgáltatások szabad áramlása) fogalmilag tagállamközi elemet feltételez, vagyis azt, hogy a szolgáltatások az Európai Unió területén, a tagállamok közötti kereskedelemben szabadon mozoghassanak. Ezt nem korlátozhatja a tagállami jogalkotás.

Az Európai Unió Bírósága gyakorlata szerint a szolgáltatások szabad áramlását sértheti a tagállami jogalkotás, ha a magyar jogalkotó a magyar honosságú, szerencsejáték szolgáltatást nyújtó jogi személyekre olyan jogszabályi korlátozást léptet hatályba, amely akadályozza vagy ellehetetleníti a más tagállamban honos állampolgárok számára a magyar szolgáltatók által nyújtott szerencsejáték szolgáltatás igénybevételét [az Európai Unió Bírósága C-98/14. számú Berlington Hungary és társai ügyben hozott ítélete (a továbbiakban: Berlington-ítélet) 24-27. pont]. Azt ugyanakkor minden jogvitában egyedileg kell megállapítani, hogy az ügynek van-e határon átnyúló eleme, és ezáltal alkalmazható-e az uniós jog.

Jogalkotással okozott kár uniós jog megsértésére (a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozására) alapítottan akkor érvényesíthető, ha a kérdéses szolgáltatás határon átnyúló jellege megállapítható (BH2020. 105.). A felperesnek ezért azt kellett bizonyítania, hogy Magyarországon honos jogalanyként az adóemelés, illetve a tiltás miatt nem tudott más uniós állampolgár(ok) részére szolgáltatást nyújtani, így ők nem tudták igénybe venni az általa üzemeltetett pénznyerő automatákat, és a keresetben megtéríteni kért kára ebből származott. E tények fennállását azonban a felperes a perben nem bizonyította, és ezt – bár állítása szerint játéktermeiben külföldi uniós állampolgárok is játszottak a pénznyerő automatákon – az alperessel ellentétben, nem is tartotta indokoltnak.

A másodfokú bíróság a bizonyítás sikertelenségétől amiatt tekintett el, mert álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága joggyakorlatából, és így a Berlington-ítélet indokaiból is következően az uniós jog alkalmazását illetően nincs jelentősége, hogy az adott tényállásnak van-e határon átnyúló tényleges eleme, elegendő a potenciális határon átnyúló tényállási elem. A Kúria ezzel ellentétes, már korábban is kifejtett (Pfv.III.20.656/2017/13.) álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatali eljárás során nem a jogvitában dönt, hanem a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogot

értelmezi akkor, amikor a tagállami bíróság által feltett kérdéseket megválaszolja. A peres felek jogvitájában eljáró tagállami bíróság dönti el, hogy mely esetben és milyen kérdésekkel fordul az Európai Unió Bírósága-hoz előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel. Ennek során elő kell adnia a jogvita tárgyát, az általa megállapított tényállást, az alkalmazandó tagállami jogot és az uniós jogértelmezés szükségességének indokát. Az uniós jog sérelmének elvi lehetőségét az Európai Unió Bírósága a hatásköre megállapítása szempontjából vizsgálja. Ha az Európai Unió Bírósága hatáskörét megállapítva az előzetes döntéshozatali eljárást lefolytatja, az csupán annyit jelent, hogy a kérelemben írtak alapján lehetőség van a tagállami bíróság által megadott tényállás mellett az uniós jog értelmezésére. Az Európai Unió Bírósága uniós jogértelmezése alapján azt már a tagállami bíróságnak kell elbírálnia az előtte folyó eljárásban, hogy az adott ügyben ténylegesen fennállnak-e a tagállami felelősség együttes feltételei; azt kell tehát megítélnie, hogy a fél által előadott és bizonyított tényállás alapján megállapítható-e olyan sérelem, amely a személyét akadályozta vagy korlátozta az adott, határon átnyúló elemet magában foglaló szolgáltatás nyújtásában vagy igénybevételeiben. Az Európai Unió Bírósága C-6/01. számú Anomar-ügyben hozott ítélete sem értelmezhető úgy, mint amely a tagállami felelősség Európai Unió Bírósága által kimunkált feltételeitől eltérően megelekedne a tagállami felelősség konjunktív tényállási elemei egyikének (uniós alanyi jogsértés) elvi lehetőségével. Az Európai Unió Bírósága az Anomar-ítélettel nem korrigálta a Brasserie-formulát, nem lazította a tagállami felelősség feltételeit. Az Európai Unió Bírósága a C-665/18. számú, a Pólus Vegas Kft. és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága ügyében 2019. június 4-én hozott végzésében megállapította, hogy az EUMSZ 56. cikkét a Berlington-ítélet összefüggésében úgy kell értelmezni, hogy a pénznyerő automaták valamely tagállamban történő működtetésével kapcsolatban a határokon átnyúló helyzet fennállása nem vélelmezhető kizárólag azon az alapon, hogy az így kínált játéklehetőségeket más tagállamokból érkező európai uniós polgárok is igénybe vehetik.

A jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal szemben tehát az uniós jog sérelmének elvi lehetősége nem elegendő az uniós tényállás megvalósulásához, vagyis az uniós elemet önmagában nem alapozza meg a szolgáltatás más tagállam állampolgárai részéről történő igénybevételeének elvi lehetősége.

Az az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) uniós alapszabadságokra vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatóak azon tényállásokra, amelyek teljes egészükben egy tagállamon belüliek. Az Európai Unió Bírósága a C-268/15. számú, Fernand Ullens de Schooten ügyben hozott ítéletének 58. pontjában rögzítette, az uniós jog megsértésével okozott kárért fennálló, szerződésen kívüli tagállami felelősség rendszere nem alkalmazandó abban az esetben, amikor egy magánszemélyt amiatt ér állítólagos kár, hogy a saját állampolgárokra, illetve más tagállamok állampolgáira megkülönböztetés nélkül alkalmazandó nemzeti szabályozás állítólagosan sérti az EUMSZ 49., 56. vagy 63. cikkében rögzített valamely alapvető szabadságot, amennyiben az ügy minden eleme egyetlen tagállamra korlátozódik, és nincs semmilyen kapcsolat az alapeljárás tárgya vagy körülményei és e cikkek között.

Mivel az adott ügyben a tagállamközi elem nem nyert bizonyítást, a felperesnek a szolgáltatások szabad áramlásához fűződő joga nem sérült, ezért a Brasserie-ítéletben meghatározott további feltételek vizsgálata szükségtelen volt. Az uniós jog megsértése miatti tagállami felelősség ezért nem áll fenn.

A felperes által megjelölt, az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 17. cikke a tulajdonhoz való jogot deklarálja. Az 51. cikk alapján a Charta rendelkezéseinek címzettjei a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Uniós tényállási elem hiányában a perben a Charta sem volt alkalmazható, ezért a jogerős ítélet nem sérti a Charta 17. cikkét.

A jogerős ítélet helyesen állapította meg azt is, hogy a 98/34/EK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 1. cikke nem keletkeztetett alanyi jogot a felperes számára.

A Brasserie-formula uniós alanyi jogsértés nélküli alkalmazását kizárólag a nemzeti jog írhatja elő. Ennek hiányában a tisztán belföldi tényállásra a belföldi jogot kell alkalmazni.

A jogalkotásra mint az általános és absztrakt magatartási szabályok létrehozására irányuló tevékenységre és a hozzá kapcsolódó felelősségre kizárólag a közjog (alkotmányjog) szabályai vonatkoznak. A jogszabály hatálybalépésével összefüggésben bekövetkezett károsodás nem keletkeztet a jogalkotó és a károsult között kötelmi jogviszonyt, és ilyen értelmű jogszabályi rendelkezés hiányában a polgári jogi kárfelelősség szabályai sem alkalmazhatók (EBH1999. 14., Kúria Pfv.III.20.892/2015/4.).

Az állam közjogi jellegű tevékenysége a polgári perben eljáró bíróság által csak akkor vizsgálható, ha erre a jogalkotó felhatalmazást ad. Ilyen felhatalmazásnak minősül az államigazgatási, bírósági és ügyészségi jogkörben okozott károkért való felelősség elbírálása. Nem tartozik azonban ebbe a körbe a jogalkotási tevékenységgel okozott károkért való felelősség, mivel azt a törvény nem szabályozza sajátos felelősségi tényállásként (Kúria Pfv.III.20.870/2019/7.).

A magánjogi felelősséget kizáró közjogi jogviszony akkor hiányzik, ha a jogalkotás eredménye nem hordoz jogi kötőerőt. Ha az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való kollíziója miatt megsemmisíti a megalkotott és kihirdetett jogszabályt, ezzel a döntésével kinyilvánítja, hogy ez a jogalkotási tevékenység nem hordoz közjogi kötőerőt, a jogalkotási aktus közjogilag érvénytelen, kívül esik az állami jogalkotó szervek Alaptörvényben kapott felhatalmazásának keretein, nem alkalmas az állam és a jogalkotó tevékenységének alávetett jogalanyok között közjogi jogviszony létrehozására. Ha az ilyen jogalkotói cselekvés valamely jogalanyok vagy a jogalanyok valamely összességének vagyoni érdeksérelmet okoz, a magatartás már polgári jogi jelentőséggel bír (EBH2019. P.1.).

Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerint a bírák a törvényeknek vannak alárendelve. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (2) bekezdése alapján a bíróságok feladata a jogalkalmazás, amelynek során biztosítják a jogszabályok érvényesülését. Az Alaptörvény 28. cikkéből következően a bíróságok a jogalkalmazás során értelmezhetik a jogszabályokat, de nem dönthetnek azok helyességéről vagy érvényességéről. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálhatja felül a jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját, erre a bíróság nem jogosult.

Az Alkotmánybíróság az 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (a továbbiakban: AB határozat) nem állapított meg alaptörvény-ellenességet. Az indoklás szerint a kártalanítás biztosítása a jogállamiságból eredő elvárás, de a határozat nem állapított meg mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet sem. Ebből következően nem áll rendelkezésre olyan közjogi döntés, amely megalapozná az állam jogalkotással okozott kárért fennálló felelősségét. A felperes által a 2011. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Módtv1.) és 2012. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Módtv2.) megalkotása és tartalma körében állított jogszabálysértés és alaptörvény-ellenesség a perben ezért érdemben nem volt vizsgálható. Mindezek alapján a jogerős ítélet nem sérti sem a 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdését, sem a Ptk. 349. §-át.

Pfv.I.21.054/2019/11.

A kölcsönszerződés és az előzetes aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a felperesek fel tudták mérni az azokban foglalt kikötéseknek a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt – esetleg jelentős – gazdasági következményeit is. A DH1 és DH2 törvények rendezték az árfolyamrész kérdését: e kikötés miatt a szerződések részleges semmisségét állapították meg, ugyanakkor orvosolták is azt.

I. Az árfolyamkockázat tekintetében rendelkezésre állt a 2005. január 19-én kelt külön nyilatkozat, amely egybefüggő tájékoztatást tartalmazott a fogyasztóra háruló kockázatokról és a szerződés 13. pontjának utolsó bekezdése is erre vonatkozott, utalva a banki felvilágosításra. E két okirat együttesen megfelel az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettséggel szemben támasztott követelményeknek, mert együttes tartalmukból kitűnik, hogy a felperesek fokozott kockázatot vállalnak, törlesztési kötelezettségük mértéke akár jelentősen is emelkedhet és az ezzel kapcsolatos terheket teljes egészében, felső korlát nélkül viselniük kell. A tájékoztatás körében kell értékelni azt a szerződéses rendelkezést is, melyben a felperesek tudomásul vették, hogy az árfolyam gyengülésével összefüggésben további biztosíték adására is kötelesek lehetnek. Megfelel a tájékoztatás a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügyben keletkezett határozat követelményeinek is, a tájékoztatás alapján ugyanis az adósok felismerhették, hogy szerződéses kötelezettségeik akár jelentős mértékben terhesebbé válhatnak. Utal arra a Kúria, hogy a felperesek sérelmét valójában az árfolyamváltozás mértéke okozta, ez azonban nem volt előre látható, a változás irányát és mértékét a pénzügyintézet sem tudta prognosztizálni. Megjegyzi a Kúria, hogy azonos szerződéses konstrukció mellett a Pfv.I.21.216/2019/6. számú ítéletében már megállapította a perbelivel azonos tájékoztatás megfelelőségét és a jelen ügyben sem látott okot a szerződés érvénytelenségének ez okból történő megállapítására.

II. Az árfolyamréssel kapcsolatos álláspontjukat a bíróságok ugyancsak kifejtették, további vizsgálódás pedig szükségtelen volt, mivel a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) ezt a kérdést már rendezték: e kikötés miatt a szerződések részleges semmisségét állapították meg és a tisztességtelenül felszámított összegek tekintetében az elszámolásról is rendelkeztek, az elszámolás ellen külön jogorvoslati lehetőséget is biztosítottak.

Az Alkotmánybíróság említett számú határozata kapcsán hangsúlyozza a Kúria, hogy a magyar bíróságoknak alkalmazniuk kell a törvények – így a DH 1 és a DH 2 törvény – kogens rendelkezéseit, a perbeli esetben sem hivatalból, sem kérelemre nincs arra lehetőség, hogy a törvényekben foglaltaktól eltérő jogkövetkezményt válasszanak. Amennyiben a C-932/2019. számú előzetes döntéshozatali eljárás eredményre vezet, az – jogszabály-módosítás útján – a jelen perben érvényesített igényre is ki fog hatni, addig azonban a DH 1 és a DH 2 törvény előírásait a bíróságoknak alkalmazniuk kell.

Pfv.I.21.523/2019/9.

A devizaalapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatot tartalmazó rendelkezése akkor világos és egyértelmű, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó nem csupán azt képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz az adott devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az árfolyamkockázati tájékoztatást – annak megtörténtét, tartalmát és megfelelőségét – illetően a kölcsönigénylési nyomtatvány utolsó oldalának j) pontjában, a kölcsönszerződés 2.5., 4.1., 4.4., 7.1., 7.2., 9.7., 9.8., 9.9. pontjaiban, valamint az alperes Kockázatvállalási Üzletszabályzatának 4.7. pontjában foglaltakat lehetett értékelni.

A kölcsönigénylési nyomtatvány j) pontjában a felperesek kijelentették, hogy tájékoztatást kaptak a Központi Hitelinformációs Rendszerről (KHR Kockázatfeltáró nyilatkozat) és az igényelt deviza kölcsön árfolyamváltozásból eredő külön kockázatairól (Devizakölcsön Kockázatfeltáró nyilatkozat).

A nyomtatvány j) pontja tehát két külön kockázatfeltáró nyilatkozatra utal, de ezek átvételét a felperesek sem a j) pontban, sem a későbbiekben nem ismerték el: a j) pont szerint a felperesek „tájékoztatást kaptak”, de a j) pont a külön nyilatkozatok átvételének elismerését nem tartalmazza. Nem tartalmazza a j) pont azt sem, hogy a felpereseket tájékoztatták volna, hogy a külön nyilatkozatokat hol és milyen módon tekinthetik meg. A külön nyilatkozatok az iratok között nem lelhetők fel, azokat az alperes a bíróság felhívása ellenére nem csatolta. Azt, hogy mi szerepel a kockázat feltáró nyilatkozatokban (tehát azt, hogy a felperesek a kölcsön igénylésekor milyen tartalmú tájékoztatást kaptak, az megfelelő, kellő mélységű volt-e) a külön nyilatkozatok alapján lehetne megállapítani, így az alperes érdekében állt, hogy ezeket a nyilatkozatokat csatolja, azonban ezen kötelezettségének nem tett eleget. Ennek a körülménynek a másodfokú bíróság helyesen tulajdonított kiemelt jelentőséget és nem tévedett akkor sem, amikor a nyilatkozatok tartalmával kapcsolatos bizonyítatlanság következményeit az alperes terhére értékelte.

Mindezek szerint a kölcsönigénylési nyomtatvány j) pontja alapján az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás megfelelősége nem állapítható meg.

A szerződés és a kockázatvállalási üzletszabályzat – előbbiekben már megjelölt számú és a jelen határozatban már idézett – rendelkezéseiből megállapíthatóan a felperesek számára egyértelmű volt hogy az árfolyam változásának hatásait ők viselik, azaz mindazon árfolyamveszteséget viselik, ami a forint, illetve az adott deviza leértékelődéséből, vagy árfolyam változásából fakad, azonban a szerződés és a kockázatvállalási üzletszabályzat rendelkezéseiben az alperes nem hívta fel a felperesek figyelmét az árfolyamváltozással járó kockázatokra, arra, hogy akár a forint jelentős árfolyam gyengülése is előfordulhat, amely körülmény a felperesek által fizetendő törlesztő részleteket jelentősen megemelheti, a felpereseket gazdaságilag nehéz helyzetbe hozhatja.

Az Európai Unió Bíróságának a C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügyben hozott határozata szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye arra kötelezi a

pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak ahhoz, hogy a kölcsön felvevők megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csupán alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csak azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem tudnia kell értékelni az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az adott esetben azonban mindez sem a kölcsön igénylési kérelem, illetve sem a szerződés és a kockázatvállalási üzletszabályzat 4.7. pontja alapján nem állapítható meg, így az Európai Unió Bírósága által megfogalmazott követelményszintnek nem felelt meg az alperes tájékoztatása.

A felülvizsgálati kérelemben az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben hivatkozott tartalmak több különböző dokumentumban szerepelnek, kevésbé áttekinthetőek, és igen csekély az információtartalmuk. Az alperes nem tájékoztatta a felpereseket arról, hogy a CHF-nak a HUF-tal szembeni árfolyamának alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit növelheti, ez akár rövid időn belül is bekövetkezhet, és mindebből akár jelentős mértékű változás is előállhat.

Árfolyamkockázat: a különböző devizák átváltási árfolyamának ingadozása miatt keletkezett kockázat, azaz a havi törlesztő részletek forintról a kölcsön devizanemére történő átváltásából eredő különbözet. Az Európai Unió Bírósága a C-227/18. számú ügyet lezáró végzésében arra a következtetésre jutott, hogy az a deviza alapú kölcsönszerződés felel meg a világos és érthető megfogalmazás követelményének, ami olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségéről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Az alperes jelen ügyben adott tájékoztatása ebben az előzetes döntéshozatali ügyben megfogalmazott követelményszintnek sem felelt meg.

A jogerős ítéletet hozó bíróság figyelemmel volt a szerződés megkötésekor fennálló, a szerződés megkötésével kapcsolatos összes körülményre, amikor megállapította: az adott esetben az árfolyamkockázati tájékoztatás a világosság és érthetőség követelményének nem felelt meg.

Pfv.I.21.637/2019/10.

Devizaalapú fogyasztói hitelszerződés esetén a hitelezőt a fogyasztóval szemben terhelő tájékoztatási kötelezettség tartalma.

Az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelése a szabad bírói mérlegelés körébe tartozó kérdés, ezért a felülvizsgálat alapja az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (2) bekezdésének és a 275. § (3) bekezdésének együttes értelmezéséből kitűnően csak az lehet, ha a mérlegelés a rendelkezésre álló adatokkal vagy a logika alapvető szabályaival nyilvánvalóan ellentétesen, okszerűtlenül történt.

Az adott esetben mindkét fokon eljáró bíróság részletesen, a C-186/16. és a C-51/17 számú Európai Unió Bírósága döntésben foglalt szempontokra is kiterjedően, a bank tájékoztatását megfelelőnek ítélve indokolta az árfolyamkockázati kikötés tekintetében elutasító álláspontját, a másodfokú eljárásnak már kizárólag ez a felperesi hivatkozás volt a tárgya. A 2/2014.PJE csakúgy, mint az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú döntése az árfolyamkockázati tájékoztatás megfeleléségének vizsgálatához a szerződéskötés körülményeinek a feltárását és teljes körű figyelembevételét írja elő. A perbeli esetben bizonyítékként rendelkezésre álltak az okiratok (mégpedig elsődlegesen a felperes rendelkezésére bocsátott előzetes tájékoztató, majd a felek szerződése), valamint a felperes személyes előadása.

A bíróságok az előzetes tájékoztató tartalmi vizsgálata alapján helytállóan jutottak arra a megállapításra, hogy az abban foglaltak alapján az átlagosan tájékozott és észszerűen figyelmes fogyasztó felmérhette: a forint akár súlyosan is leértékelődhet, az emiatt emelkedő törlesztőrészletek teljesítésének kötelezettsége pedig személyes pénzügyi helyzetét is negatívan befolyásolhatja. Az előzetes tájékoztatás

és a szerződéskötés időpontja között eltelt két hét ahhoz is elegendő volt, hogy a felperes tovább informálódjon a kölcsön feltételeiről, ehhez az előzetes tájékoztatás maga is támpontot nyújtott, amikor utalt a PSZÁF honlapjára, ahonnan a felperes további információkhoz juthatott. Az előzetes tájékoztató 1. és 2. pontja ezen felül ismertette a deviza alapú hitelezés lényegét, a 3. pontja az átszámítás módját, míg a 4. pontja az árfolyamlistáról informálta az igénylőt. Az 5. és 6. pont foglalta magába az árfolyamváltozással járó kockázatokat és lehetséges következményeit, kivéve a változás irányát és mértékét, mert (ahogyan erre a perben korábban eljáró bíróságok helytállóan utaltak) e tényezők előzetes megismerésére – különösen hosszú lejáratú szerződés esetén – nincsen mód. A Kúria a 6/2013.PJE határozata 3. pontjához fűzött indokolásban a PSZÁF tájékoztatására utalva rámutatott, az árfolyam emelkedésének és csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke.

Az ismert tartalommal, a szerződéskötés előtt két héttel adott alperesi tájékoztatás az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú döntésben kifejtett szempontoknak is megfelelően informálta a fogyasztót arról, hogy a szerződés megkötésével milyen terheket vállal, és vállalása milyen okok miatt, milyen módon válhat terhesebbé. Az előzetes tájékoztatás nem hagyott kétséget afelől, hogy a hátrányos változás a futamidő alatt bármikor bekövetkezhet, esélye reális és korlátozás nélkül a fogyasztót terheli. A két héttel később megkötött szerződés II/11/7. pontja visszautalt a tájékoztatóra és a felperes is úgy nyilatkozott, hogy a tájékoztatót elolvasta, megértette és azzal kapcsolatban nem igényelt további magyarázatot.

A C-51/17. számú döntés valóban nem változtatott az addig kialakult gyakorlaton. Az Európai Unió Bírósága árfolyamkockázattal foglalkozó határozatai (elsősorban a C-26/13., a C-186/16., a C-51/17., a C-227/18. és a C-34/18. számú határozatok) megkövetelték a fogyasztónak az árfolyamváltozás lehetséges gazdasági következményeire való felkészítését, a tájékoztatást arról, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa és az rá nézve kedvezőtlen is lehet. Az ennek megfelelő tájékoztatás ismeretében azonban a fogyasztónak kellett döntenie arról, hogy ilyen tényezők mellett vállalja-e a szerződéssel járó árfolyamkockázatot. Az adott esetben az alperesi jogelőd előzetes tájékoztatása az ismertetett követelményeknek megfelelt, az előző pontban kifejtettek szerint a felperest a szükséges információkkal ellátta. Tény, hogy a szerződéskötés évében, 2008. szeptember elejétől gazdasági válságjelenségek voltak észlelhetők, az előzetes tájékoztató azonban abban a helyzetben is érvényes és reális információkkal szolgált, a felperes 2008. október 7-én mindezek ismeretében vállalta a kölcsönszerződéssel járó kockázatot.

Pfv.I.20.472/2020/5.

Az adott esetben az árfolyamkockázati tájékoztató megfelel a világosság és érthetőség követelményének.

A 2/2014. PJE jogegységi határozat III. pontja értelmében abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 209.§ (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Az Európai Unió Bírósága-nak a C-51/17. számú ügyben meghozott ítéletéből kitűnően az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszer szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazása arra kötelezi a pénzügyi intézményt, hogy elegendő tájékoztatást nyújtson a kölcsönt felvevők számára ahhoz, hogy megalapozott döntést hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelnie kell tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

Az adott esetben az alperesi tájékoztatása a szükséges követelményszintnek megfelelt, hiszen abból lehetett arra következtetni, hogy a CHF-nek a HUF-al szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban

történő visszafizetésének terheit akár növelheti is. A tájékoztatásból meg lehetett állapítani, hogy a változás a felperesek pénzügyi kötelezettségeit jelentős mértékben módosíthatja, a törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, a CHF alapú kölcsön felvételével az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak a felperesek. A tájékoztatásból kitűnt, hogy az árfolyamváltozás a felperesekre nézve kockázatot jelent, mivel kedvezőtlen esetben a visszafizetés terhe növekedhet, hiszen a visszafizetést forintban kell teljesíteni. A felperesek maguk nyilatkoztak úgy, hogy megértették az alperes felvilágosítását, mely szerint a kölcsönt illetően jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és a kölcsön fedezete nem devizaforrás. Ezen információ tudatában is igénybe kívánták venni a kölcsönt és igényelték a deviza nyilvántartást. A felperesek nem is egy, hanem négy deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, több évtizedes futamidőt vállaltak, nyilvánvalóan ezt annak tudatában tették, hogy tisztában voltak azzal: a több évtizedes futamidő alatt a deviza árfolyam akár jelentősen is változhat.

Az alperes által adott tájékoztatásból fel lehetett mérni az árfolyamváltozás gazdasági következményeit is, hiszen a szerződő felek abban is megállapodtak, hogy kedvezőtlen árfolyamváltozás esetében megváltozhat a hitel/fedezet aránya és ebben az esetben nem kizárt, hogy az alperes további biztosítékot követel. Ebből pedig az következik, hogy a felperesek elfogadták a kedvezőtlen irányú árfolyamváltozást abból a szempontból is, hogy vagyoni helyzetük elnehezülhet, ha az alperes követelése biztosítására további biztosítékot követel, azaz az árfolyamváltozás gazdasági következménye lehet vagyoni helyzetük kedvezőtlen megváltozása.

Az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ügyben meghozott döntése során figyelemmel volt az Európai Rendszerkockázati Testületnek a devizahitelezésről szóló 2011. szeptember 21-ei ajánlásában foglaltakra. Ebben szerepel az, hogy a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsön felvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és a tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönt felvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására [a C-51/17. számú ügyben hozott ítélet 74. pontja].

Az adott esetben az alperes tájékoztatta arról a felpereseket, hogy a futamidő alatt az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a CHF-ben megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak. A tájékoztatás – összhangban az Európai Unió Bírósága iránymutatásaival – akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint ha abból az is kitűnne, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. Ezen feltételeknek az alperes által adott tájékoztatás megfelelt.

Az Európai Unió Bírósága a C-227/18. számú ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségére gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Azaz annak a követelménynek kell teljesülnie a tájékoztatást illetően, hogy abból kitűnjön az, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint az, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet.

A deviza alapú szerződések esetében tulajdonképpen az árfolyamkockázatot azért az adósnak kell viselnie, mert a kölcsönszerződés kirovó pénzneme valamilyen deviza, nem forint, ugyanakkor a jövedelme jellemzően nem abban a devizában keletkezik. A deviza árfolyamokat gazdasági folyamatok mozgatják, jelentős a globális kamatkörnyezet hatása is. A deviza alapú kölcsön kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árák határozzák meg, erre utal az alperes azon tájékoztatása, amelynek értelmében a futamidő alatt a HUF/CHF árfolyam kedvezőtlen

(azaz a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) változása esetén a CHF-ben megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásnak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak a felperesek. Önmagában az, hogy az alperes tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról kifejezi azt, hogy ezzel a kockázattal reálisan számolni kell.

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2008. február 26-tól törölte el a forint árfolyam euróval szembeni sávós rögzítését és lebegő árfolyamrendszer bevezetéséről döntött. Nyilvánvalóan erről a körülményről az alperes nem tudott tájékoztatást adni a felperesekkel 2008. február 26-át megelőzően megkötött szerződések esetén. A 2008. július 11-én megkötött szerződés alapján az alperes nem kezdeményezett végrehajtást a felperesek ellen, a felperesek pedig jelen perben az ellenük indult végrehajtások megszüntetését kérték.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében helyesen utalt arra, hogy a felperesek a kockázattaljáró nyilatkozatokat az egyes szerződések megkötését megelőzően elolvasták, és nem volt akadálya annak, hogy áttanulmányozzák, jól megfontolják az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásban foglaltakat. Az a körülmény, hogy négy deviza alapú kölcsönszerződést is kötöttek, megerősíti azt, hogy az árfolyamkockázattal tisztában voltak, az árfolyamkockázattal együtt járó veszélyt olyannak ítélték meg, amely még vállalható terhet jelent a forint alapú kölcsönrel szemben.

A felperesek nem kérték a felülvizsgálati eljárás esetleges felfüggesztését a C-932/19. számú ügyre tekintettel, s mivel a Kúria sem látta indokoltnak a felfüggesztést, ezért erről döntést hoznia nem kellett. A C-609/19. számú előzetes döntéshozatali ügy és a felülvizsgálati eljárás között – ahogyan arra az alperes helyesen rámutatott – a felfüggesztést esetlegesen megalapozó közvetlen összefüggés nincs, de a felperesek ezen ügyre tekintettel sem kérték a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését.

Az árfolyamkockázati tájékoztató a világosság és érthetőség követelményének megfelelt, ennek megállapítása során a perben korábban eljáró bíróságok figyelemmel voltak az adott szerződési feltételek értelmezése során a szerződések megkötésekor fennálló, a szerződések megkötésével kapcsolatos összes körülményre, az irányadó magyar jogszabályi rendelkezésekre és a vonatkozó uniós bírósági döntésekben foglaltakra.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VII.30.367/2019/14.; Gfv.VII.30.106/2020/5.

A fogyasztó szervek alapján a vele kötött szerződés adott feltételeinek tisztességtelensége tárgyában indított perben nem kötelezettsége a bíróságnak a jogvita felek által meghatározott tárgyhöz nem kapcsolódó szerződéses feltételek tisztességtelen jellegét vizsgálni.

I. A Kúria – a jelen eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértések mellett – nem találta indokoltnak, ezért mellőzte a felülvizsgálati eljárás tárgyalásának felfüggesztését és az Európai Unió Bírósága előtt 932/2019. számon kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig [1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 152. § (2) bekezdés, 3/2005. (XI. 14.) PK-KK vélemény].

A felperes által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát tekintve megállapítható, hogy a jogerős ítélettel elbírált kereset tárgya, a felülvizsgálati eljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok köre, valamint a felülvizsgálati eljárás keretei miatt – a későbbiekben részletezettek szerint – nem volt jelentősége azoknak a jogkérdéseknek, amelyek a felülvizsgálati eljárásban érdemben vizsgálható jogszabálysértéseken kívül irányultak a fogyasztóvédelmi rendelkezések értelmezésére. A DH-törvényekkel rendezett tisztességtelen szerződéses feltételek érvénytelenségének az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) és a DH-törvények szerint lehetséges jogkövetkezményeit tekintve megalapozatlanul érvelt a felperes az ügy érdemi elbírálására kiható – a felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából előkérdésnek minősülő – eljárásként a C-932/2019. számú előzetes döntéshozatali eljárásra.

II. Megalapozatlanul utalt a felperes az ügyben eljáró bíróságok mulasztására a per tárgyán túlmutató szerződési feltételek tisztességtelenségének és ezen alapuló semmisségének hivatalból történő észlelésével összefüggésben. A felülvizsgálati kérelem csupán általánosságban hivatkozott a semmisség

észlelésével kapcsolatos bírósági mulasztásra, anélkül, hogy maga a felperes az ügyre egyediesített tartalommal kifejtette volna álláspontját és megjelölte volna a véleménye szerint fennálló, de észlelni elmulasztott semmisségi okot, az azt hordozó szerződéses rendelkezést, tartalmat és az érvénytelenség mibenlétét.

A kereseti kérelemhez kötöttség szabálya és a kereseti kérelemben való túlterjeszkedés tilalma mellett [rPp. 3. § (2) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, 215. §] – a kereset tárgya és a felperes kereseti tényállítása mentén – nem volt megállapítható az ügyben eljáró bíróságok kötelezettségének elmulasztása a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisség észlelését, illetve ehhez kapcsolódóan a felek nyilatkozattételi felhívását illetően, a per tárgyán túl jelentkező esetleges semmisségi okkal összefüggésben [1/2005. (VI. 15.) PK vélemény, 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.a) és b) pont].

A 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) rendelkezéseiből sem vezethető le az előzőektől eltérő elvárás, miként azt az irányelv 4. cikk (1) és 6. cikk (1) bekezdésének értelmezésével az Európai Unió Bírósága is kimondta a C-511/17. számú ügyben hozott ítéletében. Eszerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy az e fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyhöz, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jöllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

A fogyasztó számára az irányelv alapján hivatalból biztosítandó védelem nem terjedhet addig, hogy a nemzeti bíróságok figyelmen kívül hagyják a jogvita tárgyának – ahogyan azt a felek az általuk felhozott jogalapok fényében értelmezett követeléseik révén meghatározták – kereteit vagy túlterjeszkedjenek azokon. A nemzeti bíróság nem köteles a jogvitát az előtte felhozott kereseti kérelmeken és jogalapokon túl kiterjeszteni azáltal, hogy az esetlegesen tisztességtelen jellegük vizsgálata érdekében egyenként elemzi az olyan szerződés összes többi feltételét, amelynek csupán bizonyos feltételei képezik tárgyát az e bíróság elé terjesztett keresetnek. Ezt az értékelést igazolja egyrészt a rendelkezési elv, amely szerint a jogvita tárgyát a felek határozzák meg, továbbá a *ne ultra petita* elve, amely szerint a bíróság nem terjeszkedhet túl a felek kérelmein. Ez elvek sérülnének, ha a nemzeti bíróságok a fogyasztói irányelv értelmében kötelesek lennének a jogvita tárgyának a felek kérelmei és jogalapjai révén meghatározott kereteit figyelmen kívül hagyni vagy azokon túlterjeszkedni. Következésképpen a nemzeti bíróság az elé terjesztett jogvita tárgyának keretei között köteles hivatalból megvizsgálni valamely szerződési feltételt azon védelem címén, amelyet a fogyasztói irányelv értelmében biztosítani kell a fogyasztónak, annak elkerülése érdekében, hogy a fogyasztó követeléseit elutasítsa egy – adott esetben jogerőre emelkedő – határozattal, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha e fogyasztó a tájékoztatatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni e feltétel tisztességtelen jellegére {C-511/17. számú ítélet indokolásának [30], [31], [32] bekezdései}

III. Az ügyben másodfokon eljáró bíróság a szükséges körben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének egybevetésével, idetartozóan a perbeli szerződés és a külön okiratba foglalt tájékoztatás tartalmának együttes értékelésével jogszabálysértés nélkül következtetett arra, hogy a perbeli kölcsönszerződés alapján áttekinthetően, világos és érthető tartalommal jelentek meg az árfolyamkockázat összefüggései a devizában meghatározott kötelezettségét forintforrásból teljesítő fogyasztó számára. Egyetértett a Kúria a jogerős ítélet álláspontjával abban, hogy a kölcsönszerződés vizsgált kikötései, így a külön okiratban adott tájékoztatás a külföldi devizában való finanszírozás

kockázatairól, valamint az árfolyamkockázat viselésének a szerződés VII.2. pontjában kiemelt vállalása alapján – figyelembe véve a szerződés további feltételeit, idetartozóan a folyósított kölcsön és az adós fizetési kötelezettségének devizanemét, átváltási és elszámolási szabályait (I.1., IV.2.) – a felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés; 2/2014. PJE jogegységi határozat, 6/2013. PJE jogegységi határozat, Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélet, Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet].

Gfv.VII.30.407/2019/15.

Az árfolyamkockázat mibenlétével és viselésével összefüggésben adott tájékoztatás kapcsán elfogadható az a megoldás is, ha a hitelező a szerződéskötéskor hívja fel a vele szerződő fogyasztó figyelmét és ekkor teszi lehetővé számára a szerződéses feltételek megismerését, ha a biztosított vagy a fogyasztó átgondolta a vállalt kötelezettségeket.

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a 13/93/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

A C-26/13. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásban – amelyet az alapügyben vizsgált devizaalapú szerződésben kikötött árfolyamrész, vagyis a folyósításra előírt vételi típusú árfolyammal szemben a törlesztőrészek kiszámítására az adott deviza eladási árfolyama alkalmazását lehetővé tévő szerződéses feltétel tett indokoltá – a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével úgy foglalt állást az Európai Unió Bírósága, hogy az adott alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye alatt nem kizárólag az érintett feltétel nyelvtani szempontú érthetőségét kell érteni a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az Európai Unió Bírósága az előzőekben hivatkozott ítéletében tehát a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összefüggésben a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerébe tartozóként generális jelleggel határozta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül a fogyasztó megalapozott döntéséhez olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Szintén általánosan megfogalmazott követelményként jelenik meg az Európai Unió Bírósága ítéletében az az elvárás, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének, továbbá a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére. A felállított

szempontrendszer alkalmazása során fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó. Az Európai Unió Bírósága ítéletének az a része, amely meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működése, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszony bemutatásának elvárására vonatkozik, a konkrét előzetes döntéshozatali eljárás alapját jelentő szerződéses feltételre specializált megállapítás, abból következően, hogy az eljárásban vizsgált különmű árfolyamok kikötése – a szerződéses feltétel természetéből adódóan – feltételez és magában hordoz egy szükségszerű számítási műveletet.

A Kúria a C-26/13. számú ítélet kihirdetése után, annak iránymutató megállapításai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE jogegységi határozatát, a 6/2013. PJE jogegységi határozattal addig el nem döntött jogkérdésekről. Idetartozott egyebek mellett a devizaalapú kölcsönszerződésekben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó kikötés megítélése is.

A 2/2014. PJE jogegységi határozat értelmében a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. Kiolvasható a jogegységi döntés indokolásából az is, hogy az árfolyamkockázat várható alakulásának, realitásának megjelölése nem elvárás a fogyasztó felé teljesítendő tájékoztatással szemben. Ez utóbbi körbe tartozó többletinformációnak – így a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázat nem valós vagy korlátozott jellegére közölt adatnak – csupán a szerződés egyértelmű megfogalmazásával, illetve a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozattal szemben, a bennük foglalt tájékoztatást lerontó hatás tulajdonítható.

Mindezeket követően hozta meg az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletét, amelyben kifejezetten az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses feltétellel összefüggésben értelmezte a fogyasztói irányelv 4. cikk (2) bekezdését. Kimondta, hogy a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A pénzügyi intézmények feladatába tartozó tájékoztatásnak ki kell terjednie a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Mindezek közelebbről annyit jelentenek, hogy a kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia egyrészt arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották; másrészt fel kell hívnia a banknak a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra; végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.

Az előzőekben ismertetett követelményrendszernek a keresettel támadott szerződésre konkretizált alkalmazásával elsőként rögzítette a Kúria, hogy önmagában a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya nem teszi tisztességtelenné a devizaalapú kölcsönszerződés vizsgált feltételeit. A felek közti szerződés egyéb feltételei vagy további okirat, a fogyasztó részére a szerződéskötéshez kapcsolódóan adott külön tájékoztatás egyaránt alkalmas lehet az árfolyamkockázat mibenlétére és viselésére vonatkozó kikötések átláthatóságának biztosítására [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdés, 209. §

(1) és (2) bekezdés; 2/2014. PJE jogegységi határozat, Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélet]. A felperes részére a szerződéskötéshez kapcsolódóan szóban vagy írásban külön adott, igazolt tájékoztatás hiányában az árfolyamkockázat mibenlétére vonatkozó tájékoztatás tartalma a felek közti szerződés, a részévé vált üzletszabályzat rendelkezéseinek tételes vizsgálatával volt feltárható.

A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű – de nem egyedülként érvényesülő – alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a kölcsönszerződés különálló IV. részében foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat – szerkezeti elhelyezéséből, valamint megszövegezéséből adódóan – áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelent meg a fogyasztó számára. A perbeli esetben az alaki szempontú érthetőség elvárása nem sérült.

A kölcsönszerződés ismertett kikötései, így a IV. részében foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat, az árfolyamkockázat viselésének az I.8.1. pontban kiemelt vállalása alapján – figyelembe véve a szerződés további feltételeit, idetartozóan a kirovó és a lerovó pénznem eltérését, az átváltás árfolyamát és elszámolási szabályait (I.1., I.3., I.4.) – a felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerje annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan. Nem rontotta le az előzőekben felsorolt szerződéses feltételek ismertett tartalmát a rendkívüli előtörlesztés szabálya sem a kölcsönszerződés I.8.1. pontjának második mondatában, amely – a felperes álláspontjától eltérően, nem az árfolyamkockázat viselésének korlátjaként, hanem – kifejezetten az adósok futamidő alatt jelentkező további – rendkívüli – fizetési kötelezettségének előírása adott árfolyamváltozás esetére. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott főszoftáratást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége.

Az árfolyamkockázattal összefüggésben tartalmát tekintve megfelelő tájékoztatás esetében elfogadható az a megoldás is, ha a hitelező a szerződő fogyasztó figyelmét a szerződéskötéskor hívja fel és ekkor teszi lehetővé számára a vonatkozó szerződéses feltételek megismerését. Mindez a perbeli esetben megtörtént: a szerződéskötés körülményei – a közjegyzői okiratba foglalás, kiemelten az okirat közjegyzői felolvasása, a fél ügyleti akarata és az okiratban foglaltak megfeleltetése mellett [a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Közjegyzői tv.) 120. § (1) bekezdés a), d) és e) pontok] – is arra utalnak, hogy a felperesnek módja volt megismerni, átgondolni és felmérni a vállalt kötelezettségeket, az árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. A felperes azonban a per irataiból kitűnően az ügyletkötéssel járó teendőket teljes mértékben adóstársára, a II. rendű alperesre bízta: nemcsak a szerződés előkészítésével járó feladatokat hagyta rá, de rá hagyatkozva elhárította magától a szerződés felelős és alapos átgondolását is, anélkül, hogy abban rajta kívül álló tényező meggátolta volna. Jogszabálysértés nélkül következtetett ezért a másodfokú bíróság arra, hogy az árfolyamkockázat mibenlétével és viselésével összefüggésben áttekinthető szerkezetben és világos tartalommal megfogalmazott szerződéses feltételek megismerése biztosított volt a felperes számára a szerződéskötéskor, annak lehetőségével a felperes saját elhatározásából nem élt, ami nem volt a felperessel szerződő hitelező mulasztásaként – a perben az I. rendű alperes terhén – értékelhető.

Gfv.VII.30.415/2019/7.

Deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatának szempontjai.

A perben eljáró bíróságok a Kúria megítélése szerint is helyes jogi következtetésre jutottak a tekintetben, hogy a felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Ezt egyértelműen bizonyítják a szerződésben, a kölcsönkérelemben foglaltak, de magának az I. r. felperesnek a 2015. november 26-i tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozata, ahogy a szerződést a pénzügyi intézmény nevében aláíró tanuk vallomása is. Ezt támasztja alá többek között az a tény is, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.) szerinti elszámolásra sor került, többek között a vételi és eladási árfolyam

tisztességtelenségének jogkövetkezménye levonásával. A perbeli szerződésre tehát a DH törvények vonatkoznak. Ezért az a felperesi állítás, hogy forint kölcsönszerződés jött volna létre, nem fogadható el. Erre az egyező megállapításra a perben eljáró bíróságok az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdésének megfelelően, a bizonyítékok körültekintő mérlegelésével jutottak, amelynek felülmérlegelésére a Kúria nem látott – kialakult gyakorlatának megfelelően (BH2013. 119.) lehetőséget.

Önmagában az, hogy a kölcsönszerződésben a kölcsönösszege 265.751 CHF-ben került meghatározásra azzal, hogy a bank legfeljebb 37.425.000 Ft-nak megfelelő, a banknak a folyósítás napjára jegyzett deviza vételi árfolyamán átszámított devizaösszeget folyósít, a fenti tényt nem cáfolja, és nem teszi a szerződést semmissé. A fenti meghatározási módot az indokolta, hogy a kölcsön folyósítására nem a szerződés megkötésekor került sor, és a kölcsön részbeni célja deviza kölcsön kiváltása volt. A fentiekre tekintettel a felek között a szerződés az írásba foglalt tartalommal jött létre, a jogerős ítélet az 1959. évi IV. törvénynek sem 205. §-át, sem 207. §-át nem sérti, a szerződésben foglaltak nem ellentétesek az Üzletszabályzatban írtakkal sem. Tekintettel arra, hogy a perben eljáró bíróságok vizsgálták a szerződés esetleges érvénytelenségét és jogszabálysértés nélkül nem találták azt semmisnek, nem sérthették meg a semmisség hivatalbóli észlelésének kötelezettségét, amelyet a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény kivételes esetben, az abban részletezett korlátok között ír elő.

Az eljáró bíróságoknak az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatással kapcsolatos jogi álláspontjával is egyetértett a Kúria. A kölcsönkérelem aláírásakor a felperesek aláírták, hogy a devizahitelek kockázatairól szóló tájékoztatást megkapták. Ugyan az I. r. felperes úgy nyilatkozott, hogy azt nem olvasta, nem is emlékszik, hogy megkapta, de ez a nyilatkozat nem értékelhető úgy, hogy a perben eljáró bíróságok az rPp. 206. §-ában foglaltakat megsértve jutottak arra a következtetésre, miszerint a tájékoztatás megtörtént a csatolt írásbeli tájékoztatásban írt tartalommal. Így tehát úgy kell tekinteni, hogy a szerződés megkötését megelőzően pár hónappal a felperesek a tájékoztatást megkapták, egyébként az árfolyamkockázatról maga a szerződés is tartalmazott rendelkezést elkülönített részben, figyelemfelhívó módon. A Kúria egyetértett a perben eljáró bíróságokkal abban is, hogy az írásban nyújtott tájékoztatás az Európai Unió Bírósága és a Kúria joggyakorlatának megfelelően kellően részletes, világos és áttekinthető tartalmú volt. Kitért többek között az árfolyamváltozás, a kamatváltozás lehetőségére, konkrét számításokat tartalmazott, hogy a forint árfolyamgyengülése hogyan hat ki a fizetési kötelezettségekre, külön felhívta a figyelmet a CHF-ben történő eladósodás jelentős kockázataira.

Gfv.VII.30.088/2020/10.

Az árfolyamkockázat és a kezelési költség tisztességtelenségének vizsgálata körében irányadó szempontok.

I. A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel elsődlegesen abban a kérdésben kellett a Kúriának állást foglalnia, hogy kaptak-e, mikor, illetve milyen tartalommal a felperesek tájékoztatást az árfolyamkockázatról. E körben a másodfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésével úgy foglalt állást, hogy a felperesek világos és átlátható tájékoztatást kaptak, amely mérlegelést a Kúria felülmérlegelhetetlennek talált. A kölcsönkérelem egyértelműen utalt az Ügyféltájékoztatóra, és a kérelmet a felperesek, igaz nem oldalanként, de az okirat végén aláírták. A Kúria a jogerős ítéletben írtakkal azonosan úgy ítélte meg, hogy a kérelemben cím szerint nevesített Ügyféltájékoztató kétségmentesen azonosítható a perben csatolt tájékoztatóval, amin nem változtat az a felperesek által hivatkozott körülmény, hogy a kérelem nyomtatvány a kiadvány címe mellett nem tüntette fel „a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ajánlásával” megjegyzést. Maga a szerződés is az I.10. pontjában külön, kiemelten, önálló részben, figyelemfelhívóan tartalmazta, hogy a felperesek elismerik, miszerint kaptak részletes tájékoztatást az árfolyamkockázatról.

A felperesek csak állították, de nem bizonyították, hogy más, nem a csatolt dokumentumban megjelölt tájékoztatást kaptak meg, holott ezt az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. §-a értelmében – az alperes által szolgáltatott bizonyítékok megdöntése érdekében – nekik kellett volna bizonyítaniuk. Nem ellentétes ezért a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási szabályokkal a jogerős ítéletben tett

megállapítás, miszerint az adott tájékoztatást a felperesek a szerződés megkötését megelőzően megkapták, és arra a figyelmüket a szerződéskötés során is felhívták. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 12. § a) pontja azt írta elő a szerződéskötés időpontjában, hogy a pénzügyi intézménynek biztosítania kell a szerződés megkötését megelőzően a szerződés tervezet megismerését. Ezen rendelkezés megsértését a felperesek csak állították, egyébként e szabály esetleges be nem tartása a szerződés érvénytelenségét nem eredményezi. A jogerős ítéletben írtakkal egyezően tehát a tájékoztatás megfelelőségét nem önmagában az üzletszabályzat rendelkezései alapján kellett megítélni.

Az Ügyféltájékoztató – a felülvizsgálati kérelemben kiemelten hivatkozott, a fizetési kötelezettséget együttesen befolyásoló tényezők kumulatív hatását is figyelembe véve – kellő részletességű volt. Az ítéletábra jogi indokolásában ennek külön értékelésére valóban tért ki, ugyanakkor az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészítette, ennek során részletesen ismertette az Ügyféltájékoztató lényeges tartalmát, többek között azt is, hogy az Ügyféltájékoztató kifejezetten felhívta a figyelmet a kamatemeléssel párhuzamosan vagy attól függetlenül is bekövetkező árfolyamváltozás együttes hatására, továbbá a vételi és eladási árfolyam ismertetésére. Az ítéletábra ezen, általa lényegesnek tekintett tényállás kiegészítést követően minősítette az alperesi tájékoztatást megfelelőnek. Ebből az is következik, hogy a tájékoztatást annak teljes tartalma figyelembevételével tekintette világosnak és érthetőnek.

II. A Kúria a kezelési költség tekintetében sem találta a jogerős ítéletet érdemben jogszabálysértőnek. Megalapotatlanul sérelmezték a felperesek felülvizsgálati kérelmükben, hogy a másodfokú bíróság bizonyítás lefolytatása nélkül döntött érdemben e kérdésben. Az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét az alapozhatja meg, ha magából a szerződésből nem tűnik ki világosan és érthetően, hogy a kezelési költség minek az ellentételezése azzal, hogy a C-621/17. számú ítéletében írtak szerint nem sérti 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét, ha a kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást a szerződés nem részletezi, feltéve, hogy kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározza. A kezelési költségnek a kölcsön összegének %-ában történő meghatározását, ha az kiszámítható, átlátható, az Európai Unió Bírósága a hivatkozott határozatában nem kifogásolta. A kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelenségét tehát eltérő bizonyítékok hiányában a szerződés tartalma alapján kell megítélni, így azt, hogy a már megkötött szerződés teljesítéseként az alperes nyújt-e, illetve milyen szolgáltatást nyújt ténylegesen a kezelési költségért cserébe. Az ítéletábra ekként vizsgálta a kezelési költségre vonatkozó kikötés állított tisztességtelenségét, és figyelemmel az Európai Unió Bírósága fenti ítéletében írtakra úgy foglalt állást, hogy a szerződés jogerős ítéletben kiemelt pontjaiból, valamint a szerződés egészéből megállapítható, hogy az adott esetben a kezelési költség a folyósítás után, a futamidő alatti tartozás nyilvántartásával, figyelemmel kíséréssel, ellenőrzéssel felmerülő intézkedések ellenértéke.

A Kúria megítélése szerint az Európai Unió Bírósága C-621/17. számú ítéletét akként kell helyesen értelmezni, hogy a kezelési költség kikötése egyéb feltételek teljesülése esetén is csak akkor lehet tisztességtelen, ha az aránytalanul megnöveli a fogyasztó fizetési kötelezettségét.

Tévedett a másodfokú bíróság, amikor e körben azt vizsgálta, hogy a kezelési költség százalékos mértéke más pénzügyi szolgáltatók által kikötött ellenértékhez hogyan igazodik, de tévedtek a felperesek is, amikor a kölcsön összegéhez viszonyítva állították az aránytalanságot. Az arányosság vonatkozásában azt szükséges vizsgálni, hogy a kamat és a kezelési költség együttesen olyan mértéket ér-e el, amely az adott időben alkalmazott piaci kamatszintet jelentősen meghaladja. Erre a felperesek sem az eljárás során, sem felülvizsgálati kérelmükben nem hivatkoztak, ilyen tényelődást nem tettek, így a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból a szerződés kezelési költségre vonatkozó kikötése nem tekinthető aránytalanak, ezáltal tisztességtelennek.

Gfv.VII.30.112/2020/3.

A Kúria az alperes perbelivel azonos szerződési feltételeinek releváns kikötéseit előtte folyamatban volt ügyben korábban – a Gfv.VII.30.181/2019. ügyszámú eljárásban – már vizsgálta, és megállapította, hogy az árfolyamkockázat összefüggései nem jelennek meg a fogyasztó számára áttekinthetően, világos

és érthető tartalommal.

Az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert maga a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv), az irányelvet a hazai jogba átültető szabályozás, valamint az Európai Unió Bírósága-nak a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg, miként azokat a Kúria is értékelte és figyelembe vette vonatkozó jogegységi döntése meghozatalakor [2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségét, így az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt, a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés érvénytelenségét. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának felső határa nincs [2/2014. PJE jogegységi határozat III/1. pontjához tartozó indokolás]. A világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvéből következően – amelyet az Európai Unió Bírósága többek között a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében is értelmezett – a vizsgált szerződéses feltétel tekintetében a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan.

Egyetértett a Kúria a felülvizsgálati kérelem hivatkozásával abban, hogy önmagában a kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya nem teszi tisztességtelenné a devizaalapú kölcsönszerződés vizsgált feltételeit. A felek közti szerződés egyéb feltételei vagy további okirat, a fogyasztó részére a szerződéskötéshez kapcsolódóan adott külön tájékoztatás egyaránt alkalmas lehet az árfolyamkockázat mibenlétére és viselésére vonatkozó kikötések átláthatóságának biztosítására.

Nem fogadható el a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítéseként viszont, ha a fogyasztó több, külön okiratban szereplő szerződési feltétel együttes értelmezése, vagy több rendelkezés egybevetése alapján csak kikövetkeztetni tudja az árfolyamkockázat mibenlétét, fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását. Amennyiben a szerződési feltételek összetett, nem áttekinthető szerkezeti kialakítása miatt az árfolyamkockázattal kapcsolatos összefüggéseket – az eltérő helyen lévő kikötések felkutatásával és értelmezésével – magának a fogyasztónak kell megkísérelnie azonosítani és felismerni, az általános szerződési feltételek érintett kikötései nem tekinthetők világosnak és egyértelműnek.

A pénzügyi intézmény üzletszabályzatának nem önmagában, a teljes szerződéses tartalom felől nézve, hanem szigorúan az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződéses kikötések tekintetében kell logikusan felépítettnek és ebből a szempontból átlátható szerkezetűnek lennie a kereset megalapozottságához.

Az alperes részére a szerződéskötéshez kapcsolódóan szóban vagy írásban külön adott, igazolt tájékoztatás hiányában az árfolyamkockázat mibenlétére vonatkozó tájékoztatás tartalma a felek közti szerződés, a részévé vált üzletszabályzat rendelkezéseinek tételes vizsgálatával volt feltárható.

A felek deviza alapú kölcsönszerződésének egyedi része utal a kirovó és a lerovó pénznem eltérésére, mértékadó devizanemként ugyanis a svájci frankot (CHF) jelöli meg, a kölcsön mellett a fizetendő törlesztőrészletek összegét pedig forintban adja meg. Az árfolyamváltozás lehetséges elszámolási módzatai közül az alperes a szerződésben foglaltak szerint a fix törlesztő részletekkel rendelkező devizaalapú finanszírozást (fix deviza konstrukció) választotta.

A gépjármű-hitelezési tevékenységre kidolgozott – és a felek közti szerződés részévé vált – HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzat I.7. pontja a Havi Fix konstrukcióval kapcsolatban rögzíti, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. elszámolása a futamidő végén történik, ha a futamidő alatt nem következik rendkívüli kamat- és/vagy

árfolyamesemény. A mértékadó devizanem fogalma alatt az üzletszabályzat I.17. pontja szerint az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanemet kell érteni azzal, hogy amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra. A mértékadó árfolyam az üzletszabályzat I.24. pontjának fogalommeghatározásából kitűnően a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján. Rendkívüli árfolyameseménynek az üzletszabályzat I.23. pontja értelmében az minősül, ha az árfolyam szélsőséges, 25%-ot meghaladó növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl.: intervenció sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát szélsőségesen befolyásolhatja. A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) az üzletszabályzat I.25.b. pontja szerint a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: $\text{kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times (\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam} - 1)$. Az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II.-t a hitelező az üzletszabályzat IV.6. pontja értelmében utólag – a hirdetőnyelven közzétett gyakorisággal – terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetőnyelven meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja.

A Havi Fix konstrukcióval kapcsolatban az üzletszabályzat XI. pontjában speciális rendelkezések is szerepelnek. A XI.1. pont kimondja, hogy a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. Az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II. a XI.3. pont szerint a hitelezőt a törlesztőrészek fizetési esedékességének napjával illeti meg azzal, hogy a kamatváltozás II. teljes összegét a hitelező az utolsó törlesztőrészlet esedékessége napjára (elszámolás időpontja) számítja ki (XI.3.a. pont), a hitelező jogosult a kölcsönbevevőt terhelő felszámított kamatváltozás II.-re – attól az időponttól kezdve, hogy az a hitelezőt megilleti, az elszámolás időpontjáig terjedő időszakra – a kalkulációs kamatlábnak megfelelő mértékű kamatot felszámítani azzal, hogy köteles a hitelezőt terhelő felszámított kamatváltozás II. összegével annak felszámításakor a kölcsönbevevő felé fennálló kamatváltozás II. követelését csökkenteni (XI.3.b. pont), a kamatváltozás II.-t a kölcsönbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó törlesztőrészlet összegét, az első részlet esedékessége pedig az utolsó törlesztőrészlet esedékességét követő 30. nap (XI.3.c. pont), a hitelező jogosult a még nem ki nem fizetett részleteket egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a kalkulációs kamatláb változik (XI.3.d. pont), a felszámított kamatváltozás II.-vel kapcsolatos elszámolás időpontjában a hitelezőt terhelő kamatváltozás II.-t pedig a hitelező az elszámolás időpontját követő 10 munkanapon belül megfizeti a kölcsönbevevő részére (XI.3.e. pont). Végül az üzletszabályzat XI.4. pontja kimondja, hogy rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

Az üzletszabályzat V.6. pontja – a szerződési feltételek előzőekben ismertetett fejezetei között, a kölcsönbevevő nyolc pontba szedett fizetési kötelezettségei körében – annyit rögzít, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, mely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása.

Az üzletszabályzat ismertetett kikötései alapján azt az alperes valóban számításba vehette, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, azonban annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az üzletszabályzat több, különböző helyen, nem áttekinthető szerkezetben szereplő, számos esetben egyébként is homályos megfogalmazású szerződési feltételének együttes értelmezése és egybevetése alapján legfeljebb csak kikövetkeztetni tudta. Nem tekinthető ilyen kifejezett magyarázatnak az üzletszabályzat I.25.b., valamint az V.6. pontja sem. Az előbbi szerződéses pont ugyanis csak egy a

fogyasztó számára sem az összetevőit, sem a végeredményét tekintve nem számszerűsíthető, nem értelmezhető matematikai képletet rögzít, az árfolyamkockázat lényegének, gazdasági következményeinek szöveges magyarázatát nem adja. Az V.6. pont lényegében a fogyasztó nyilatkozata az árfolyamkockázat viselésére, amelyet azonban – a már kifejtettek szerint – nem előzött meg, nem támasztott alá a pénzügyi intézmény számára előírt tájékoztatási kötelezettség megfelelő tartalmú, igazolt teljesítése. Külön kifejezett magyarázatot, tájékoztatást az üzletszabályzat az árfolyamkockázat mibenlétére, annak a fogyasztó alperes fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására vonatkozóan nem tartalmaz.

Az általános szerződési feltételek ilyen szabályozási megoldása nem felel meg az átláthatóság ismertetett követelményének, nem tekinthető világosnak és érthetőnek. A felülvizsgálati kérelem állításával szemben nem állapítható meg, hogy az alperes az árfolyamkockázat korlátlan viselésére az adott kockázat mibenlétével összefüggésben, annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatása ismeretében vállalt kötelezettséget az üzletszabályzat V.6. pontjában.

Megalapozatlanul, a pénzügyi intézményt az árfolyamkockázat mibenlétével kapcsolatban terhelő tájékoztatási kötelezettség lényegével és rendeltetésével ellentétesen utalt a felülvizsgálati kérelem az alperes teljesítésének, valamint a perbeli szerződés módosításának jelentőségére a fogyasztó alperes részéről, illetve ebből következően az 1959. évi IV. törvény 4. § (4) bekezdésének irányadó jellegére. A felperes perben vizsgált üzletszabályzata – a korábban részletezettek szerint – nem rendelkezett elégséges és elfogadható tartalommal az árfolyamkockázat mibenlétére adott tájékoztatás tekintetében; mindezt a szerződési feltételek átláthatóságának megítéléséhez a fogyasztó felé tájékoztatásra kötelezett, egyben a szerződési feltételeket kidolgozó felperes oldalán – a fogyasztó számára perjogilag kedvezően – kellett értékelni a peres eljárásban.

Gfv.VII.30.127/2020/6.

A kölcsönszerződéssel és az ahhoz kapcsolódóan adott külön tájékoztatással áttekinthetően, világos és érthető tartalommal jelentek meg az árfolyamkockázat összefüggései a fogyasztó számára.

A kölcsönszerződésben foglalt szerződési feltételekben szereplő, az adós fizetési kötelezettségét szabályozó kikötések átláthatóságának, vagyis annak megítélése során, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről a fogyasztó megfelelő tartalmú tájékoztatást kapott-e a szerződéskötéskor – a 2/2014. PJE jogegységi határozat, valamint az Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indoklásából is kitűnően – a felek közti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről egyéb úton nyújtott, külön tájékoztatásnak is [1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés]. A megkötött kölcsönszerződés vonatkozó szabályozása mellett helyesen értékelték az ügyben eljáró bíróságok a kockázatfeltáró nyilatkozatot és a túlzott eladósodottság kockázatairól adott külön tájékoztatót, amelyeket érdemben – tartalmuk lényegét tekintve – a felülvizsgálati kérelem nem is érintett.

A felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat kitért a devizaalapú konstrukcióval járó árfolyamkockázat ismertetésére, az árfolyamveszteség, árfolyamnyereség kérdésére, a negyedéves elszámolás és az ún. havi fix konstrukció eltérésére. Tartalmazta az irat, hogy devizaalapú konstrukcióban az adós által választott devizanemben meghatározott összeg az adós tartozása; a forintban kifejezett havi törlesztőrészletek tájékoztató jellegűek, változnak a kamatváltozás következtében, továbbá a mindenkori devizaárfolyam függvényében az üzletszabályzatban meghatározottak szerint. Árfolyamkülönbözet keletkezik – és azzal a mértékadó árfolyam, valamint az esedékesség napján jegyzett deviza-forint eladási árfolyam eltérése esetén számolni kell –, ha az adott deviza forinthez viszonyított árfolyama változik az üzletszabályzat rendelkezései szerint meghatározott mértékadó árfolyammal szemben. Az árfolyamkülönbözet lehet a fogyasztó számára kedvező (árfolyamnyereség) és kedvezőtlen (árfolyamveszteség) egyaránt; utóbbi esetben az adott deviza árfolyamemelkedésével a törlesztőrészleten felül plusz fizetési kötelezettség keletkezik. Az árfolyam- és a kamatváltozás lehetséges elszámolási módjai a negyedéves elszámolás és a havi fix konstrukció: előbbi esetében a havi díjak összegének módosulásával, háromhavonta történik a kamatváltozás hatásának, valamint a megelőző három hónap árfolyamváltozásainak elszámolása; havi fix

konstrukcióban a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolása nem a hátralévő díjak havi összegének, hanem a szerződés futamidejének változtatásával történik, ami a díjakban fizetett tőke és kamat arányának módosulásával jár. A kockázatfeltáró nyilatkozaton túl a túlzott eladósodottságról adott tájékoztató irat is utalt a kettős kockázati hatásra: devizaalapú hitelek törlesztőrészletét jelentősen befolyásolhatja – a külföldi deviza kamatszintjének változása mellett – a forint/deviza árfolyama is; az árfolyam megváltozásával a törlesztőrészlet azzal megegyező mértékben változik (pl.: 10%-os leértékelődés önmagában 10%-os törlesztőrészlet emelkedést jelent) minden más tényező (kamat, kezelési költség) változatlansága mellett. Kitért az irat egyúttal a törlesztésre fordítható jövedelem váratlan csökkenésének lehetőségére is.

Mindebből következően egyetértett a Kúria a jogerős ítélet álláspontjával, hogy a kölcsönszerződés vizsgált kikötései, a kockázatfeltáró nyilatkozatban és a külön okiratban adott tájékoztatás a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól, valamint az árfolyamkockázat viselésének a szerződés VI.5. pontjában kiemelt vállalása alapján – figyelembe véve a szerződés további feltételeit, idetartozóan a folyósított kölcsön és az adós fizetési kötelezettségének devizanemét, átváltási és elszámolási szabályait [mértékadó devizanem (I.17.), mértékadó árfolyam (I.22.), árfolyamváltozás (I.23.), havi fix konstrukció (XII.)] – a felperes – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – nemcsak azt vehette számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismernie annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan. A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a keresettel támadott főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1) és (2) bekezdés; 2/2014. PJE jogegységi határozat, 6/2013. PJE jogegységi határozat, Európai Unió Bírósága C-186/16. számú ítélet, Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélet].

Tévesen utalt a felperes a THM-mel összefüggésben a C-621/17. ügyszámú, egyébként 2019. október 3-án befejezett előzetes döntéshozatali eljárás jelentőségére az ügyben. Az Európai Unió Bírósága a hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban nem a THM-et illetően, hanem a kezelési költség és a folyósítási jutalék meghatározottságával összefüggésben értelmezte a 93/13/EGK irányelvet. A Kúria ítélezési gyakorlatában a THM téves szerződéses megjelölése nem vezet a kölcsönszerződés érvénytelenségéhez, hanem a felek elszámolására tartozó kérdés.

Gfv.VII.30.154/2020/4.

Magyar bíróság nem rendelkezik külföldi székhelyű alperessel szemben joghatósággal adásvételi szerződés hibás teljesítéséből eredő jogvitára, ha a teljesítés helye nem Magyarországon volt.

A 1215/2012/EU rendelet (a továbbiakban: Brüsszel Ia rendelet) a joghatóság vizsgálatát is szabályozza, a 27-28. cikkei alapján a tagállami bíróság két esetben köteles hivatalból megállapítani joghatóságának hiányát: egyrészt, ha más tagállam bírósága rendelkezik kizárólagos joghatósággal, másrészt, ha valamely tagállamban székhellyel rendelkező alperes ellen egy másik tagállam bíróságán indítanak eljárást ahol az alperes nem bocsátkozik perbe és ennek a bíróságnak a Brüsszel Ia rendelet különös joghatósági szabályai alapján sem állapítható meg a joghatósága.

Az alperes – az európai fizetési meghagyás ellen benyújtott ellentmondására tekintettel – perré alakult eljárásban érdemi ellenkérelmének előterjesztése előtt joghatósági kifogást tett, ezért az elsőfokú bíróság helyesen, a Brüsszel Ia rendelet hivatkozott előírásainak megfelelően vizsgálta a joghatóságát.

A felperes felülvizsgálati kérelmében jogszabálysértésként hivatkozott arra, hogy az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 227. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság kötve volt a joghatóságot megállapító végzéséhez, ezt követően nem rendelkezhetett a joghatóság hiányára hivatkozva a per megszüntetéséről. A joghatóság szabályozási célja az államok közötti bírósági munkamegosztás, az illetékességi szabályok pedig az adott államon belüli bírósági munkamegosztást rendezik. A Kúria az illetékesség vizsgálatával kapcsolatos joggyakorlatában (BH1987. 137, BH1996. 55.) úgy rendelkezett, hogy a bíróságnak az illetékességével kapcsolatos kifogás figyelmen kívül

hagyásáról nem kell külön határozatot hoznia, de ha mégis ilyen határozatot hoz, az pervezető végzésnek minősül. A perbeli jogerős végzés helyesen, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság az rPp. 227. § (2) bekezdése alapján nem volt kötve a joghatóságot megállapító végzéséhez.

A Kúriának mindezek alapján érdemben kellett vizsgálnia, hogy a Brüsszel Ia rendelet 7. cikk 1. vagy 2. pontja alapján a magyar bíróságok joghatósága megállapítható-e. A Brüsszel Ia rendelet 7. cikk 1a. pontja szerint, ha az eljárás tárgya egy szerződés, akkor a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt perelhető a más tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozás. Az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EU Bíróság) vonatkozó joggyakorlata értelmében a szerződéssel vagy szerződéses igénnyel kapcsolatos ügy fogalmát önállóan kell értelmezni, hogy annak egységes alkalmazása valamennyi tagállamban biztosítva legyen (C-34/82. sz. Peters kontra Zuid Nederlandse Aannemers vereniging ítélet, 9–10. pont; C-26/91. sz. Handte kontra TMCS ítélet, 10. pont). Szerződéssel összefüggő jogvitának minősül az olyan igény, ahol a felperes keresete az egyik fél által a másik felé szabadon vállalt kötelezettséget vitat (C-419/11. sz. Česká spořitelna ítélet, 45–47. pont, C-375/13. sz. Kolassa-ítélet, 37. és 39. pont). Szerződéses kapcsolatnak kell tekinteni minden olyan kötelezettséget, amely olyan szerződésen alapul, amelynek nem teljesítésére a felperes keresete jogcímeiként hivatkozott (C-14/76. sz. De Bloos kontra Bouyer ítélet, 16. és 17. pont, C-9/87. sz. Arcado kontra Haviland ítélet, 13. pont).

A Brüsszel Ia rendelet 7. cikk 2. pontja – az EU Bíróság vonatkozó joggyakorlata alapján – a szerződésen kívüli kárkötelmekre állapít meg joghatósági szabályt (C-133/11. sz. Folien Fischer és Fofitec-ítélet, 41–42. pont). Tekintettel arra, hogy a Brüsszel Ia rendelet szabályait autonóm módon (nem a nemzeti jogi terminológia alapján) kell értelmezni, az EU Bíróság hivatkozott joggyakorlata alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperes keresete, amely a peres felek között létrejött adásvételi szerződés hibás teljesítéséből eredő igények megfizetésére irányul, a Brüsszel Ia rendelet 7. cikk 1. pontja szerinti szerződéses ügynek minősül, arra a 7. cikk 2. pontját alkalmazni nem lehet.

A felperes szerint a teljesítés helye Magyarországon volt, ezért a 7. cikk 1. pontja alapján a magyar bíróság rendelkezik joghatósággal. Hivatkozott az EU Bíróság C-88/17. sz. Zurich Insurance plc kontra Abnormal Load Services (International) Ltd ügyben hozott ítéletre, amely alapján mind a feladás helye, mind az áru átadásának helye a szolgáltatásnyújtás helyének minősül. Az EU Bíróság ebben az ítéletében egy nemzetközi árufuvarozási szerződésből eredő jogvitában értelmezte a teljesítés helyének fogalmát, amely a jelen perre – az eltérő tényállás és kereseti kérelmek miatt – nem alkalmazható. A perbeli esetben a felperes gondoskodott az áru elszállításáról, az ezzel kapcsolatos költségeit is megjelölte keresetében. Az alperes a saját, szlovákiai telephelyén adta át az árut a felperes megbízottjának, a teljesítés helye tehát Szlovákiában volt. Mindezek alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a teljesítés helye a felek megállapodása alapján Szlovákia volt, ezért a Brüsszel Ia rendelet 7. cikk alapján a magyar bíróság joghatósága nem állapítható meg.

1. Pósa Magyarország elleni ügye (40.885/16. sz. ügy)²¹

A kérelmező ellen 2011-ben büntetőeljárást indítottak rablásban való részvétel gyanúja miatt. A Terrorizmus Elleni Központ („TEK”) ügy határozott, hogy 2011. október 3-án 1.40 órakor őrizetbe veszi. Az otthonában megjelent egy TEK-egység, amely többször felszólította, hogy jöjjön ki a házból háttal, térdeljen le, majd feküdjön le a földre, és tegye a kezét a háta mögé, hogy megbilincseljék. A kérelmező nagyrészt eleget tett a felszólításnak, háttal és guggoló helyzetbe közelített a rendőrök felé, de testalkata miatt a csuklóját nem tudta a háta mögött kellően egymáshoz szorítani. A kérelmező azt állította, hogy ekkor két TEK-es rátérdelt és kicsavarta a karját, míg egy harmadik megütötte. Miután megbilincseltek, a közeli rohamkocsihoz húzták, miközben a térdéi a kavicsos talajon súrlódtak, ott többször megrúgták, majd a járműbe kényszerítették; a kocsiiban is többször megütötték.

A kérelmező letartóztatását a TEK videóra vette; egy szerkesztett és vágott (negyvennyolc másodperces hosszúságú) változatot elérhetővé tettek a média számára. A vonatkozó TEK-jelentés szerint a kérelmezőt a TEK orvosa a helyszínen megvizsgálta, és sértetlennek találta; hajnali 3 órakor átadták a budaörsi rendőrkapitányságnak. Még aznap, délután 15 órakor a kérelmezőt a Nemzeti Nyomozó Iroda fogdájába szállították. 15:30-kor az Igazságügyi Orvosszakértői Intézet orvosa megvizsgálta, majd 19:30 körül ismét megvizsgálták a Szent János Kórházban. A vizsgálatok eredményei szerint karjain és hátán zúzódásokat, valamint hátán és bal térdén horzsolást szenvedett.

A leletek alapján a Nemzeti Nyomozó Iroda vizsgálatot indított a kérelmező esetleges bántalmazása miatt. Az ügyért felelős ügyész 2012. február 29-én kikérte a kérelmező letartóztatásáról készült eredeti videofelvétel másolatát. Az ügyész 2012. szeptember 5-én az ügyész a nyomozást megszüntette. Úgy találta, hogy bár a kérelmező letartóztatása során sérüléseket szenvedett, nem volt megállapítható, hogy ezek a sérülések szándékosan elkövetett bűncselekményből eredtek, nem pedig törvényesen végrehajtott rendőri akcióból. Megjegyezte azt is, hogy a kérelmező letartóztatásának teljes videofelvétele már nem állt rendelkezésre, mivel azt a törvényben előírt harmincnapos határidő elteltével megsemmisítették, amely alatt a nyomozás céljából megszerkezhetők volna. Bár a felvétel rövid, szerkesztett változata rendelkezésre állt, nem tartalmazott felvételt arról, ahogy a kérelmezőt megbilincseltek. A kérelmező panaszt nyújtott be a nyomozást megszüntetéséről szóló határozat ellen; ezt a panaszt a Pest Megyei Főügyészség 2012. november 16-án jogerősen elutasította.

Ezt követően a kérelmező pótmagánvádas eljárást indított a TEK két érintett tagja ellen. A Budapest Környéki Törvényszék 2015. február 5-én a vádakat alaptalannak találta és a vádlottakat felmentette. A per során a bíróság két tárgyalást tartott, több tanút meghallgatott, okirati bizonyítékokat és kirendelt igazságügyi szakértő által készített szakvéleményt szerzett be. Kiemelte, hogy az ügyiratokból hiányzik az a rendőrorvosi jelentés, amelyet általában a gyanúsítottak elfogásakor töltenek ki, és hogy a videofelvétel teljes verziója már nem volt elérhető. A bíróság megállapította, hogy a kifogásolt rendőri intézkedés során a kérelmező kisebb zúzódásokat szenvedett a felkarján, a jobb könyökén, a hátán és a bal térdén. Mindezek a sérülések nyolc napon belül gyógyultak, és nem utaltak arra, hogy a földön ütötték, rúgták vagy elhúzták volna, ahogyan azt a kérelmező állította. A rendelkezésre álló bizonyítékokat elemezve a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy (i) a rendőrök nem követték el a „bántalmazást a hivatalos eljárás során” büntettét, mivel az alkalmazott erőszak törvényes, szükséges és arányos volt, és (ii) a könnyebb sérülések, amelyet a kérelmező szenvedett, véletlenül, rossz bánásmód szándéka nélkül okozták, amikor a tisztek mozgásképtelenné tették és megbilincseltek.

A kérelmező fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletábrla 2016. február 9-én a helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, rögzítve különösen, hogy a kérelmező felesége nem lehetett szemtanúja az

²¹ Az ítélet 2020. október 7-én vált véglegessé.

eseménynek, és hogy bizonyos pontokon tett vallomása eltér a kérelmezőétől.

A kérelmező – az Egyezmény 3. cikkére hivatkozással – sérelmezte a rendőrségi brutalitást és állításai nem hatékony kivizsgálását.

A Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatát a közelmúltban számos egyebek mellett M. F. Magyarország elleni ügyében hozott ítéletében foglalta össze. Ezen felül, ha az egyént megfosztják szabadságától, vagy általánosabban a bűnüldöző szervek tisztviselőivel kerül szembe, a fizikai erő bármilyen igénybevétele, amelyet az illető magatartása nem feltétlenül tesz szükségessé, csökkenti az emberi méltóságot, és elvileg az Egyezmény 3. cikkében meghatározott jog megsértése. A Bíróság hangsúlyozta, hogy az „elvileg” szavak nem jelenthetik azt, hogy előfordulhatnak olyan helyzetek, amelyekben nem szükséges a jogsértés megállapítása, mivel a fent említett súlyossági küszöböt nem érték el. Az emberi méltóságba való bármilyen beavatkozás az egyezmény lényegét érinti. Ezért a bűnüldöző szervek tisztviselőinek az egyénnel szembeni minden olyan magatartása, amely csökkenti az emberi méltóságot, az Egyezmény 3. cikkének megsértését jelenti. Ez különösen vonatkozik fizikai erőszak alkalmazására az egyén ellen, ha ezt a magatartása nem feltétlenül teszi szükségessé, függetlenül az érintett személyre gyakorolt hatásától.

Jelen esetben a kérelmező a kérdéses esemény során több zúzódást szenvedett. Azt kell még vizsgálni, hogy az állam felelősségre vonható-e az Egyezmény 3. cikke alapján a sérülésekért.

A Bíróság észlelte, hogy a megszüntetett ügyészi nyomozás mellett két fokon a bíróságok foglalkoztak a kérelmező állításaival. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutottak, hogy semmilyen elem nem bizonyítja, hogy a kérelmező által elszenvedett sérüléseket nem csak véletlenül, törvényes, szükséges és arányos rendőri intézkedés keretében okozták. Az Ítéletábra ráadásul mellőzte a kérelmező feleségének vallomását, és úgy ítélte meg, hogy valószínűleg nem láthatta az esetet.

A Bíróság kiemelte, hogy a hazai hatóságok nem tudtak azonosítani olyan közvetlen tanúkat, akik látták volna, hogy a rendőrök bántalmazták a kérelmezőt, és hogy az igazságügyi szakértői vélemény alapján ráadásul megállapították, hogy az orvosi jelentésekben rögzített sérülések nem állnak összefüggésben azzal, hogy a kérelmezőt állítólag megütötték, megrúgták vagy a földön húzták. A Bíróság a maga részéről nem talál meggyőző indokot arra, hogy eltérjen ettől a következtetéstől, és az előtte álló bizonyítékok alapján észszerű kétséget kizáróan nem tudja megállapítani, hogy a kérelmező sérüléseit a rendőrség okozta-e a törvényes intézkedés megfelelő végrehajtásához szükséges erőszak túllépésével.

Ilyen körülmények között a Bíróság csak azt állapíthatta meg, hogy az Egyezmény 3. cikkének anyagi jogi vetületét nem sértették meg.

A Bíróság ugyanakkor úgy ítélte, hogy a kérelmező által elszenvedett sérüléseket és az őrizetbe vétel körülményeit összevetve, észszerűen felvetődik annak gyanúja, hogy a rendőrség bántalmazhatta őt.

A Bíróság emlékeztetett, hogy ha egy személy védhető állítást terjeszt elő arra nézve, hogy a rendőrség vagy az állam ilyen jellegű ügynökei jogellenesen és az Egyezmény 3. cikket megsértve súlyosan bántalmazták, akkor ez a rendelkezés – összefüggésben az állam általános kötelezettségével az Egyezmény 1. cikke alapján, miszerint „a joghatóságuk alá tartozó mindenki számára biztosítani kell az Egyezményben meghatározott jogokat és szabadságokat ...” – implicit módon megköveteli, hogy hatékony hivatalos vizsgálatot folytassanak le. Ennek a vizsgálatnak alkalmasnak kell lennie a felelősök azonosítására és megbüntetésére. Ha nem ez lenne a helyzet, akkor a kínzás, valamint az embertelen és megalázó bánásmód és büntetés általános törvényi tilalma alapvető fontossága ellenére hatástalan lenne a gyakorlatban, és egyes esetekben az állam képviselői látszólag büntetlenül megsérthetnék az ellenőrzésük alatt lévő személyek jogait. A vizsgálatnak abban az értelemben kell hatékonynak lennie, hogy alkalmas legyen annak megállapítására: az alkalmazott erőszak indokolt-e volt-e vagy sem az adott körülmények között, és hogy azonosítsa és adott esetben megbüntesse a felelősöket. Ez nem az eredményre, hanem az eszközökre vonatkozó kötelezettség. A hatóságoknak minden észszerű lépést meg kell tenniük az esetre vonatkozó bizonyítékok megszerzése érdekében. Bármely olyan hiányosság a vizsgálatban, amely aláássa a felelős személy megállapítására való alkalmasságot, e követelmény megsértését kockáztatja.

A Bíróság észlelte, hogy a kérelmező panasza nyomán a hatóságok vizsgálatot folytattak állításai ügyében, amelyet magánvádas büntetőper követett két bírósági szinten. Nem volt meggyőződve

azonban, hogy ez a vizsgálat kellően alapos és hatékony volt az Egyezmény 3. cikke követelményeinek teljesítéséhez. A Bíróság kiemelte, hogy a kérelmező letartóztatásáról készült videofelvétel teljes, vágatlan változata nem volt elérhető a későbbi eljárás során, mivel a vonatkozó, rendkívül szűk, harmincnapos törvényi határidő után megsemmisítették. Ha ez nem így lett volna, akkor a hatóságok rendelkezésére állhatott volna a bizonyítékok a kérelmező állításainak igazolására vagy megcáfolására. Bár a felvétel rövid, vágott változata rendelkezésre állt, az nem tartalmazott felvételt a kérelmező megbilincseléséről. Ezenkívül a nyomozás elégtelenségének egyik további eleme a rendőrorvosi jelentés hiánya, amelyet általában a gyanúsítottak elfogásakor töltenek ki. Lehet, hogy ez a dokumentum jobban megvilágította volna a sérelmezett eset körülményeit. Mivel ezek a fontos bizonyítékok hiányoztak, a bíróságok a Bíróság véleménye szerint aligha voltak abban a helyzetben, hogy képesek legyenek alapos és hatékony vizsgálatot lefolytatni a kérelmező azon védhető állításával kapcsolatban, miszerint rendőrök bántalmazták. A fenti mulasztások szükségszerűen megakadályozták a nemzeti bíróságokat abban, hogy olyan teljes körű ténymegállapításokat tegyenek, mint amilyeneket egyébként tettek volna. A megfelelő vizsgálat gondosságot és gyorsaságot igényelt volna. A Bíróság megállapította, hogy a jelen ügyben az ügyész csak 2012. február 29-én kérte a kérelmező letartóztatásáról készült eredeti videofelvétel másolatát, amikor a törvényben előírt harmincnapos határidő, amely alatt azt a nyomozás céljára beszerezhetette volna, már régen lejárt. Következésképpen a Bíróság megállapította, hogy az Egyezmény 3. cikkének eljárási vetületét megsértették.

A Bíróság a kérelmező javára 7.000,-Euro nemvagyoni kártérítést ítelt meg.

2. Mándli és mások Magyarország elleni ügye (63.164/16. sz. ügy)²²

A kérelmezők, akik különböző sajtóorgánumok, köztük az index.hu, a 24.hu és a hvg.hu munkatársai, 2016 áprilisában engedélyt kaptak, hogy beszámolhassanak az Országgyűlés plenáris üléséről.

Azzal a szándékkal, hogy nyilatkozatokat szerezzenek a Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos állítólagos kifizetések ügyében, megpróbálták kérdéseket tenni különböző országgyűlési képviselőknek, köztük a házelnöknek és a miniszterelnöknek. Előzetes értesítés nélkül tették fel kérdéseiket az Országház épületének azon részeiben, amelyet nem jelöltek ki felvételkészítésre. Az országgyűlési képviselők közül sokan visszautasították a válaszadást.

A jelentkezőket a miniszterelnök sajtóreferense és a Parlament Hivatalainak munkatársai figyelmeztették, hogy nem engedélyezett módon, illetve nem a kijelölt területeken forgatnak. Másnap a házelnök felfüggesztette parlamenti belépőjüket, hivatkozva többek között „engedély nélküli felvételkészítésre és a szabályok nyílt és szándékos megsértésére”.

Engedélyt kértek, hogy beszámolhassanak az Országgyűlés júniusi plenáris üléséről, ahol Magyarország Alaptörvényének tervezett hatodik módosítását vitatták meg, de nem kaptak választ.

A házelnök 2016 szeptemberében visszavonta a felfüggesztésről szóló határozatot.

A kérelmezők – az Egyezmény 10. cikkére hivatkozva – sérelmezték, hogy az Országházba való belépési joguk felfüggesztése megsértette a szólásszabadsághoz való jogukat, valamint – az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésére és 13. cikkére hivatkozással – azt, hogy a nemzeti jogszabályok szerint nem álltak rendelkezésükre jogorvoslat a velük szemben kiszabott szankció megtámadására; különösen nem tudták bíróságon megtámadni a házelnök döntését.

A Bíróság számára az volt a központi kérdés, hogy a kérelmezők által sérelmezett beavatkozás „szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban”.

Emlékeztetett ítélezési gyakorlatának elveire, például arra a tényre, hogy az újságírók számára a z Egyezmény 10. cikkének védelme attól a feltételtől függ, hogy jóhiszeműen járnak el annak érdekében, hogy pontos és megbízható információkat szolgáltatassanak a felelős újságírás tételeivel összhangban. A felelős újságírás fogalma nem korlátozódik a tartalomra, hanem magában foglalja az újságírók magatartásának, ideértve a hatóságokkal folytatott nyilvános érintkezés törvényességét is.

²² Az ítélet 2020. október 12-én vált véglegessé.

A Bíróság kiemelte, hogy a kérelmezők, miközben információkat kértek az országgyűlési képviselőktől, megszegték az Országháza vonatkozó magatartási szabályokat, amelyek bizonyos területeken tiltották a forgatást. A Bíróság meg volt győződve arról, hogy őket nem azért büntették meg, mert politikai szempontból releváns kérdésekben adtak tájékoztatást, hanem inkább annak helye és módja miatt. Az intézkedés azonban mégis korlátozta későbbi újságírói tevékenységüket, nevezetesen a parlamenti munkáról szóló közvetlen tudósítást.

A Bíróság nem értett egyet a Kormányzat azon érvelésével, miszerint a szóban forgó felvételek nem közérdekű ügygel foglalkoztak, hanem az Országgyűlés tagjait kívánta szenzációhajhász módon bemutatni, és így nem élvezett azonos szintű védelmet azzal, amellyel az országgyűlési tudósítás egyébként bírt volna. Valójában a kérelmezők arra törekedtek, hogy az országgyűlési képviselők reagáljanak a Nemzeti Bankhoz kapcsolódó állítólagos tiltott kifizetésekre, ami jelentős közérdekű tárgy volt.

A Bíróság már kimondta, hogy a sajtószabadság a nyilvánosság számára az egyik legjobb eszközt kínálja politikai vezetőik gondolatainak és hozzáállásának a feltárásához és arról vélemény kialakításához. Különösen, lehetőséget ad a politikusoknak a közvélemény aggodalmainak átgondolására és véleményezésére; így mindenki számára lehetővé válik, hogy részt vegyen a szabad politikai vitában, amely a demokratikus társadalom fogalmának középpontjában állt. Sem a Bíróság, sem a nemzeti bíróságok nem helyettesíthetik saját véleményükkel a sajtó véleményét a tudósítás szükséges technikáiról. A Bíróság tehát elfogadta, hogy a szóban forgó tárgy közérdekű, és úgy ítélte, hogy a kérelmezőknek az az érdekük, hogy további tudósítás céljából beléphessenek a Parlamentbe, olyan ügyekkel kapcsolatban, amelyekről a nyilvánosság jogos érdeke volt a tájékoztatás.

A Bíróság megvizsgálta a rendes parlamenti magatartás, valamint az országgyűlési képviselők jogai védelmének kérdését is. Elvileg elfogadta, hogy a parlamenteknek szabályozniuk kellett az épületeiken belüli magatartást, például a felvételre szolgáló területek kijelölésével, hogy elkerüljék a parlamenti munka megzavarását, az ilyen zavarok nyilvánvalóvá válása nélkül, és hogy az ilyen rendszabályok Bíróság általi ellenőrzését korlátozni kell. Így arra összpontosította felülvizsgálatát, hogy a kérelmezők véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásához társultak-e hatékony és megfelelő biztosítékok a visszaélésekkel szemben.

A Bíróság kiemelte, hogy a házelnöki rendelet nem követelte meg a szankció lehetséges hatásainak vagy a korlátozást indokló újságírói tevékenység relevanciájának értékelését. Ezenkívül nem írta elő annak lehetőségét, hogy a szankcióval érintett személyek bekapcsolódjanak a döntéshozatali eljárásba, amely abból állt, hogy levelet küldtek a kérelmezők főszerkesztőinek, tájékoztatva őket a felfüggesztésről. Sem a házelnök rendelete, sem a kérelmezők Országháza való belépésének megtiltását elrendelő határozat nem határozta meg a korlátozás időtartamát, és a kérelmezők későbbi, az Országháza való belépés engedélyezésére vonatkozó kérelmei megválaszolatlanok maradtak. Végül a házelnöki rendelet nem kínált semmilyen hatékony eszközt a határozat megtámadására, ahol a kérelmezők ismertethették volna érveiket.

A házelnöki rendelet 2017 júliusában hatályba lépett módosításai beiktatták a belépés felfüggesztésének határidejét, a szankcionálás értékelése szempontjából releváns elemeket, és lehetőséget az újságíróknak a jogorvoslatra.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek véleménynyilvánítás szabadságához való jogába való beavatkozás nem volt arányos a kítűzött törvényes célokkal, mivel azt nem kísérték megfelelő eljárási biztosítékok. A beavatkozás tehát nem volt „szükséges egy demokratikus társadalomban”, és az Egyezmény 10. cikkét megsértették.

Az Egyezmény 10. cikke alapján tett megállapításai alapján a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem szükséges külön megvizsgálni a panaszok elfogadhatóságát és érdemét az Egyezmény 6. és 13. cikke alapján.

A Bíróság úgy ítélte, hogy a jogsértés megállapítása önmagában elegendő igazságos elégtételt jelent a kérelmezők által elszenvedett nem vagyoni károkért.

3. Makucsján és Minaszján Azerbajdzsán és Magyarország elleni ügye (17.247/13. sz. ügy)²³

Az első kérelmező, valamint a második kérelmező unokaöccse, G. M., mindketten az örmény hadsereg tagjai, 2004-ben a NATO által támogatott „Partnerség a békéért” program által szervezett budapesti angol nyelvű tanfolyamon vettek részt. A tanfolyamon mindegyik volt szovjet tagköztársaságból, köztük Azerbajdzsánból és Örményországból is, két-két résztvevő vett részt.

A tanfolyam során R.S., az azeri katonaság tagja a második kérelmező unokaöccsét, miközben az aludt, fejszével lefejezve megölte, és megpróbált betörni az első kérelmező szobájába is, mielőtt a magyar rendőrség őrizetbe vette. R.S.-t a magyar bíróságok bűnösnek találták különös kegyetlenséggel elkövetett szándékos emberölésben és emberölés előkészületében, és életfogytiglani szabadságvesztésre ítélték, legkorábban 30 év után lehetséges feltételes szabadlábra helyezéssel. A büntetőeljárás során R.S. nem mutatott megbánást; beismerte, hogy a második kérelmező unokaöccsét annak örmény származása miatt gyilkolta meg, valamint azért, mert a tanfolyam örmény résztvevői provokálták és gúnyolták.

Az azeri hatóságok kérésére 2012-ben R.S.-t az Európa Tanács elítélt személyek átadásáról szóló egyezményével összhangban Azerbajdzsánba szállították, büntetésének hátralévő részének kitöltése végett. Azerbajdzsánba érkezése után azonban R.S. arról tájékoztatták, hogy elnöki kegyelmet kapott, és szabadon bocsátották. Nyilvános ünnepségen őrnagyi rangot is kapott, lakáshoz jutott és utólag kifizették nyolc évre járó fizetését.

A kérelmezők – az Egyezmény 2. cikkre hivatkozással – azt állították, hogy Azerbajdzsán felelős az Egyezmény megsértéséért, mert a támadást egy azerbajdzsáni katonatiszt követte el, és mert kegyelmet kapott, amely megakadályozta a kiszabott büntetésének teljes végrehajtását, továbbá sérelmezték, hogy Magyarország a tiszt áthelyezésére vonatkozó kérelemnek a szabadságvesztés azerbajdzsáni végrehajtásra megfelelő kötelező biztosítékokat beszerzése nélkül adott helyt adott, illetve teljesítette azt. Állították továbbá – az Egyezmény 14. cikkére az Egyezmény 2. cikke tekintetében hivatkozva –, hogy a támadás etnikai indíttatású gyűlölet-bűncselekmény volt, amelyet az azeri kormány elismert és jóváhagyott azzal, hogy a tisztnek elnöki kegyelmet és előléptetést adott. Végül a kérelmezők – az Egyezmény 38. cikkére hivatkozással – sérelmezték, a két kormány elmulasztotta előtárni a Bíróság előtti eljárás során kért dokumentumokat.

A Bíróság kiemelte, hogy a jelenlegi nemzetközi jogi normák nagyon magas küszöböt határoznak meg az állam felelősségéhez egy olyan cselekményért, amelyet egyébként nem az államnak tulajdonítottak annak elkövetésekor. Különösen, ahhoz egy államot a nemzetközi jog alapján felelősnek találjanak, „el kellett ismernie” és „el kellett fogadnia”, nem csak „jóváhagynia” és „támogatnia” a cselekményt.

Az azerbajdzsáni Kormányzat intézkedései, beleértve az R. S.-nak nyújtott kegyelemről, előléptetéséről, elmaradt fizetési kifizetéséről és a lakáshasználat juttatásáról szóló döntést, összességükben egyértelműen és egybehangzóan bizonyították magatartásának „jóváhagyását” és „támogatását”. Ezt a támogatást tükrözték a kérelmezők által benyújtott nyilatkozatok, amelyeket különféle azerbajdzsáni tisztségviselők és más személyek adtak, és amelyek személyes támogatást fejeztek ki R. S. magatartása, kiadása, illetve a megkegyelmezés iránt. A Bíróság egyetértett abban, hogy a szóban forgó nyilatkozatok közül sok, valamint az Azerbajdzsán elnökének hivatalos weboldalának külön része, amely az elnöknek írt R. S.-nek való megkegyelmezés miatt írt köszönő leveleket tartalmazta, különösen zavaró volt, mivel R.S. nemzeti hősként dicsőítették az elkövetett rettenetes bűncselekményekért. A Bíróság azonban nem volt meggyőződve arról, hogy Azerbajdzsán „egyértelműen és egyértelműen” „elismerte” és „elfogadta” „sajátjaként” R. S. gyászos tettét, amely egy magán döntés része volt. Ezenkívül a támadás éjjel, a kiképzési órákon kívül történt, és semmi nem utalt arra, hogy a felettesei parancsára követte volna el a bűncselekményeket.

A Bíróság nem volt meggyőződve sem arról, hogy az R. S. hivatalos katonai álláshelyétől ilyen távol eső, kirívóan jogsértő egyéni cselekményét az irányító tisztjei előre láthatták, sem arról, hogy Azerbajdzsán felelősségre vonható értük a nemzetközi jog szerint pusztán azért, mert állami tisztségviselő volt. Az ügy iratai között arra sem utal semmi, hogy az azerbajdzsáni eljárás a fegyveres

²³ Az ítélet 2020. október 12-én vált véglegessé.

erők tagjainak toborzására és szolgálati alkalmasságuk ellenőrzésére akkor, amikor R.S.-t magyarországi misszióra küldték, nem volt megfelelő. Hangsúlyozva, hogy értékelése a nemzetközi jog által meghatározott nagyon szigorú normákon alapult, a Bíróság úgy ítélte, hogy Azerbajdzsán nem sértette meg az Egyezmény 2. cikkének anyagi jogi vetületét.

A Bíróság úgy ítélte, hogy Azerbajdzsán a kiadatás után felelősséget vállalt R. S. szabadságvesztésének végrehajtásáért, és ettől köteles volt megfelelő választ adni egy nagyon súlyos, etnikai előítéleten alapuló bűncselekményre, amely miatt egyik állampolgárát egy másik országban ítélték el. Azerbajdzsán és Örményország közötti rendkívül feszült politikai helyzetből adódóan a hatóságoknak sokkal óvatosabbnak kellett volna lenniük. R. S.-t büntetésének végrehajtása helyett azonban szabadon bocsátották és ártatlan vagy jogtalanul elítélt személyként kezelték, és olyan ellátásokban részesítették, amelyeknek a hazai jog szerint nyilvánvalóan nem volt jogalapja.

Ráadásul a Bíróságot nem győzték meg az azeri Kormányzat által R. S. azonnali szabadon bocsátásának igazolására előterjesztett okok. A büntetőeljárás állítólagos tisztességtelenségét illetően a Bíróság úgy találta, hogy R.S. ellen Magyarországon két fokon, bíróság előtt indítottak eljárást, amelyek jól megalapozott döntéseket hoztak. Mindenesetre, ha R.S. perét tisztességtelenségnek tartotta, kérelmet nyújthatott volna be az Bírósághoz Magyarország ellen, miután az ellene folytatott büntetőeljárás lezárult. Ami R. S. személyes történetét és mentális nehézségeit illeti, aligha tudják igazolni az azeri hatóságok mulasztását abban, hogy nem hajtották végre egyik állampolgáruk büntetését súlyos gyűlölet-bűncselekmény miatt. Mindenesetre mentális képességeit a magyarországi tárgyalás során alaposan megvizsgálták az orvosszakértők, és úgy találták, hogy képes volt megérteni akkori cselekedeteinek következményeit. Valójában R. S. előléptetésére vonatkozó későbbi döntés azt sugallhatja, hogy az azerbajdzsáni hatóságok alkalmasnak ítélték a katonai szolgálat folytatására, és hogy így nem szenvedett súlyos mentális állapotban.

R. S. valójában büntetlenséget kapott Azerbajdzsánban az örmény áldozatai ellen elkövetett bűncselekmények miatt. Ez nem volt összeegyeztethető Azerbajdzsánnak az egyezmény 2. cikke szerinti azon kötelezettségével, hogy hatékonyan elretentsen a mások életét veszélyeztető bűncselekmények elkövetésétől. A Bíróság ezért úgy ítélte, hogy Azerbajdzsán megsértette az Egyezmény 2. cikkének eljárási vetületét.

Magyarország felelősségét illetően a Bíróság először is kiemelte, hogy a magyar hatóságok R. S. kiadatásakor betartották az Európa Tanács az elítélt személyek átadásáról szóló egyezményében meghatározott eljárást. A Bíróság elé nem került kézzelfogható bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a magyar hatóságok egyértelműen tudták volna, vagy tudniuk kellett volna arról, hogy R.S.-t Azerbajdzsán szabadon engedné. Valójában, tekintettel arra az időszakra, amelyet R.S. egy magyar fegyintézetben már kitöltött, a Bíróság nem látta, hogy ennek az országnak hatóságai mi mást tehettek volna, mint hogy tiszteletben tartásuk az átadási egyezmény eljárást és szellemiségét, és bízzanak abban, hogy az Európa Tanács egy másik állama jóhiszeműen jár el. Magyarország tehát nem sértette meg az Egyezmény 2. cikkének eljárási vetületét.

A Bíróság kiemelte: a magyar bíróságok úgy találták, hogy R. S. cselekedeteinek egyetlen indoka az volt, hogy áldozatai örmények voltak. Így bűncselekményeinek etnikai elfogultságát Magyarország teljes körűen kivizsgálta, és a Bíróság nem látott okot a bíróság következtetéseinek megkérdőjelezésére. Ezenkívül meggyőződött arról, hogy a kérelmezőké elég meggyőzően nyilvánvaló esete volt annak kimutatására, hogy az R. S. javára tett azeri intézkedéseket faji indíttatásúak voltak. Különösen visszatérése után megkegyelmeztek neki, bármiféle nyilvánvaló alakszerű kérelem, bármilyenfajta megfontolás vagy jogi eljárás nélkül. Emellett előléptették és különféle juttatásokban részesült, amelyeket jogalap hiányában érthető módon magatartásának jutalmául fogtak fel. A Bíróság ezenkívül ismételt kiemelte az azeri tisztviselők nyilatkozatait, amelyek R.S.-t hazafinak és hősnek nevezték, valamint az R.S.-nek szentelt külön oldal Azerbajdzsán elnökének honlapján. Helytelenítette azt a tényt, hogy e nyilatkozatok többsége kifejezetten támogatásában részesítette azt a ténykörülményt, hogy R. S. bűncselekményei örmény katonák ellen irányultak, és úgy ítélte, hogy a weboldal létezése azt sugallja, hogy támadása etnikai jellege miatt kegyelmeztek meg neki.

Az azeri kormány két nyilatkozata, amely tagadta, hogy az R. S. cselekményeit hivatalos szinten jóváhagyták volna, és hogy őt hősnek tartották az országban, nem voltak elégségesek ahhoz, hogy

megcáfolják a kérelmezők részéről felhozott, elsöprő erejű bizonyítékalmazt, miszerint az R. S. virtuális büntetlenségéhez vezető különféle intézkedések, amelyek a rendkívül kegyetlen gyűlölet-bűncselekményének dicsőítésével párosultak, ok-okozati összefüggésben voltak az áldozatok örmény etnikumával. A Kormányzat elmulasztotta cáfolni a kérelmezők hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó védhető állítását; Azerbajdzsán tehát megsértette az Egyezmény 14. cikkét az Egyezmény 2. cikke tekintetében.

A kérelmezők sérelmezték, hogy a két Kormányzat elmulasztotta nyilvánosságra hozni az általuk kért dokumentumokat, különös tekintettel az azeri elnök rendelkezésére, amelyben kegyelmet adott R.S.-nek, valamint az elnök által tartott ülések jegyzőkönyvére és az általa R. S. kapcsán kiadott utasításokat.

A Bíróság ezzel ellentétben úgy találta, hogy kérésére mind az azerbajdzsáni, mind a magyar Kormányzat határidőben benyújtotta a Bíróság által kért dokumentumokat, beleértve az elnöki kegyelmi határozatot is. Nem volt tudomása olyan további dokumentumról, amelyet a Kormányzatok előterjeszthettek volna a kérelmezők ügyének megfelelő és hatékony vizsgálatához, de ezt elmulasztották volna.

Következésképpen egyik alperes Kormányzat sem mulasztotta el az együttműködést a Bírósággal, így az Egyezmény 38. cikkét nem sértették meg.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának kiemelten fontos ítéletei

1. N.H. és mások Franciaország elleni ügye (28.820/13., 75.547/13. és 13.114/15. sz. ügyek)²⁴

Az első kérelmező afgán állampolgár, aki Párizsban él. Miután 2013 márciusában megérkezett Franciaországba, értesítési címet kapott a France Terre d'Asile egyesületnél. 2013. április 4-én menedékjog iránti kérelmet nyújtott be a párizsi rendőrségen, és 2013. július 9-re kapott időpontot. 2013. április 18-án sürgősségi kérelmet nyújtott be a Párizsi Közigazgatási Bírósághoz, amelyben arra kérte a hatóságokat, hogy vizsgálják meg menedékjog iránti kérelmét, és ideiglenes tartózkodási engedélyt adjanak neki. A sürgősségi kérelmeket elbíráló bírása elutasította kérelmét. Az első kérelmező az Államtanács felé fordult a határozat ellen. A bíróság sürgősségi kérelmeket elbíráló bírása elutasította a kérelmét. 2013. október 3-án az első kérelmezőt arról tájékoztatták, hogy menedékjog iránti kérelmét a Francia Menekültek és Hontalan Személyek Védelméért felelős Hivatala (OFPRA) fogja megvizsgálni, de ő nem tartózkodhat menedékkérő státusszal Franciaországban, mivel korábban Dániában nyújtott be menedékjog iránti kérelmet. Ugyanazon a napon az első kérelmező a munkaügyi központba ment, hogy menedékkérőként átmeneti segílyt kérjen. E segílyt megtagadták tőle azzal az indokkal, hogy nem csatolta azt a levelet, amelyben arról tájékoztatták, hogy az OFPRA nyilvántartásba vette menedékjog iránti kérelmét. A kérelmező kemény életre kényszerült, vagyoni vagy pénzügyi támogatás nélkül. 2013. november 13-án az OFPRA elutasította a menekültstátusz megadását, de kiegészítő védelmet biztosított számára a származási tartományában elterjedt erőszak miatt. 2013. december 17-én a Corot Entraide Auteuil Egyesület, amelyet az állam 60% -ban támogatott, szállást talált neki.

A második kérelmező Carcassonne-ban élő orosz állampolgár. 2013. július 15-én érkezett Franciaországba, és másnap menedékjog iránti kérelmet nyújtott be a prefektúrán. Szállást kínáltak neki a menedékkérők befogadó központjában (CADA), ennek az ajánlatnak az elfogadása az átmeneti segíly megszerzésének feltétele. De mivel nem volt szabad hely, magánszemélyek által kölcsönzött sátorban kellett élnie az Aude partján. 2013. augusztus 2-án az OFPRA nyilvántartásba vette menedékjog iránti kérelmét. 2013. szeptember 18-án átmeneti segílyt kapott. 2013. október 7-én a Montpelliéri Közigazgatási Bíróság sürgősségi kérelmeket elbíráló bírásától kérte az államot arra utasító végzés meghozatalát, hogy menedékkérőként szállást találjon számára. A bíróság elutasította kérelmét. 2014. október 13-án az OFPRA elutasította kérelmét. A Hérault megyei prefektus három egymást követő utasítást adott neki Franciaország elhagyására. A második kérelmező fellebbezést nyújtott be ezek ellen,

²⁴ Az ítélet 2020. október 2-án vált véglegessé.

azok megsemmisítését kérve.

A negyedik kérelmező is orosz állampolgár, aki ugyancsak Carcassonne-ban él. 2013. január 7-én érkezett Franciaországba, és menedékjog iránti kérelmet nyújtott be a prefektúrához. Kérelmét 2013. június 14-én nyilvántartásba vette az OFPRA, és 2013. július 15-től kapta meg az átmeneti begélyt. Sátorban kellett laknia az Aude partján. 2013. október 7-én a negyedik kérelmező a Montpellier Közigazgatási Bíróság sürgősségi kérelmeket elbíráló bírójától kérte a második kérelmezőhöz hasonló végzés meghozatalát, de a bíró elutasította a kérelmét. A negyedik kérelmező többször hiába próbálkozott tartózkodási engedély megszerzésével.

Az ötödik kérelmező, egy Párizsban élő iráni állampolgár. Sikerült elmenekülnie Iránból, ahol újságíróként dolgozott, és 2014. szeptember 9-én eljutott Franciaországba. A France Terre d'Asile Egyesület 2014. október 14-én értesítési címet kapott. Az ötödik kérelmező 2014. október 23-án elment a párizsi rendőrségre benyújtani menedékjog iránti kérelmét, amelyet nem vettek nyilvántartásba, és 2015. január 7-ára kapott időpontot. 2014. november 4-én szálláslehetőséget kért az Ile-de-France tartomány prefektusától, aki azt válaszolta, hogy a nemzeti menedékkérő-befogadási rendszer kapacitáshiánya miatt nem tudja teljesíteni kérését. 2014. november 13-án az ötödik kérelmező kérelmet nyújtott be a Párizsi Közigazgatási Bíróság sürgősségi kérelmeket elbíráló bírójához, hogy utasítsa a prefektust menedékjogról szóló törvény szerinti tartózkodási engedély iránti kérelmének megvizsgálására, és irányítsa őt egy befogadó vagy szállásadó központba. A bíró elutasította kérelmét. Az Államtanács is elutasította a kérelmet. A prefektúrán 2015. január 7-én tartott megbeszélésen az ötödik kérelmező menedékjogi törvény szerinti tartózkodási engedély iránti kérelem-úrlapot kapott, amelyet 2015. január 22-én töltött ki, amikor ideiglenes tartózkodási engedélyt kapott Franciaországban való tartózkodásra. 2015. január 28-án az ötödik kérelmező a munkaügyi központba ment, hogy érvényesítse az átmeneti segélyre való jogosultságát, de az elutasította kérelmének nyilvántartásba vételét, mivel nem tudta benyújtani a menedékjog iránti kérelem átvételéről szóló igazolást. Az OFPRA 2015. február 5-én nyilvántartásba vette menedékjog iránti kérelmét. 2015. február 12-én az ötödik kérelmező átmeneti segélyt kapott. 2015. április 14-től egy szállodában szállásolták el az egyedülálló felnőttek szállodai elszállásolására irányuló program keretében. 2015. április 23-án az OFPRA menekültstátuszt adott neki, 2015 júniusában pedig Párizsban talált szállást az „Újságírók Házában”, egy szobában. Napi éttermi és közlekedési jegyeket is kapott.

A kérelmezők – az Egyezmény 3. cikkére alapítottnan – embertelen és megalázó bánásmódra panaszkodtak; az első és az ötödik kérelmező a hatékony jogorvoslathoz való joga megsértésére is hivatkozott.

A Bíróság kiemelték, hogy a kérelmezők azért bírálták a francia hatóságokat, egyrészt, mert nem tették lehetővé számukra, hogy a gyakorlatban részesülhessenek a nemzeti jogszabályok alapján nekik járó anyagi és pénzügyi támogatásban, alapvető létfenntartási szükségleteik kielégítése érdekében, másrészt feléjük mutatott közömbösségük miatt.

A Bíróságnak arról kellett döntenie, hogy a kérelmezők rendkívüli anyagi nélkülözéssel szembesültek-e, ami az Egyezmény 3. cikkének alkalmazását igényelheti.

A kérelmezők, akik egyedülálló férfiak voltak Franciaországban, anyagi nélkülözés helyzetében találták magukat. Alapvető szükségleteik kielégítése érdekében teljes egészében arra az anyagi és pénzügyi támogatásra szorultak, amelyet a nemzeti törvények juttattak nekik addig, amíg menedékkérőként Franciaországban maradásra jogosították őket. Az akkor hatályos francia rendszer szerint a Franciaországban menedéket kérni kívánó illegális migránsoknak menedékkérők tartózkodási engedélyét kellett kérniük. A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról, valamint a menedékjogról szóló törvénykönyv R 7421 cikke 15 napos határidőt szabott meg attól a pillanattól kezdve, hogy a leendő menedékkérő bemutatja a szükséges dokumentumokat a prefektúrán, hogy a hatóságok regisztrálják menedékjog iránti kérelmet, és engedélyezzék az illetőnek a legális tartózkodást. A gyakorlatban ez az időszak – prefektúrától függően – átlagosan 3-5 hónap volt.

A Bíróság kiemelte, hogy a menedékjog iránti kérelem prefektúrán történő benyújtása és a menedékjog iránti kérelem prefektúra általi nyilvántartásba vétele között 95 nap telt el az első kérelmező és 131 nap a negyedik kérelmező esetén; az ötödik kérelmező 90 nappal azután kapta meg a menedékkérők ideiglenes tartózkodási engedélyét, hogy menedékjogot kért a prefektúrában; végül a második

kérelmező 28 nappal a prefektúrába kapott első időpont után kapott elismervényt a menedékjog iránti kérelem benyújtásáról.

Az első, a negyedik és az ötödik kérelmező tehát azzal érvelt, hogy ezekben az időszakokban nem kaptak menedékkérő státuszt, és következésképpen nem igényelhetek sem szállást, sem átmeneti segítyt, jogellenes tartózkodókként Franciaországban maradva.

A Bíróság kiemelte, hogy a menedékjog iránti kérelmek nyilvántartásba vétele előtt a kérelmezők nem tudták igazolni menedékkérői státuszukat. Az első és az ötödik kérelmező a Közigazgatási Bíróság sürgösségi kérelmeket elbíráló bírójához fordult, hogy utasítsa a prefektust menedékjogról szóló törvény szerinti tartózkodási kérelmük megvizsgálására és ideiglenes tartózkodási engedélyt megadására. Ezek az eljárások sikertelenek voltak. Ezenkívül a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti jog szerint az átmeneti segély megszerzésének feltétele a menedékkérő tartózkodási engedélyének a munkaügyi központba történő bemutatása és annak igazolása volt, hogy a vonatkozó kérelmet benyújtották az OFPRA-hoz.

Az első, a negyedik és az ötödik kérelmező állította, hogy mivel nem tudták igazolni menedékkérő státuszukat, 95, 131, illetve 90 napig attól tartva éltek, hogy letartóztatják és kitoloncolják őket származási országukba. A Bíróság kiemelte, hogy a menedékkérők tartózkodási engedélyének megszerzése előtt valóban kiutasíthatták volna őket. A beavatkozók harmadik fél észrevételeire és a francia hatóságok hivatalos jelentéseire támaszkodva a Bíróság nem kérdőjelezte meg a kérelmezők e kitoloncolási félelmeinek valóságát.

A Bíróság kiemelte, hogy az egész menedékjogi eljárás során, amely azzal kezdődött, hogy a kérelmezőket egy egyesület értesítési címmel látta el, vagy időpontot kaptak a prefektúrába, valamennyien nehéz körülmények között éltek, akár párizsi hidak alatt, akár egy folyó (az Aude) partján magánszemélyek által kölcsönzött sátrakban. Ezenkívül az első kérelmező az általa tett hivatalos lépések ellenére soha nem kapott átmeneti segítyt. Rendkívül bizonytalan helyzetben élt a Szent Márton-csatorna hídjai alatt 2013. március 26-tól december 17-ig, vagyis 262 napig. Az ötödik kérelmező 170 napig, 2014. október 23-tól 2015. április 14-ig élt hasonló körülmények között az utcán. Az ötödik kérelmező nyilatkozatai és fellebbezései ellenére csak 2015. február 12-én kapott átmeneti segítyt, 2015. március 5-től kezdődően. Az ötödik kérelmező tehát 2014. október 23. és 2015. március 5. között, azaz 133 napig megélhetés nélkül maradt.

Végül a Bíróság kiemelte, hogy a második és a negyedik kérelmező legalább kilenc hónapig élt az Aude partján, egy-egy sátorban. A negyedik kérelmező, aki 2013. május 21. óta már nem jogellenesen tartózkodott Franciaországban, 2013. július 15-én kezdte kapott átmeneti segítyt. A negyedik kérelmező így a prefektúrában való első megjelenésétől kezdve 185 napig maradt megélhetés nélkül. A második kérelmező 63 nappal a prefektúrán való első megjelenése után kapta meg az átmeneti segítyt. A Bíróság ezért kiemelte, hogy az első kérelmező nehéz körülmények között, megélhetés nélkül élt, és hogy az azonos körülmények között élő negyedik és az ötödik kérelmező csak 185, illetve 133 napos késedelem után kapta meg az átmeneti segítyt.

A Bíróság hangsúlyozta, hogy tisztában van a menedékkérők számának 2007 óta tartó folyamatos növekedésével és a Nemzeti Fogadó Szolgálat fokozatos telítődésével. Kiemelte, hogy az eset tényei összefüggenek ezzel a fokozatos fejleménnyel, anélkül, hogy kivételes humanitárius szükséghelyzet állna fenn. Tudomásul vette a francia hatóságok erőfeszítéseit további szálláshelyek létrehozása és a menedékjog iránti kérelmek elbírálásához szükséges idő csökkentése érdekében. Ezek a körülmények azonban nem zárják ki annak lehetőségét, hogy a menedékkérők helyzetére az Egyezmény 3. cikkét alkalmazhassa.

A Bíróság először is rámutatott arra, hogy a menedékjog iránti kérelmük nyilvántartásba vétele előtt az első, a negyedik és az ötödik kérelmező a késedelem miatt hosszú ideig nem tudta igazolni menedékkérő státusát. az első kérelmező 229 nappal Franciaországba érkezése után kapott kiegészítő védelmet; 188 nap telt el az ötödik kérelmező első prefektúrai megjelenése és menekültstátusának OFPRA általi elismerése között; a második és a negyedik kérelmező esetében az OFPRA 448, illetve 472 napos időszak után utasította el menedékjog iránti kérelmüket.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a francia hatóságok a nemzeti jog alapján a kérelmezőkkel

szemben fennálló kötelezettségeik teljesítését elmulasztották. Ezért felelősek voltak azokért a körülményekért, amelyekben a kérelmezők több hónapig éltek: kemény körülmények között aludtak, egészségügyi létesítményekbe nem jutottak be, létfenntartási lehetőségeik nem voltak, és folyamatosan attól tartottak, hogy megtámadják vagy kirabolják őket. A kérelmezők tehát megalázó bánásmód áldozatai lettek, ami méltóságuk tiszteletben tartásának hiányát mutatta. Ez félelem, szorongás és az alacsonyabbrendűség érzését váltotta ki bennük, ami valószínűleg kétségbeesést okozhatott. A Bíróság úgy találta, hogy az ilyen életkörülmények, a francia hatóságok megfelelő válaszána hiányával, valamint azzal a ténnyel együtt, hogy a hazai bíróságok rendszeresen kifogása szerint az illetékes szervek egyedülálló fiatal férfi mivoltuk fényében nem rendelkeznek számukra erőforrásokkal, túllépték az Egyezmény 3. cikke értelmében vett „súlyosság” küszöbét. Három kérelmező, az első, a negyedik és az ötödik kérelmező tehát a francia hatóságok hibájából olyan helyzetbe került, amely összeegyeztethetetlen az Egyezmény 3. cikkével. Így megsértették ezt a cikket.

A második kérelmezővel kapcsolatban a Bíróság kiemelte, hogy 28 nappal a prefektúrán történő első megjelenését követően helyt adtak a menedékjog iránti kérelmének, és – bár ténylegesen sátorban élt – megkapta az átmeneti segílyt 63 nappal az első jelentkezése után. Bármennyire is nehéz volt számára ez az időszak, akkoriban biztosították számára az eszközöket alapvető szükségleteinek kielégítésére. A Bíróság ezért úgy ítélte, hogy megélhetési körülményei nem érték el az Egyezmény 3. cikkében előírt súlyossági küszöböt, és ezért a második kérelmező tekintetében nem sértették meg az Egyezmény 3. cikkét

A Bíróság az első kérelmező javára 10.000,-Euró, a negyedik kérelmező javára 10.000,-Euró, az ötödik kérelmező javára 12.000,-Euro nemvagyonni kártérítést, valamint az első kérelmező javára 2.396,80 Euró vagyonni kártérítést ítelt meg.

2. A. és B. Románia elleni ügye (48.442/16. sz. ügy)²⁵

A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék (a továbbiakban: Semmítőszék) melletti korrupcióellenes ügyészség 2015 augusztusában „fenyegetett tanúkká” nyilvánította a kérelmezőket: C-nél dolgoztak, aki ellen egy másik magas rangú tisztviselővel, D-vel együtt állítólagos korrupciós cselekmények miatt nyomoztak. A kérelmezőkről feltételezték, hogy tanúi voltak C és D közötti gyanús ügyleteknek.

A b-i Rendőrségi Főkapitányság (a továbbiakban: DGP) azonnali védelmet biztosított a Különleges Akciószolgálaton és a helyi rendőrkapitányságon keresztül. A Különleges Akciók Szolgálat csapata azonnal indult, és 2016 februárjától egy második csapatot jelöltek ki a kérelmezők védelmére. A Nemzeti Tanúvédelmi Hivatal (a továbbiakban: NTH) tisztviselője találkozott a kérelmezőkkel, és ismertette a program feltételeit és követelményeit, amelyhez való csatlakozásban 2015 decemberében megállapodtak. Ezt követően megbeszéléseket folytattak a DGP által alkalmazandó védelmi protokollokról, amelyek ismertették a rendőrök és a kérelmezők kötelezettségeit, amelyeket a kérelmezők nem voltak hajlandók aláírni. Az ügyészség 2016 júniusában arra kérte a Semmítőszék-t, hogy szüntesse meg a védelmi intézkedéseket, és zárja ki őket a tanúvédelem alól, mivel őket már nem fenyegette semmi veszély, de a Semmítőszék 2016 augusztusában elutasította ezt a kérelmet.

A kérelmezők 2017 januárjában végül hivatalosan is bekerültek a NTH által vezetett tanúvédelmi programba, a rendőrség védelme mellett. Ugyanebben a hónapban aláírták a védelmi protokollokat, amelyekben arra kérték az NTH-t, hogy változtassa meg személyazonosságukat, költöztesse őket külföldre, és nyújtson pénzügyi segítséget. 2017 márciusában a Semmítőszék elutasította a kérelmezők kérelmeit. A kérelmezők szerint a védelmük érdekében hozott rendőri intézkedések hatástalanok voltak. Például a rendőrök beismerték, hogy nem kaptak utasításokat a missziójukra vonatkozóan, amely szerintük az első ilyen volt. B. vitákat folytatott a rendőrökkel is, mivel nem volt elégedett a védelem megszervezésével. E viták miatt többször megbírságotlák. A védelmi időszak alatt a kérelmezők fenyegetésekkel is szembesültek, például két golyót hagytak a küszöbükön, és autógumijaikat kiszúrták. A kérelmezők panaszokat nyújtottak be a védelem miatt, amelyeket többnyire elutasítottak. A kérelmezők 2017-ben elhagyták Romániát.

²⁵ Az ítélet 2020. október 12-én vált véglegessé.

A kérelmezők – lényegében az Egyezmény 2. cikkére hivatkozással – sérelmezték a tanúvédelmi program megszervezését, azzal érvelve, hogy ez nem volt hatékony.

Emlékeztetve ítélkezési gyakorlatára, különös tekintettel az Osman Egyesült Királyság elleni ügyére, valamint az R. R. és társai Magyarország elleni ügyére, a Bíróság kiemelte, hogy az Egyezmény 2. cikke akkor is életbe léphet, ha az a személy, akinek az életéhez való jogát állítólagosan megsértették, nem halt meg.

A kérelmezőket „fenyegetett tanúnak” minősítették, és az ügyészség úgy ítélte, hogy veszélyben vannak. A tanúvédelem szabályainak alkalmazásakor a hatóságok elfogadták, hogy a törvény értelmében a kérelmezők veszélyben vannak. A hatóságok tehát tudták, vagy tudniuk kellett volna, hogy a kérelmezők élete valós és azonnali veszélyben van. A kérdés az volt, hogy a hatóságok mindent megtettek-e tőlük észszerűen elvárható, hogy ezt elkerüljék.

A Bíróság kiemelte, hogy a hatóságok védelem alá helyezték a kérelmezőket, amint a kockázatot észlelték, azonban a későbbi folyamatban különféle késedelmek voltak: a hatóságok hat hónapot töltöttek a védelmi protokollok elkészítésével és a kérelmezők elé terjesztésével; több mint három hónapot, hogy biztosítsák a kérelmezők beleegyezését a tanúvédelmi programban való részvételre; és két hónap kellett az ügyész számára, hogy megindítsa a megfelelő eljárást a kérelmezők tanúvédelmi programba történő felvétele érdekében a vonatkozó törvény alapján. A Bíróság aggodalmának adott hangot amiatt, hogy így több mint egy év és négy hónap telt el 2015 augusztusától – amikor a kockázatot először megállapították – egészen 2017 januárjáig, amikor a kérelmezők hivatalosan bekerültek a tanúvédelmi programba. Mindazonáltal nem maradtak védelem nélkül ez idő alatt, még akkor sem, még ha – legalábbis az elején – leginkább improvizáltak, mivel hiányoztak a szabályozások, amelyek csak 2016 júliusában váltak alkalmazhatóvá. Az ebből eredő hiányosságokat a hatóságok kijavították, és a kérelmezők ellen nem történt közvetlen támadás.

A kérelmezők a rendőrök tapasztalatlanságát sugallták, de a Bíróság nem értett ezzel egyet, kiemelve különösen, hogy korábban hasonlóan magas kockázatú megbízásokat kaptak. Ez a tapasztalat azonban nem volt képes pótolni az egyértelmű utasítások és a megfelelő előkészület hiányát. A rendőrökről néha kiderült, hogy fegyvertelenek vagy egyenruha nélkül voltak, vagy a következő csapat megérkezése előtt hagyták el állásukat. Az ilyen mulasztások kockáztatták a kérelmezők védelmének sérelmét, bár a hatóságok komolyan vették őket, kivizsgálták azokat és szükség esetén megrovást alkalmaztak.

Noha a Bíróság elismerte, hogy egy ilyen helyzet hozzájárult a kérelmezők és a rendőrség közötti konfliktusok és bizalmatlanság fokozásához, ezek azonban nem igazolták a kérelmezők provokatív viselkedését és a védelem iránti saját felelősségük figyelmen kívül hagyását. A kérelmezők teljes mértékben tisztában voltak a hatóságokkal való együttműködési kötelezettségükkel, amelyet törvény rögzített és beépítettek a védelmi protokollba, amelyeket végül aláírtak. A gyakorlatban többször nem tettek eleget kötelezettségeiknek, és megsértették a protokollokat.

Többek között nem voltak együttműködőek és nem megfelelően viselkedtek a rendőrökkel szemben. Megpróbálták elkerülni a védelmi intézkedéseket és akadályozni a rendőrök munkáját, és állítólag elérhetetlen követeléseket intéztek a hatóságok felé az új munkahely találásának kötelezettségével kapcsolatban, és nem voltak hajlandók megalkudni. Ezenkívül a kérelmezők szerepeltek a közösségi médiában és a televízióban, amivel kockáztatták védett tanú jogállásuk sérelmét.

A kérelmezők szintén elutasították a Románián belüli áthelyezési ajánlatot, míg a Semmitőszék gondos vizsgálat és indokok alapján elutasította kérelmüket, hogy változtassák meg személyazonosságukat és költöztessék külföldre őket. A Semmitőszék döntését és a védelmi protokollok betartására vonatkozó kötelezettségüket figyelmen kívül hagyva a kérelmezők úgy döntöttek, hogy külföldre költöznek, ami a gyakorlatban megszüntette a védelmet és potenciálisan komoly kockázatnak tette ki őket. A hatóságok még ebben a helyzetben sem vonták vissza a védelmet, hanem fenntartották a kapcsolatot, és továbbra is pénzügyi támogatást kínáltak számukra.

A Bíróság elismeréssel adózott a hatóságoknak a védelem folytatására irányuló erőfeszítéseikért, a kérelmezők együttműködésének hiánya ellenére, ahelyett, hogy kizárták volna őket a tanúvédelmi programból, amelyre a törvény lehetőséget biztosított.

A Bíróság úgy ítélte: a hatóságok megtették, amit észszerűen elvárható volt tőlük, hogy megvédjék a

kérelmezőket az életüket állítólag fenyegető kockázattól. Így eleget tettek az Egyezmény 2. cikkében foglalt követelményeknek, és ezt a rendelkezést nem sértették meg.

3. Muhammad és Muhammad Románia elleni ügye (80.982/12. sz. ügy)²⁶

Az első kérelmező 2012 szeptemberében érkezett Romániába diákvízummal. Ösztöndíj megszerzése után a nagyszebeni Lucian Blaga Egyetem Gazdaságtudományi Karán kezdte tanulmányait. A második kérelmező 2009. február 17-én érkezett Romániába, hosszú távú tartózkodásra jogosító diákvízummal. Első előkészítő tanulmányait befejezte, mielőtt ugyanabba a nagyszebeni egyetemre került volna, és ösztöndíjat kapott. A felesége 2012 áprilisában csatlakozott hozzá Romániában.

A román hírszerző szolgálat (*Serviciul român de informații* - a továbbiakban: SRI) 2012. december 4-én felkérte a Bukaresti Fellebbviteli Bíróság ügyészségét, hogy forduljon az illetékes bírósághoz annak elbírálásához, hogy a kérelmezőket Romániában nem kívánatosnak kell-e nyilvánítani. Kérésének alátámasztására az SRI titkosított okiratokat nyújtott be. Az ügyészség 2012. december 4-én kérelmet nyújtott be a Bukaresti Fellebbviteli Bíróság Közigazgatási Osztályához, amelyben azt kérte, hogy nyilvánítsa a két kérelmezőt nemkívánatosnak Romániában. A kérelemben az szerepelt, hogy az SRI információi szerint komoly jelek utalnak arra, hogy a kérelmezők a nemzetbiztonságot veszélyeztetésére alkalmas tevékenységet szándékoznak folytatni. A titkosított dokumentumokat továbbították a fellebbviteli bírósághoz. Szintén 2012. december 4-én a nagyszebeni rendőrség felhívta a kérelmezőket, hogy másnap jelenjenek meg a fellebbviteli bíróságon.

2012. december 5-ei közbenső ítéletében az a tanács, amelyre az ügyet először kiszignálták, átsignáltatta azt, mivel a bírónak nem volt törvényi felhatalmazása az ügyészség által továbbított titkosított okiratokhoz való hozzáférésre. Az ügyet egy másik tanácsra szignálták, amelyet az Államtitok Tájékoztatási Nemzeti Nyilvántartásának Hivatala („ORNISS”) felhatalmazott az ilyen okiratokhoz való hozzáférésre. Ugyanezen a napon tárgyalásra került sor, amelyen a kérelmezők jelen voltak, urdu tolmács segítségével. A kérelmezők jelezték, hogy nem értik az idézés okait, mivel az kezdeményező kérelem csupán a jogszabályi rendelkezésekre való hivatkozásokat tartalmazott. A fellebbviteli bíróság azt válaszolta, hogy az ügyiratokban szereplő okiratokat titkosították. Az ügyész arra kérte a bíróságot, hogy nyilvánítsa nemkívánatossá őket azon az alapon, hogy a minősített hírszerzési adatok szerint olyan tevékenységet folytattak, amelyek alkalmasak a nemzetbiztonság aláadására. Ugyanezen a napon hozott ítéletében a fellebbviteli bíróság 15 évre nem kívánatos személynek nyilvánította a kérelmezőket Romániában, és elrendelte, hogy a kitoloncolásig helyezték őket igazgatási őrizetbe.

Az SRI 2012. december 6-án sajtóközleményt tett közzé az esetről, amely részleteket és példákat tartalmazott azokról a tevékenységekről, amelyekkel a kérelmezőket vádolták, egy, az al-Kaidához ideológiailag kapcsolódó iszlamista csoport támogatása érdekében. A sajtóközleményben szereplő információkat bizonyos újságokban közzétették, feltüntetve a kérelmezők nevét és egyetemi tanulmányaik részleteit.

A kérelmezők a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszékhez (a továbbiakban: Semmitőszék) fellebbezést nyújtottak be a fellebbviteli bíróság ítélete ellen, de fellebbezésüket elutasították. A Semmitőszék úgy ítélte: a rendelkezésére álló titkosított okiratokból kitűnik, hogy az alsóbb fokú bíróság helyesen vette figyelembe azokat a jelzéseket, amelyek szerint a kérelmezők a nemzetbiztonság veszélyeztetésére alkalmas tevékenységet akartak folytatni. Megállapította továbbá, hogy a törvény értelmében, amikor az idegen nemkívánatossá nyilvánításának döntése nemzetbiztonsági okok alapján történt, az adatok és információk, valamint a bírák véleményének alapjául szolgáló ténybeli indokok nem szerepelhetnek az ítéletben. Így abban a helyzetben voltak, hogy tolmács segítségével megtudták, miért idézték be őket bíróságra a kizárási és kiutasítási eljárások során.

A kérelmezők 2012. december 27-én hagyták el Romániát.

A kérelmezők – a Hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 1. cikkének 1. bekezdésére és az Egyezmény 13. cikkére hivatkozással – azt sérelmezték, hogy nem biztosították számukra megfelelő eljárási

²⁶ Az ítéletet a Nagykamara hozta 2020. október 15-én; az ítélet végleges.

biztosítékokat, és az eljárás során nem tudtak hatékonyan védekezni. Konkrétabban azt állították, hogy nem tájékoztatták őket a velük szemben felhozott tényleges vádakról, miközben nem férhettek hozzá az aktában szereplő dokumentumokhoz.

A Bíróságnak először meg kellett határoznia azokat a körülményeket, amelyek között a kérelmezők azon jogának korlátozása, hogy tájékoztatást kapjanak a kiutasításuk okairól, összeegyeztethető a Hetedikkiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével, majd meg kellett vizsgálnia, hogy ezeket a korlátozásokat ellensúlyozták-e megfelelő jogi biztosítékokkal.

Ami a kérelmezők eljárási jogainak korlátozását illeti, a Bíróság kiemelte, hogy a hazai bíróságok a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket alkalmazva már az elején megállapították, hogy a kérelmezők nem férhetnek hozzá az iratokhoz, mert az iratokat titkosították. A belföldi jog nem tette lehetővé a bíróságok számára, hogy meggyőződjenek arról, hogy a nemzetbiztonság védelme megköveteli-e az ügy iratai nyilvánosságra hozatalának mellőzését egy adott esetben. A hazai bíróságok nem értékelték a kérelmezők eljárási jogainak abból fakadó korlátozásának szükségességét, hogy nem közölték velük a bizalmas dokumentumokat. Nem ismertették a titkosított információk és bizonyítékok visszatartásának konkrét okait. Végül az a tény, hogy az SRI az ítéletet követő napon sajtóközleményt tett közzé, részletes tényszerű információkkal, ellentmond annak az érvek, miszerint szükséges volt a kérelmezőket minden konkrét információt megfosztani a kiutasításuk alátámasztására közölt ténybeli okokait illetően.

Azt illetően, hogy a korlátozásokat az ellensúlyozó tényezők kioltották-e, a Bíróság kiemelte, hogy a fellebbviteli bíróság előtt 2012. december 5-én tartott tárgyaláson a kérelmezőket tolmács útján értesítették az eljárást megindító kérelemről, de csak az állítólagos köteleességszegést szabályozó jogi rendelkezések számára utaltak ebben a dokumentumban, nem pedig magukra az állításokra. A fellebbviteli bíróság előtti eljárásban nem nyújtottak be konkrét információkat a kiutasítás ténybeli indokaira vonatkozóan. A Bíróság kiemelte továbbá, hogy a fellebbviteli bíróság ítéletének kihirdetését követő napon, miközben a fellebbezés még folyamatban volt, az SRI sajtóközleményt adott ki, amelyben felsorolta a kérelmezők elleni vádakát. Még ha feltételezzük is, hogy a sajtóközleményben szereplő információk elegendőek voltak is a kérelmezők számára a védekezés előkészítéséhez, a Bíróság úgy ítélte, hogy a sajtóközlemény nem tekinthető érvényes információforrásnak. Először is úgy tűnik, hogy az SRI sajtóközleményét nem vették fel a Semmítőszék előtti ügy irataiba. Nem volt megállapítható, hogy az ügyészség az ebben a sajtóközleményben szereplő tényeket figyelembe vette-e kérelme alapjául, vagy hogy a Semmítőszék megerősítette-e a kérelmezőknek, hogy ezek voltak azok a tények, amelyek miatt vádat emeltek ellenük. Harmadszor, bár a kérelmezők a Semmítőszék előtt vitatták az ügyüket, miután tudomást szereztek azokról a cselekményekről, amelyekkel a sajtóközlemény szerint vádolták őket, az iratokból vagy jogerős ítélet szövegéből nem látszik, hogy a bíróság indoklásában a sajtóközleményre támaszkodott volna. Végül, és ami a legfontosabb, a sajtóközlemény nem tekinthető megfelelő eszköznek arra, hogy a bírósági eljárásban részt vevő felek rendelkezésére bocsássa az ügyük előterjesztéséhez szükséges információkat.

Következésképpen a Semmítőszék eljárásában a kérelmezőket nem tájékoztatták az ellenük felhozott vádakról, hogy hatékonyan gyakorolhassák a Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti eljárási jogaikat. A konkrét információk felfedésének ilyen jelentős korlátozása robusztus ellensúlyozó biztosítékokat követel.

Azt illetően, hogy a kérelmezőket tájékoztatták-e az eljárás menetéről és eljárási jogaikról, a Bíróság kiemelte: a kérelmezőket 2012. december 4-én este idézték meg, hogy másnap 9 órakor jelenjenek meg a Bukaresti Fellebbviteli Bíróság előtt. Az idézéshez nem csatoltak semmilyen dokumentumot vagy információt az eljárás menetéről vagy céljáról. Ezt követően a fellebbviteli bíróság megbizonyosodott arról, hogy a kérelmezők kaptak-e tolmácsot, és tájékoztatta őket arról, hogy az aktában szereplő dokumentumok bizalmasak, és csak a bíróság férhet hozzá a bírónak adott külön felhatalmazás alapján. A fellebbviteli bíróság így tájékoztatta a kérelmezőket az iratokhoz való hozzáférés jogának korlátozásáról és az ellensúlyozó biztosítékról, nevezetesen a bíróság ezen dokumentumokhoz való hozzáféréséről.

A fellebbviteli bíróság nem tartotta szükségesnek, hogy megbizonyosodjék arról: a kérelmezők megfelelő tájékoztatást kaptak az előtte folyó eljárás menetéről, illetve arról, hogy a nemzeti jogban vannak olyan egyéb biztosítékok, amelyek ellensúlyozhatják az eljárási jogaik korlátozásának

következményeit. Így a fellebbviteli bíróság nem érdeklődött arról, hogy a kérelmezők tudták-e, hogy ügyvéd képviselheti őket, vagy adott-e nekik információt az ORNISS bizonyítvánnyal rendelkező ügyvédekről, akik jogosultak lettek volna hozzáférni a minősített dokumentumokhoz. A Bíróság álláspontja szerint a kérelmezők tájékoztatásának elmulasztása azzal a következménnyel járt el, hogy megsemmisítette azokat az eljárásbiztosítékokat, amelyekre a kérelmezők jogosultak voltak. A Bíróság kiemelte továbbá, hogy a Semmítőszék sem tájékoztatta hivatalból a kérelmezőket a belföldi jog szerint rendelkezésre álló eljárásbiztosítékokról, aminek következtében ez az ellensúlyozó tényező semmilyen hatással nem volt eljárásjogaik korlátozásának enyhítésére.

A kérelmezők eljárásban való képviseletét illetően a Bíróság kiemelte, hogy mivel az általuk kiválasztott ügyvédek nem rendelkeztek ORNISS bizonyítvánnyal, nem férhettek hozzá az aktában szereplő titkosított dokumentumokhoz. Kérhették volna az eljárás elhalasztását ilyen igazolás megszerzése érdekében, de az erre a célra előírt törvényi határidő meghaladta az eljárás szokásos időtartamát. A halasztás iránti kérelem tehát főszabály szerint nem tette volna lehetővé a kérelmezők ügyvédeknek, hogy ilyen igazolást szerezzenek a fellebbezési eljárásban történő felhasználás céljából. A kérelmezők ügyvédeknek jelenléte a Semmítőszék előtt, anélkül, hogy lehetőségük lett volna megbizonyosodniuk az ügyfelekkel szembeni vádokról, nem biztosította hatékony védekezésüket. Ennek megfelelően a kérelmezők képviselete nem volt elég hatékony ahhoz, hogy jelentős mértékben ellensúlyozza azokat a korlátozásokat, amelyeknek eljárásjogaikat alávetették.

Arra vonatkozóan, hogy a kiutasítási határozatot független ellenőrzésnek vetették-e alá, a Bíróság megállapította, hogy a román törvények szerinti eljárás egy személy nemkívánatosnak nyilvánítása céljából bírósági jellegű volt. Az ilyen ügyekben illetékes bíróságok, nevezetesen a fellebbviteli bíróság és a Semmítőszék a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a szükséges függetlenséget élveztek. Az eljárás a felsőbb bíróságok előtt zajlott, a Semmítőszék voltaképpen a legfelsőbb bíróság. Ezek jelentős biztosítékok voltak, amelyeket figyelembe kell venni azoknak a tényezőknek az értékelése során, amelyek képesek enyhíteni a kérelmezők eljárásjogait érintő korlátozások hatásait.

E bíróságok előtt, tekintettel a rendelkezésükre álló nagyon korlátozott és általános információkra, a kérelmezők csak feltételezésekre, hallgatói életük vagy anyagi helyzetük általános szempontjaira tudtak alapozni, anélkül, hogy kifejezetten megtámadhatták volna az állítólag a nemzetbiztonságot veszélyeztető magatartásukra vonatkozó vádat. A Bíróság álláspontja szerint a nemzeti bíróságok által a kiutasítás megalapozottsága tekintetében lefolytatott vizsgálatnak sokkal átfogóbbnak kellett volna lennie.

Az ügyészség a fellebbviteli bíróság előtt bizonyítékként benyújtott egy „dokumentumot”, amely a Kormányzat álláspontja szerint részleteket tartalmazott a kérelmezők állítólagos tevékenységéről, és az SRI által megszerzett konkrét adatokra és hírszerzési információkra hivatkozott. Nem volt világos azonban, hogy a hazai bíróságok valóban hozzáfértek-e a kiutasítási kérelem alapjául szolgáló összes minősített információhoz, vagy csak ahhoz az egy „dokumentumhoz”. Ezenkívül, amikor a kérelmezők kétségeiket fejezték ki a Semmítőszék előtt a minősített dokumentumok aktában való jelenlétével kapcsolatban, ez a bíróság nem tisztázta ezt a kérdést. Ezenkívül a Semmítőszék megtagadta az iratok kiegészítésének elrendelését az egyetlen bizonyítási eszközzel, amelyet a kérelmezők kértek azzal a céllal, hogy megcáfolják a terrorista tevékenységet finanszírozó állításokat. Így az aktában semmi nem utal arra, hogy a nemzeti bíróságok valóban elvégeztek volna bármilyen ellenőrzést az ügyészség által hozzájuk benyújtott tények hitelességét és valóságát illetően.

A Bíróság elismerte, hogy az ügy független igazságügyi hatóság általi vizsgálata nagyon súlyos biztosíték volt a kérelmezők eljárásjogainak esetleges korlátozásának ellensúlyozása szempontból. Egy ilyen biztosíték azonban önmagában nem volt elegendő az ilyen korlátozások kompenzálására, ha a független hatóságok által lefolytatott valamilyen ellenőrzés jellege és mértéke legalábbis összefoglalóan nem derült ki döntéseik indokolásából. Mindenesetre a hazai bíróságok jelen ügyben hozott határozataiból nem lehetett megállapítani, hogy e célból a rájuk ruházott hatásköröket hatékonyan és megfelelően gyakorolták volna.

A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezők jelentős korlátozásokat tapasztaltak azon jogukat illetően, hogy tájékoztatást kapjanak a kitoloncolásuk alapjául szolgáló tényekről, valamint hogy hozzáférjenek a döntést meghozó illetékes hatóságok által hivatkozott dokumentumok és

információk tartalmához. Az aktából nem derül ki, hogy az ilyen korlátozások szükségességét egy független hatóság megvizsgálta és megfelelően indokoltak találta volna.

A Bíróság észlelte, hogy a kérelmezők csak nagyon általános információkat kaptak az ellenük felhozott vádak jogi minősítéséről, miközben az iratokból nem lehetett megállapítani a nemzetbiztonságot állítólag veszélyeztető konkrét cselekedeteiket. Nem kaptak információt az eljárás kulcsfontosságú szakaszairól, illetve arról sem, hogy egy ORNISS bizonyítvánnyal rendelkező ügyvéden keresztül hogyan férhetnek hozzá az aktában szereplő minősített dokumentumokhoz.

Tekintettel az eljárás egészére, és figyelembe véve az államoknak az ilyen kérdésekben biztosított mérlegelési mozgásteret, a Bíróság úgy találta, hogy a kérelmezők Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti jogait érintő korlátozásokat nem ellensúlyozták a hazai eljárásban úgy, hogy megőrizték e jogok lényegét. Ennek megfelelően a Hetedik kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették.

A Bíróság mindkét kérelmező javára fejenként 10.000,-Euró nemvagyoni kártérítést ítélt meg,

A Kúria emberi jogi vonatkozású határozatai

Büntető ügyszak

Bfv.III.307/2020/8.

Annak vizsgálata, hogy egy cselekmény az adott törvény szerint bűncselekmény-e, mindig megelőzi annak vizsgálatát, hogy a Btk. 2. § (1)-(2) bekezdésének alapján melyik törvényt kell alkalmazni. A Btk. 1. § (1) bekezdése nem biztosítja a törvényválasztás lehetőségét. Abban az esetben, ha egy eljárásban bírálnak el olyan bűncselekményeket, amelyek közül valamelyiket a korábbi büntetőtörvény nem nevesített kifejezetten, de egyébként az új törvényt kellene alkalmazni, a törvények kombinatív alkalmazását úgy lehet elkerülni, ha a bíróság megkeresi az új törvényben azt a törvényi tényállást, amely leginkább megfelel a cselekmény elkövetéskori minősítésének.

Az indítvány alapján elbírálandó jogkérdés az volt, hogy az eljárt bíróság törvényesen jutott-e arra a következtetésre, miszerint az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásával a terhelt büntetőjogi felelőssége megállapításának van helye. E kérdés nemleges megválaszolása esetén kell vizsgálni azt, hogy a téves törvényválasztásból következő téves minősítés törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte-e.

Amennyiben a terhelt különböző törvények hatályban léte alatt követi el az egy eljárásban elbírált bűncselekményeket, úgy a bíróság nincs választási helyzetben; egységesen csak a legutolsó elkövetés idején hatályos jogszabályt alkalmazhatja elkövetéskori jogszabályként (BH 2016.74.I.). Választási lehetőség az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos jogszabályok között akkor van, ha az elkövetés befejezése után, de az elbírálást megelőzően lép hatályba új büntetőtörvény. Jelen ügyben azonban erről nincs szó.

Az indítvány szerint a terhelt terhére rótt cselekmény az elkövetés idején nem volt bűncselekmény. A Btk. 196. §-a szerint, aki mást szexuális cselekményre vagy annak eltérésére kényszerít, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés pedig két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a szexuális kényszerítést tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére, avagy a hozzátartozója vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt álló személy sérelmére, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követik el. Az 1978. évi IV. törvényben ilyen bűncselekmény nem volt. A Btk. 196. §-ához fűzött miniszteri indokolás egyértelművé teszi, melyek azok a nemzetközi jogi aktusok, amelyek alapján a törvényalkotó indokoltak tartotta az új bűncselekményi törvényi tényállás megalkotását.

A Btk. 1. § (1) bekezdése elvi éllel rögzíti a „nullum crimen sine lege” elvét, mely szerint az elkövető büntetőjogi felelősségét csak olyan cselekmény miatt lehet megállapítani, amelyet a – nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények kivételével – törvény az elkövetés idején büntetni rendelt. Ekként, ha egy magatartás az elkövetéskor – akár egyetlen tényállási elem hiánya miatt – nem bűncselekmény, akkor az elbírálás idejére a törvény változása közömbös, az elkövető akkor

sem büntethető, ha korábbi magatartása az újabb büntetőtörvény különös részi tényállásának maradéktalanul megfelel. Jelen ügyben erről van szó.

Kétségtelen, hogy a felülvizsgálattal érintett cselekmény elkövetési idején az 1978. évi IV. törvény volt hatályban, amely a Btk. 196. §-ának teljes egészében megfeleltethető törvényi tényállást nem tartalmazott, a terhelt cselekménye helyes minősítés szerint a korábbi Btk. 174. §-a szerinti kényszerítés büntette alá lett volna vonható, melynek büntetési tétele három évi terjedő szabadságvesztés, ekképp a büntethetőség elévülési ideje is három év [1978. évi IV. törvény 33. § (1) bekezdés b) pont].

A BH 2019.153. számú eseti döntés ezért ebben az ügyben közömbös. Az ott közzétett jogesetben ugyanis az elbírált cselekmények mind az 1978. évi IV. törvény, mind a Btk. szerint bűncselekménynek minősültek [1978. évi IV. törvény 283/B. §, Btk. 184. § (1) bekezdés], a jogi kérdés csak az volt, hogy emiatt melyik törvényt kell alkalmazni.

Az 1978. évi IV. törvény 174. §-a szerint, aki más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelmet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, kényszerítést követ el, és büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A korábbi Btk. szerinti ítélkezési gyakorlat a nemi zsarolást kényszerítés büntetéként értékelte (BJD 4154., BH 1983.433., BH 1996.513.)

Téves azonban az az érvelés, hogy a büntethetőség elévülése még azelőtt bekövetkezett, mielőtt az elítélés alapjául szolgáló más bűncselekmények miatt a büntetőeljárás elkezdődött volna. Mint arra a Legfőbb Ügyészség rámutatott, az ügyben a nyomozás elrendelésére a Gyámhivatal feljelentése alapján 2015. január 6. napján került sor. A feljelentés a jelen felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett cselekményekre vonatkozott, azonban e nyomozás alatt, 2015. június 4. napján már a felülvizsgálattal érintett cselekményt illetően a sértett tanúvallomást tett, ennek következtében a nyomozás már erre a cselekményre is – tény, hogy kifejezetten e cselekmény miatti nyomozás elrendelése nélkül – kiterjedt.

A felülvizsgálati eljárásban azonban kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott, a bíróság által elkövetett eljárási szabálysértésre lehet hivatkozni, a nyomozás során elkövetett eljárási hibák, szabálysértések – még ha azok ténylegesen megtörténtek is – a felülvizsgálati eljárásra nem adnak lehetőséget.

A sértett sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága elleni bűncselekmény miatti eljárásra utal az, hogy a Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztálya megkeresést intézett a Gyámhivatalhoz, amely 2015. június 8-án érkezett a hivatalhoz, és amelyben a nyomozó hatóság a sértettel kapcsolatban keletkezett gyámügyi iratokat hivatalos használatra megkérte. Az 1978. évi IV. törvény szerinti három éves elévülési idő tehát még nem telt le, az elévülés 2015. szeptember 24. napján következett volna be, azt azonban félbeszakította a hatóság elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye [Btk. 28. § (1) bekezdés].

Ha egy eljárásban bírálják el olyan cselekményeket, amelyek közül valamelyik a korábbi büntetőtörvény szerint nem bűncselekmény, de egyébként az új törvényt kellene alkalmazni, a törvények vegyes alkalmazását akként kell elkerülni, hogy a bíróság vizsgálja, hogy az új törvényben van-e olyan törvényi tényállás, amely megfelel a cselekmény elkövetéskori értékelésének. Ez a hatályos Btk. 195. §-a szerinti kényszerítés büntette, amelynek szövege szó szerint megegyezik az 1978. évi IV. törvény 174. §-ának szövegével.

A bíróságok tehát akkor jártak volna el helyesen, ha a terhelt bűnösségét nem a Btk. 196. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti szexuális kényszerítés büntetében, hanem a Btk. 195. §-a szerinti kényszerítés büntetében mondták volna ki. A vádat ugyanis ezzel kimerítették volna, viszont a vád ténybeli kereteit nem haladták volna meg. Ellenben elkerülték volna a Btk. 1. § (1) bekezdésének sérelmét, amely a bírói jogalkalmazás külső, közjogi [Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdés] és nemzetközi jogi [az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 7. cikke] korlátját képezi.

Az eljárási törvény helyes értelmezése és a következetes ítélkezési gyakorlat szerint azonban a törvényt sértő minősítés továbbra is csak akkor eredményez felülvizsgálatot, ha emiatt törvényt sértő büntetést szabtak ki (BH 2019.219.). S ezen eset is ez alá tartozó. A törvény önmagában a büntetés mértékét illetően – a törvényt sértő büntetés kiszabását eredményező téves halmazati bűnösség-

megállapítás, téves minősítés, visszaesői minőség téves megállapítása vagy ugyanilyen kihatással járó más anyagi jogszabálysértés, tehát a büntetőjog más szabályának megsértése hiányában – továbbra sem teszi lehetővé a felülvizsgálatot. Ugyancsak nem képezheti felülvizsgálat tárgyát a törvényt sértő minősítés hiányában, azaz önmagában a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke sem.

A terheltet a bíróságok a helyes minősítésű kényszerítés büntette (melynek büntetési tétele három évig terjedő szabadságvesztés) mellett testi sértés büntette [Btk. 164. § (1)-(2) bekezdés, (4) bekezdés b) pontja] és 2 rendbeli kiskorú veszélyeztetésének büntette [Btk. 208. § (1) bekezdés] miatt is elítélték. Az előbbi bűncselekmény büntetési tétele három évig, az utóbbi büntetési tétele pedig egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés. A halmazati büntetésre vonatkozó szabályok szerint a halmazati büntetesként kiszabható büntetés felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

Jelen esetben ez hét év hat hónap, melynek középértéke négy év három hónap [Btk. 80. § (2) bekezdés]. A terhelttel szemben jogerősen kiszabott négy év börtön tehát a helyes minősítésű cselekmények esetén kiszabható halmazati büntetés középértékét sem éri el. Így a kiszabott szabadságvesztés tartama semmiképp sem törvényt sértő.

Közigazgatási ügyszak

Kfv.I.35.677/2019/7.

Adóügyben a bizonyítékok jogszerű felhasználásának megítélése.

I. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság továbbá, hogy az adóhatóság eljárása nem sérti az Európai Unió Bírósága C-419/14. (WebMindLicences), C-189/18. (Glencore Agriculture) és a Kúria EBH2015.K.33., EBH2015.K.24. számú döntéseiben a bizonyítékok jogszerű felhasználása feltételeként megfogalmazott követelményeket. Hangsúlyozandó, hogy nincs olyan jogszabályi követelmény, hogy az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteként az eljárás anyagát az adózónak át kell adni, ugyanakkor az íratmásolatokat a hatóság a felperes kérelmére rendelkezésére bocsátotta. Másrészt a felperes által hiányolt nyomozó hatósági megkereső levelet (amely nem is számít bizonyítéknak), a bírósági jogorvoslat keretében megismerhette. A felperes nem állította, hogy iratbetekintési, ezáltal bizonyítékmegismerési jogát a hatóság nem biztosította, így a közigazgatási eljárásban és a perben jogorvoslati jogát korlátozás nélkül gyakorolhatta. A felperes felülvizsgálati kérelmében maga sem jelölt meg olyan bizonyítási eszközt, melytől el volt zárva, valamennyi beszerzését, tartalmát megismerhette, így a bizonyítékok felhasználása jogszerű volt.

Az Európai Unió Bírósága a C-419/14. (WebMindLicences) a titkos eszközökkel beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságával szembeni követelményeket rögzítette, jelen ügyben ilyen tényállási elem nem merült fel. Az Európai Unió Bírósága a C-189/18. (Glencore Agriculture) ítéletében kimondta, hogy a Héa-irányelvet, a védelemhez való jog tiszteletben tartásának elvét és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal főszabály szerint nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás vagy gyakorlat, amely alapján az adóhatóság a héa levonásához való jog adóalany által való gyakorlásának vizsgálata során kötve van az ezen adóalany beszállítóival szemben lefolytatott kapcsolódó közigazgatási eljárások keretében általa korábban tett azon ténymegállapításokhoz és jogi minősítésekhez, amelyeken az e beszállítók által elkövetett héa-csalás fennállását megállapító, jogerőre emelkedett határozatok alapulnak, feltéve, először is, hogy az nem mentesíti az adóhatóságot az alól, hogy tájékoztassa az adóalanyt a bizonyítékokról, ideértve az ezen kapcsolódó közigazgatási eljárásokból származó olyan bizonyítékokat, amelyek alapján valamely határozatot meg kíván hozni, és hogy nem fosztja meg ezen adóalanyt attól a jogától, hogy a vele szemben indult eljárás keretében megfelelően vitassa e ténymegállapításokat és jogi minősítéseket, másodsor, hogy az említett adóalany ezen eljárás során betekinthes az ezen kapcsolódó közigazgatási eljárások vagy bármely más eljárás során beszerzett valamennyi olyan bizonyítékba, amelyre az említett közigazgatási szerv a határozatát alapozni kívánja, vagy amely hasznos lehet a védelemhez való jog gyakorlása szempontjából, kivéve ha közérdekű célkitűzések igazolják e betekintés korlátozását, harmadszor pedig, hogy az e határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelem tárgyában eljáró bíróság vizsgálhatja e bizonyítékokat, valamint az említett beszállítókkal szemben hozott közigazgatási határozatokban tett azon megállapításokat, amelyek a kereset kimenetele szempontjából meghatározóak.

Az adóhatóság eljárása ezen követelményeknek megfelelt, mert nem volt olyan bizonyíték, amelyet a felperes nem ismerhetett meg, fellebbezése benyújtása előtt valamennyi vagyonőri nyilatkozatot kézhez vett, a jegyzőkönyv mellékleteként rendelkezésére állt az adóhatóság által a nyilatkozatokról készített Exel tábla, így iratbetekintési, észrevételezési és jogorvoslati joga nem sérült.

II. A Kúria megítélése szerint a jelentősebb összegű másolati illeték önmagában nem eredményezi – az alábbiak szerint – a tisztességes ügyintézéshez való alapjog megsértését.

Az Alkotmánybíróság a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatában a tisztességes hatósági eljárás követelményét elemezve kifejtette, hogy annak az eljárás egészén teljesülnie kell, és az eljárás egészének vizsgálata alapján lehet annak minőségéről állást foglalni. Az Alkotmánybíróság az alapjog részjogosítványaként ismerte el az észszerű határidőben meghozott döntéshez, a határozat közléséhez, törvényes módjához, a képviselőhöz, az indokolt döntéshez, a fegyveregyenlőséghez való jogot. Az iratok megismerésének joga a fél nyilatkozattételhez és védekezéshez, végső soron a hatékony jogorvoslatához fűződő jogának gyakorlását teszi lehetővé. Az Alkotmánybíróság határozata [78] bekezdésében rögzítette, hogy „nem vezet a jogorvoslatához való jog sérelmére önmagában az, hogy az adekvát jogorvoslati eszközt, (...) a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálata iránti kérelem (keresetlevél) benyújtása testesíti meg. Az azonban követelmény, hogy legalább egy ponton rendelkezésre álljon a hatékony jogorvoslatához való jogot kielégítő jogorvoslati lehetőség az adózók számára. Ezt a követelményt a jogorvoslati fórumrendszer biztosítja. E fórumrendszer ugyanis egy több elemből összeállított hálót alkot, amelynek a maga egészében kell alkalmasnak lennie arra, hogy kiszűrje a jogállami keretek között is előforduló jogszerűtlen hatósági döntéseket.”

Figyelemmel arra, hogy a felperes saját előadása szerint már a másodfokú adóhatósági eljárás előtt rendelkezett valamennyi bizonyítékkal, amelyekre a hatóság a határozatát alapította, védekezési joga nem csorbult, a tisztességes hatósági eljárás részjogosítványai tekintetében alapjogi sérelem nem volt megállapítható.

Kkk.VI.40.136/2020/2.

Önmagában a más ügyekben kifejtett jogi álláspontja, meghozott döntései, vagy akár az a tény, hogy a korábbi ügyekben valamely fél vagy érdekelt számára kedvezőtlen határozatot hozott, a bíró pártatlanságát nem teheti kétségesé, nem eredményezi az elfogultság fennállását.

A tisztességes eljárás fontos követelménye, a pártatlanság, továbbá a törvényes bíróhoz való jog biztosítása érdekében a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) meghatározza az eljáró bíró, illetve bíróság kizárásához vezető okokat. A Kp. 10. § (1) bekezdése az abszolút (mérlegelést nem igénylő) kizárási okokat sorolja fel az a)-g) pontjaiban, míg h) pontjában egy relatív (mérlegeléstől függő) kizárási okot nevesít, amely szerint a per elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt az, akitől az ügy tárgyilagossága megítélése egyéb okból nem várható.

A felperes a kizárás iránti kérelmét a Törvényszék bíráinak elfogultságára, vagyis a Kp. 10. § (1) bekezdés h) pontjára alapította.

Azt, hogy egy bírótól valamely ügy tárgyilagossága megítélése egyéb okból nem várható, akkor lehet megállapítani, ha a bejelentésben előadott tényekből, körülményekből a pártatlanságának hiányára, elfogultságára észszerűen és tárgyilagossá szemlélettel is következtetni lehet. A kizárást eredményező elfogultságot tehát objektív szempontok alapozhatják meg, amelyekből bárki számára nyilvánvaló, hogy az adott ügyben a tisztességes eljárás követelménye, a pártatlan elbírálás nem biztosítható.

A felperes a kérelmében nem jelölt meg olyan konkrét tény, körülményt, amely – a kizárni kért bírák felelős nyilatkozatával szemben – alátámasztotta volna pártatlanságuk hiányát, elfogultságukat, amelyből egyértelműen kitűnne, hogy a Törvényszék közigazgatási ügyekben történő eljárásra kijelölt bírától az ügy tisztességes, pártatlan, elfogulatlan megítélése ne lenne várható. A felperes által igényelt intézkedés önmagában a fél szubjektív vélekedésével, véleményével nem indokolható. A törvényszék egyes bíráinak a felperes más ügyeiben hozott, számára kedvezőtlen döntésekre az eljáró bíróság kizárását kimondó döntés nem alapítható, az emberi jogok sérelmét vizsgáló bíróság eljárásának kezdeményezésére vonatkozó általános felperesi hivatkozás pedig ugyancsak nem tehet

megalapozottá az eljáró bíróság kizárása iránti kérelmet. Az egyedi ügyekben hozott bírói határozatok ellen biztosított a jogorvoslat, amelynek keretében a jogorvoslati kérelem elbírálására jogosult bíróság vizsgálhatja e határozatok jogszerűségét. A kizárás iránti kérelem elbírálása során azonban a Kúria ilyen irányú vizsgálatot nem végezhet. Önmagában a más ügyekben kifejtett jogi álláspontja, meghozott döntései a bíró – és különösen az adott bíróság valamennyi bírójának – pártatlanságát nem tehetik kétségessé, nem eredményezik az elfogultság fennállását.

Az igazságszolgáltatás alapelveiből, rendjéből következően az egyes ügyeket, perbeli jogvitákat az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnak kell elbírálnia, az eljáró bíróságtól ügyet elvonni csak alapos okból, kivételes esetben van lehetőség. A felperes által megjelöltek a kizárás iránti kérelmet nem alapozhatták meg, nem szolgálhattak indokul más bíróság kijelölésére.

Munkaügyi ügyszak

Az adott időszakban nem született ilyen tárgyú határozat.

Polgári ügyszak

Pfv.IV.20.213/2019/10.

Jogszabályt sért a másodfokú ítélet, ha nem menti ki a kereseti kérelmet.

A jogerős ítélet nem sérti a 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (1) bekezdését, 163. § (3) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, és az „Egyezségokmány” – az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: az Egyezmény) – 6. cikkét sem. A felperes jelen volt a másodfokú bíróság által 2018. november 6-án megtartott tárgyaláson, ahol a másodfokú tanács elnöke – a jegyzőkönyv tanúsága szerint – ismertette ezt a megállapodást, így azt a felperes is megismerhette és az ezzel kapcsolatos észrevételeit előterjeszthette. Ezért a másodfokú bíróság nem sértette meg az Egyezmény 6. cikkében foglalt tisztességes eljárás követelményét. A felperes által ebben a körben megjelölt további jogszabályok: a Pp. 3. § (1) bekezdése, 163. § (3) bekezdése és 206. § (1) bekezdése e tekintetben nem voltak relevánsak, így azokat a másodfokú bíróság ezen eljárása nem sérthette meg.

Pfv.III.21.213/2019/6.

I. A Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség esetleges megsértése felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható, nem alapozhatja meg a jogerős határozat hatályon kívül helyezését.

II. A magatartás szakmai szabályok szerinti minősítése nem a tényállás része, nem ténykérdés, hanem tényekből levont jogi következtetés, így anyagi jogi jogkérdés. A felperes felülvizsgálati kérelmében megsértett jogszabályhelyként nem jelölte meg a jogerős ítélet által a kártérítési felelősség körében feltüntetett és alkalmazott anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseket, így azokat a Kúria sem vizsgálhatta.

A 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (1) bekezdése a bíróság polgári perbeli feladatát szabályozza, és ennek körében az igazságszolgáltatás alapelveit rögzíti, összhangban az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésével, valamint Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Ha a bíróság nem teljesíti a Pp. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott feladatát, úgy a fél erre hivatkozással a Pp. 2. § (3) bekezdése szerinti igényeket érvényesítheti. A Pp. 275. § (3) bekezdése alapján csak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró, konkrét eljárási szabálysértés vezethet a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére. Mindezek alapján a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettség esetleges megsértése felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható (Kúria Pfv.III.21.034/2017/8.), nem alapozhatja meg a jogerős határozat hatályon kívül helyezését, így az állított jogszabálysértés érdemi vizsgálatára sem volt lehetőség.

Pfv.III.21.476/2019/11.

A rövid ideig tartó túlszűfolt fogvatartás miatt a fogvatartottat nem érte olyan hátrány, amelynek csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez indokolt és szükséges a nem vagyoni kárpótlás megítélése. Egy kórház esetén a mozgástér mérete más következményekkel jár, figyelemmel a túlnyomórészt ágyban töltött időre és a gyógyító tevékenységre. A nem vagyoni kártérítés összecszerűségének többszemponitú értékelése miatt a felülmérlegelésre önmagában nem ad alapot a más ügyekben megítélt kártérítések napi tételeinek összehasonlítása. A felülvizsgálati ellenkérelemben nem kérhető a jogerős ítélet megváltoztatása.

A IV. és VIII. rendű alperesek vonatkozásában a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletnek azt a döntését támadta, hogy a náluk eltöltött rövid időszakok alatt a felperest ért hátrányok nem érték el azt a szintet, amelyet nem vagyoni kártérítéssel kellene kompenzálni.

A jogerős ítéletnek ez az álláspontja nem sérti az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 355. § (4) bekezdését. A személyhez fűződő jogában megsértett fél akkor jogosult nem vagyoni kártérítésre, ha olyan hátrány érte, amelynek csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez indokolt és szükséges a nem vagyoni kárpótlás megítélése (EBH2000. 302., BH2001. 110., BH2002. 24.). A IV. rendű alperesnél a felperes 11 alkalommal összesen 80 napot töltött, de az elévülésre figyelemmel a felperes összesen csak 10 nap vonatkozásában érvényesíthet igényt. A VIII. rendű alperes vonatkozásában a Kúria maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen kifejtett indokokkal: egy kórház esetén a mozgástér mérete más következményekkel jár, figyelemmel a túlnyomórészt ágyban töltött időre és a gyógyító tevékenységre. A felperes a VIII. rendű alperesnél az elévüléssel érintett időszakon kívül 3 alkalommal összesen 28 napot töltött. Mindezek alapján a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a IV. és VIII. rendű alpereseknél eltöltött rövid időszakokra, valamint a VIII. rendű alperes speciális elhelyezési körülményeire figyelemmel a felperest nem érte olyan hátrány, amelynek csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez indokolt a nem vagyoni kárpótlás megítélése.

Gazdasági ügyszak

Gfv.VII.30.367/2019/14.

A fogyasztó szervek alapján a vele kötött szerződés adott feltételeinek tisztességtelensége tárgyában indított perben nem kötelezettsége a bíróságnak a jogvita felek által meghatározott tárgyahoz nem kapcsolódó szerződéses feltételek tisztességtelen jellegét vizsgálni.

A tömeges megbetegedést okozó humánjárvány okán a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet miatt irányadó volt a felülvizsgálati eljárásban az Alaptörvény 53. cikk (1) és (2) bekezdése alapján veszélyhelyzetben megalkotott 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről. A Veir. a polgári peres eljárásra vonatkozó rendelkezések eltérő alkalmazása körében a fellebbviteli jellegű perorvoslati kérelmek – a fellebbezés és a felülvizsgálati kérelem – elbírálását főszabályként tárgyaláson kívül rendelte el, azokban az ügyekben is, ahol a másodfokú bíróság vagy a Kúria a perrendi szabályok szerint korábban előterjesztett kérelem alapján intézkedett már a tárgyalás kitűzéséről [29. § (1) és (2) bekezdés].

A felülvizsgálati eljárás – az 1952. évi III. törvényben (a továbbiakban: rPp.) megadott korlátaiból, a felülvizsgálati tárgyalás sajátosságaiból kitűnően – nem folytatása a jogerősen lezárt pernek, bizonyítás felvételének az eljárásban nincs helye, a felülvizsgálati kérelem az előterjesztésére szabott határidő leteltét követően nem változtatható meg, nincs lehetőség a felülvizsgálati tárgyaláson a kérelem módosítására, kiterjesztésére sem a jogerős ítélet nem támadott részére [rPp. 273. § (5) bekezdés, 274. § (4) bekezdés, 275. § (1) bekezdés].

A jogvita nyilvános tárgyaláson történő elbírálásához fűződő jog – amelyet az rPp. alapelvi jelentőséggel ismer el – nem kizárólagosan és feltétlen érvényesüléssel hatja át a peres eljárást, miként az az rPp. 5. § (1) bekezdéséből – összhangban az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésével – világosan kitűnik. A feleknek nem csak az rPp.-ben, de az Egyezményben is egyenrangúként elismert joga az ügyük nyilvános tárgyalása mellett az, hogy a bíróság a jogvitát ésszerű időn belül bírálja el [Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk (1) bekezdés, rPp. 2. § (1) bekezdés].

Mindezeket tekintetbe véve rendezte a Veir. a bírósági tárgyalások szabályait a veszélyhelyzet ideje alatt, ideértve az elsőfokú eljárás, kiemelten az érdemi tárgyalás külön szabályait, továbbá, hogy a bizonyítás felvételével nem járó felülvizsgálati tárgyalásokat a kormányrendelet alapesetben nem tette megtarthatóvá.

Az előzőekben kifejtettekből együttesen következik, hogy tévesen hivatkozott a felperes az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkének megsértésére – a nyilvános tárgyalás tartásához fűződő jogának sérelmére – a felülvizsgálati tárgyalás elmaradása miatt. A feleknek a Kúria külön felhívásától számított tizenöt napon belül előadható, a tárgyalás tartására irányuló közös kérelme nélkül [Veir. 29. § (3) bekezdés] a felülvizsgálati kérelem az eredetileg 2020. április 14-ére tűzött tárgyalási határnap megtartása nélkül, tárgyaláson kívül elbírálható volt.

A felperes nem adott elő megfelelő érvelést arra, hogy a felülvizsgálati tárgyalás elmaradásával – a tárgyaláson való jelenléte és ott szóbeli nyilatkozattételének biztosítása nélkül – eljárási jogai miként tekinthetők csorbultnak az adott felülvizsgálati eljárásban. A felperes az ügyre konkretizált tartalommal nem hivatkozott arra, hogy az általa sérelmesnek tartott külön eljárásrenddel összefüggésben melyik az a nyilatkozat vagy egyéb eljárási cselekmény, amely az eljárási jogok jóhiszemű és rendeltetésszerű gyakorlásának rendjében [rPp. 8. § (1) bekezdés] megghiúsult a felülvizsgálati eljárásban.

Kiadja: A Kúria Nemzetközi, Tudományos és Dokumentációs Főosztálya

Felelős szerkesztő: Dr. Pomeisl András József

Szerkesztőbizottság: Dr. Csőke Andrea, Dr. Kovács András, Dr. Molnár Gábor, Dr. Osztovits András

Munkatárs: Dr. Tancsik Annamária

Figyelem! A jelen hírlevélben közölt anyagok nem tekinthetők a Kúria hivatalos állásfoglalásának, hivatalos fordításnak illetve hivatalos közlésnek, csupán a tájékoztatást és figyelemfelkeltést célozzák, ezért azokra jogokat alapítani nem lehet.